

**AZ AGRÁR-KOCKÁZATKEZELÉSI
RENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK
ÉRTÉKELÉSE
2014**

Szerkesztő:	Kemény Gábor	
Szerzők:	Kiss Andrea Zubor-Nemes Anna Lőrincz Katalin Keményné Horváth Zsuzsanna	
Közreműködők:	Szabóné Haszonits Ágnes Vajdicsné Bélteki Beáta Kamarásné Hegedűs Nóra	
Opponensek:	Tanczné Óvári Csilla Gazdag Gyula	
Felelős kiadó:	Juhász Anikó	
Szerkesztőbizottság:	Biró Szabolcs Dubleczy Károly Felföldi János Fertő Imre Herdon Miklós Illés B. Csaba Kapronczai István Káposzta József Kemény Gábor Kertész Róbert Keszthelyi Szilárd	Lámfalusi Ibolya Pető Károly Potori Norbert Rieger László Stummer Ildikó Szakály Zoltán Szűcs István Takács István Tóth József Tóth Tamás Vágó Szabolcs

Kiadó:
 Agrárgazdasági Kutató Intézet
 H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
 Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
 Telefon: (+36 1) 476-3060
 Fax: (+36 1) 476-3304
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

DOI: <http://dx.doi.org/10.7896/ai1602>
 ISSN 2415-9557
 ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötet: Primerate Kft.
 © Agrárgazdasági Kutató Intézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikusan) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbáziskezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5	Összefoglalás	59
Szabályozás és módszertan	7	Summary	60
Szabályozás.....	7	Kivonat	61
Módszertan	8	Abstract	61
Adatbázis	8		
Számítási eljárások	8		
Időjárási jelenségek 2014-ben	10	Mellékletek	63
A rendszer összesített eredménye	12	Mellékletek jegyzéke	63
I. pillér összesített eredménye.....	12		
II. pillér összesített eredménye	13		
Ágazatonkénti, méretkategóriánkénti, veszélynemenkénti, biztosítási típusonkénti elemzés	16		
I. pillér.....	16		
Részvétel.....	16		
Károsodás	19		
Kárhányadok.....	27		
II. pillér	30		
Részvétel.....	30		
Károsodás	38		
Kárhányadok.....	48		

Bevezetés

A 2012-ben bevezetett új, kétpilléres mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer az előző évi kedvező tendenciát követve tovább fejlődött 2014-ben.

Jelen kiadványunk a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer működését és eredményeit mutatja be a 2014. évre vonatkozólag, felhasználva az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) saját adatgyűjtését és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), valamint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) és a Magyar Biztosítók Szövetsége (Mabisz) adatait.

Az értékelés első részében áttekintjük a 2014. évre vonatkozó jogszabályi háttérrel, valamint a tárgyévet jellemző időjárási jelenségeket. A második és harmadik fejezetben az I. és II. pillér eredményeit értékeljük járásonként, veszélynemenként, méretkategóriánként és ágazati bontásban, valamint megvizsgáljuk a biztosítási díjak változását.

Kiadványunk célja, hogy segítséget nyújtson a rendszer irányítójának, a Földművelésügyi Minisztériumnak a jogszabályi háttér esetleges változtatásához, valamint tájékozási pontot jelentsen úgy a termelők, mint a biztosítótársaságok és -egyesületek részére is.

Szabályozás és módszertan

Szabályozás

A mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezelését szolgáló rendszer jogszabályi alapját a 2011. évi CLXVIII. törvény (Mkk. tv.) biztosítja. Az Mkk. törvényen kívül a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszert további két jogszabály határozza meg. A 143/2011. (XII. 23.) VM-rendelet a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás igénybevételi feltételeit rögzíti. A 21/2012. (III. 9.) VM-rendelet a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatos kérdéseket szabályozza.

A magyar mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer két pillérre épül. Az I. pillért az állami támogatást nyújtó mezőgazdasági kárenyhítési rendszer jelenti, ami a növénytermesztés legfontosabb természeti és időjárási kockázatait kezeli. Az I. pillérben a mezőgazdasági termelők az egységes kérelemben bejelentett területek után kárenyhítési hozzájárulást fizetnek, bizonyos méret felett kötelező csatlakozni¹, illetve önkéntes belépésre is van mód². A rendszerben részt vevő termelők kárenyhítő juttatásban részesülhetnek, ha az általuk megművelt területen termelt növénykultúrában 30 százalékot meghaladó mértékű hozamcsökkenést okozó mezőgazdasági káreseményt szenvednek el, és azt az észleléstől számított 15 napon belül bejelentik,

illetve üzemi szinten 30 százalékot meghaladó mértékű hozamérték-csökkenés keletkezik.

Az mezőgazdasági kárenyhítési rendszer által kezelt időjárási kockázatok az aszály, belvíz, felhőszakadás, jég, eső, mezőgazdasági árvíz, tavaszi fagy, téli fagy és vihar. A kárenyhítő juttatás kifizetésének forrását képező állami támogatás összege 2013-tól nem lehet kevesebb, mint a tárgyév megelőző évben az összes kockázatközösségi tag tekintetében megállapított összes kárenyhítési hozzájárulás összege. A tagsági viszony kizárólag az egységes kérelemben bejelentett területekre, továbbá az önkéntes csatlakozási szándékra vonatkozó nyilatkozat alapján kerül megállapításra³.

2014-ben a rendszer jogszabályi háttere felülvizsgálatra került, illetve ebben az évben fejeződött be a „Komplex mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer” című projekt, melynek keretében jelentős informatikai fejlesztés valósult meg és a 2015. kárenyhítési évtől bevezetésre kerültek az elektronikus eljárások (kárbejelentés, kérelembenyújtás, hatósági ügyintézés).

A legfontosabb természeti és időjárási kockázatokra kötött mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás növénytermesztéssel foglalkozó termelők részére 2014-ig EMGA-forrásból került kifizetésre.

A kockázatkezelési rendszer II. pillérének keretében kötött díjtámogatott biztosítások teljes mértékben önkéntesen köthetőek. Ebben az esetben a biztosító és a termelő is szabadon választhat a partner és a biztosítási

1. táblázat: Az I. és II. pillér jellemzőinek összehasonlítása

	I. pillér	II. pillér
Kockázatok köre	jég, téli fagy, vihar, aszály, árvíz, felhőszakadás, tavaszi fagy, belvíz	jég, tűz, téli fagy, vihar, aszály, árvíz, felhőszakadás, tavaszi fagy
Lefedett növénykultúrák köre	szántóföldi növény, szántóföldi zöldség, ültetvény	biztosítási típusonként eltérő
Rendszer választhatósága	mérethatár felett kötelező/ mérethatár alatt önkéntes	szabadon választható
Díj megállapításának módja	művelési áganként	biztosítási típusonként, kockázati besorolásonként
Viszontbiztosítás módja	-	üzleti
Kárfelmérés alapja	helyszíni szemle és statisztikai elemzés	kárszakértői szemle
Adminisztráció jellege	állami	magán
Üzleti konstrukció jellege	minden ügyfélre azonos	biztosítási típusonként eltérő

Forrás: AKI Horizontális Elemzési Osztály

¹ A kockázatkezelési közösségnek minden olyan mezőgazdasági termelő kötelezően tagja, aki az egységes kérelmében az alábbiaknak megfelelő termőterületet jelent be: ^a legalább 10 ha, szántóföldi kultúrák termesztésére szolgáló terület ^b legalább 5 ha, szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló terület ^c legalább 1 ha ültetvényművelésre szolgáló terület ^d együttesen legalább 10 ha, szántóföldi kultúrák, szántóföldi zöldség és ültetvényművelésre szolgáló terület ^e együttesen legalább 5 ha, szántóföldi zöldség termesztésére és ültetvényművelésre szolgáló terület.

² A termelőnek a csatlakozás után 3 évig tagnak kell maradnia.

³ Az uniós szabályok változása miatt a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatásra jogosultak köre 2015-re szűkült. 2014 novemberétől kizárólag a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak minősülő termelők igényelhetik a díjtámogatást. A további változások a támogatási kérelem benyújtásának idejét, illetve a biztosító-társaságoknak az MVH felé megküldendő adatkörét érintik.

típusok között. A cél, hogy a termelőt megvédjék a jelentősebb hozamcsökkenéstől, és kedvezőtlen időjárási viszonyok esetén is garantálják a termés értékének 50–70 százalékát. A rendszer „A”, „B” és „C” biztosítástípust különböztet meg, így a támogatott biztosítással lefedhető veszélynek és növénykultúrák köre eltérően⁴ alakul a három típus esetében. A rendeletben előírt „A”, „B” és „C” típusú mezőgazdasági biztosítások díjához a nettó biztosítási díj legfeljebb 65 százalékának megfelelő mértékű támogatás vehető igénybe⁵. A rendelkezésre álló keret túllépése esetén a támogatási intenzitás mérséklése a mezőgazdasági biztosítási szerződések alábbi sorrendjében történik. Az „A”-nál legfeljebb 55 százalékig, a „B” típusnál legfeljebb 40 százalékig, a „C”-nél legfeljebb 30 százalékig csökken a támogatás mértékét.

Módszertan

Adatbázis

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2014. évi működésének értékelése során döntően a rendszer adatbázisára, valamint az AKI saját, biztosítókra vonatkozó adatbázisára támaszkodtunk. Az így képzett összetett adatbázis alapvetően három blokkból tevődik össze, amelyek az alábbiak:

- kárenyhítési hozzájárulások, (236 083 rekord)
- kárenyhítő juttatások, (3558 rekord)
- biztosítói díjbevételek és kárkifizetések (11 576 rekord)

és ezek kapcsolódó adatai. Az első két nyilvántartást az MVH készíti, a harmadikat az üzleti biztosítók által megküldött adatok alapján az AKI állítja össze. Az MVH-tól érkező, valamint a biztosítóktól kapott adatokból az elemzés egységes adatbázisát az AKI állítja össze, és ennek alapján képezi a szükséges mutatókat, melyek az alábbiak:

I. pillér:

- terület (üzemi és növény szintű adat)
- károsodott terület (üzemi és növény szintű adat)
- referenciahozam (növény szintű adat, a károsodott növények esetén adott, nem károsodott

növények esetén lehetőség szerint kistérségi, megyei vagy országos hozamokkal helyettesített)

- hozamkiesés (tartalma: referenciahozam – tényleges hozam)
- kárenyhítési hozzájárulás (üzemi szintű adat, növény szinten számított)
- kárenyhítő juttatás (üzemi szintű adat, növény szinten számított)
- kárány (tartalma: kárenyhítő juttatás/termelési érték)
- kárhányad (tartalma: kárenyhítő juttatás/kárenyhítési hozzájárulás)

II. pillér:

- terület (üzemi és növény szintű adat)
- károsodott terület (üzemi és növény szintű adat, biztosítói adatszolgáltatás)
- becsült hozam (üzemi és növényi kultúra szintű adat)
- hozamkiesés (növény szintű adat, tartalma: referenciahozam – tényleges hozam)
- alap- és kiegészítő biztosítás díja (üzemi és növény szintű adat, egyes biztosítók esetében a teljes biztosítási díj alapján becsült érték)
- díjtámogatás (üzemi és növény szintű adat, becsült érték – az alaptámogatás díjának 65 százalékával számított)
- alap- és kiegészítő biztosítás esetén fizetett kártérítés (üzemi és növény szintű adat, biztosítói adatszolgáltatás)
- kárány (tartalma: kártérítés/biztosítási érték)
- kárhányad (tartalma: kártérítés/biztosítási díj)
- díjmegoszlás (díjtámogatás/biztosítási díj)

Számítási eljárások

A mutatók fent jelzett eltérő aggregáltsági szintjei – a jövőben, az adatszolgáltatás összehangolásával kiküszöbölhető – kényszerű becsléseket igényeltek az üzemszintű adatok dezaggregálásában. A felsorolt mutatók közül üzemi szinten állt rendelkezésre a kárenyhítési hozzájárulás és a kárenyhítő juttatás. Ezek dezaggregálása az alábbi módokon történt:

- A kárenyhítési hozzájárulás értékének növényekre bontásában a jogszabályban rögzített hektáronkénti értékeket vettük alapul, amelyek a termelőknek ültetvényművelésre, valamint szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló termőföld esetében 3000 forintot, egyéb szántóföldi kultúrák esetében hektáronként 1000 forintot jelentenek.
- A kárenyhítő juttatás növényekre történő szétosztása során közelítő becslésként a vetésterületnek, a referenciahozam és a tényleges hozam különbségeként előállított hozamkiesésnek, és

⁴ „A”: jégeső, aszálykár, mezőgazdasági árvíz, téli és tavaszi fagykár, felhőszakadás, vihar, tűzkár, amire együttesen megköthető a biztosítás. „B”: jégeső, fagykár, vihar, tűzkár. „C”: olyan biztosítási konstrukciót tartalmaz, amely sem az „A”-ban, sem a „B”-ben nem szerepel. A növénykultúrák köre a rendelet 2. és 3. mellékletében található.

⁵ Az „A” típusú, ún. csomagbiztosítás keretében a 143/2011. (XII. 23.) VM-rendeletben meghatározott 8 kárnem mindegyikére együttesen köthető biztosítás szántóföldi növényekre, bor- és egyéb szőlőre, almára, körtére, a „B” típusú biztosítás keretében nagyrészt zöldség-gyümölcs kultúrákra, illetve egyes szántóföldi növényekre köthető biztosítás jégeső, téli fagy, vihar és tűz kármegnevezésekre, míg a „C” típusú biztosítás az „A” és „B” típusú biztosításokon kívüli konstrukciókat tartalmazza. Az MVH saját hatáskörében felülvizsgálta a tárcsa kérésére a 2013. évi díjtámogatásról szóló döntést. A díjtámogatott biztosítás forrása 10,7 millió euró volt, vagyis 3 milliárd 272 millió forint pénzügyi keret állt rendelkezésre a 2014. évi kifizetésekre vonatkozólag.

a referenciaárnak a szorzatát alkalmaztuk. Ezt követően az üzemszintű kifizetéseket a növényenként becsült hozamérték-kiesések arányában bontottuk fel.

- Az alap- és kiegészítő biztosítás díja a legtöbb biztosító esetében bontva szerepelt. A rendelkezésre álló adatok alapján képeztünk átlagos növényenkénti biztosítási díj-arányokat, amelyek segítségével az összegezve szereplő biztosítási díjakat alap- és kiegészítő díjakra bontottuk.
- A díjtámogatás mértékét a biztosítók által szolgáltatott üzemenkénti és növényenkénti adatok, hiányzó érték esetén az alapt biztosítás becsült díja alapján számítottuk. A díjtámogatás kalkulálásánál az alapt biztosítás díjának maximális, 65 százalékos támogatottságát feltételeztük.
- A termelési érték növényenkénti becsléséhez, a már említett összefüggést (termelési érték = vetésterület * referenciahozam * referenciaár) alkalmaztuk. Ahol ezek a tényezők nem álltak rendelkezésre, ott a vetésterületekkel súlyozott

kistérségi átlagokkal dolgoztunk. Amennyiben a kistérségi átlag nem volt számítható, a magasabb, megyei, annak hiányában az országos átlagokat használtuk. Közelebbről meg nem határozott növény esetében – a kihagyásánál kisebb torzítással járó – számított „átlagnövény” hozamértékkel dolgoztunk⁶.

Mikrovállalkozásokon az 5 hektár terület alatti termelőket értjük. Kisvállalkozásokon az 5–20 hektár között gazdálkodókat, középvállalkozáson pedig a 20–200 hektár területen termelőket definiáltuk. Nagyvállalkozásnak a 200 hektár feletti gazdálkodókat jelöltük.

Ugyancsak becsléshez kellett folyamodnunk a biztosítók kártérítési adatainak felhasználása előtt, mivel egyes esetekben a kártérítésnél nem szerepelt a biztosítás típusa, azaz hogy az alap- vagy a kiegészítő biztosítás esetében történt a kártérítés. A döntést a kártérítési összegek és a becsült hozamérték-kiesések összehasonlítása alapján hoztuk meg.

⁶ Itt kell megemlítenünk, hogy a kárenyhítési hozzájárulások és a kárenyhítő jutatások adatbázisának lényegesen eltérő elemszámú növénylistái a megnevezések azonosításában pontatlanságokat okozhattak, amelyek a becslések megbízhatóságát ronthatták.

Időjárási jelenségek 2014-ben

A Meteorológiai Világszervezet (WMO) előzetes közlése szerint 2014 az egyik legmelegebb év volt a világon. A globális átlaghőmérséklet⁷ 0,57 Celsius-fokkal haladta meg az 1961–1990. évek közötti időszakot jellemző 14 Celsius-fokos referenciaértéket a 2014. január és 2014. október közötti periódusban (Szarka, 2015).

Az Európai Unióban is a jelzett év a „top–10” legmagasabb átlaghőmérsékletű idényének tekinthető a 2014. január és 2014. november közötti időszak alapján. Előzetes számítások szerint a 2014. évi szezon átlagos középhőmérséklete 0,3 Celsius-fokkal magasabb volt, mint a 2007. évi rekordhőmérsékleti átlagérték. Figyelemre méltó az is, hogy az elmúlt évek csúcshőmérsékleteit Európában 1998 kivételével mind 2000 után jegyezték.

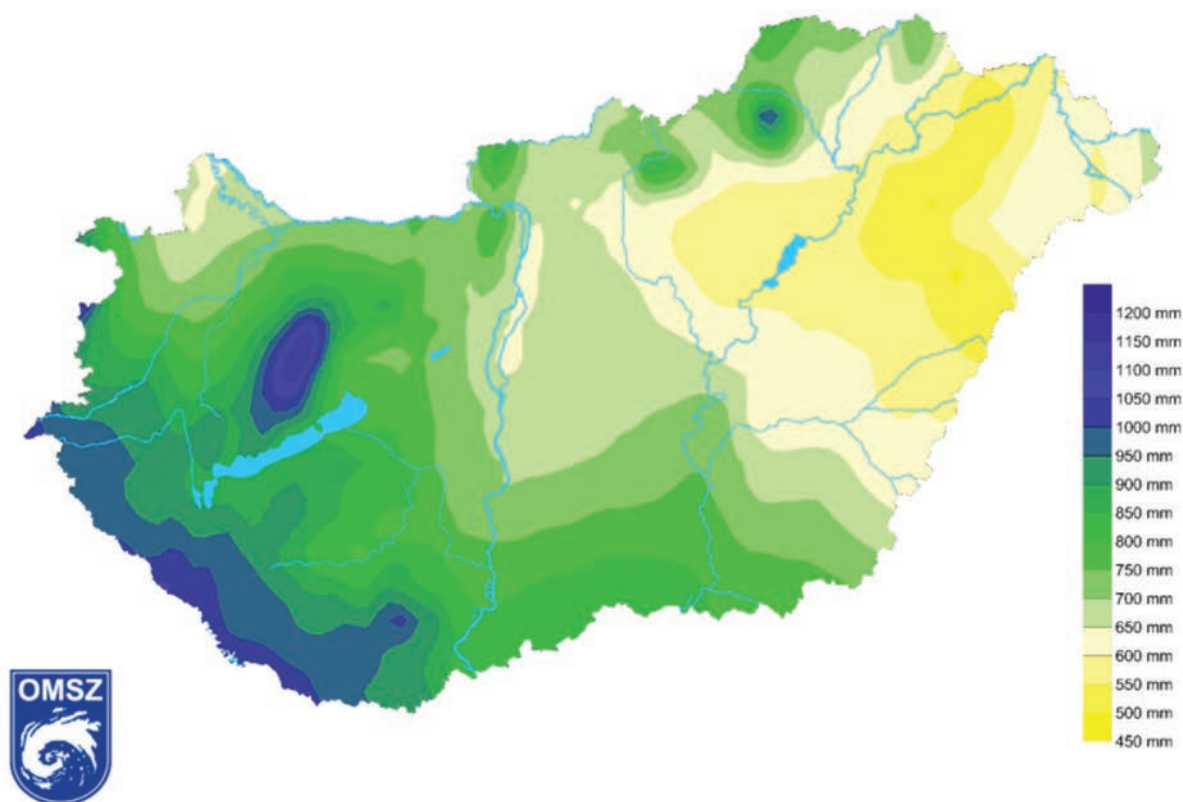
A közösség egyes tagországaiban az enyhe időjárási feltételek kedveztek a nagy szántóföldi kultúrák (búza, kukorica, árpa, rozs, tritikálé, burgonya, olajnövények, cukorrépa) termesztésének. A rizs kivételével átlagos vagy átlag feletti terméseredményekkel zárult a tárgyév. Időjárási és természeti károk jellemzően a

tavaszi végi és a nyári hónapokban jelentkeztek, Kelet-Franciaországban, Törökországban és Spanyolországban a szárazság csökkentette az egyes kultúrák (elsősorban szántóföldi növények) hozamát, a balkáni országokban a téli hideg időjárás okozott fagykárokat.

A 2014. évi magyarországi hőmérsékleti viszonyokról elmondható, hogy két hónap kivételével a szokásosnál melegebb volt. A hóhullámok és a hőséghullámok ugyan elmaradtak, azonban a 2013. évi 11,08 Celsius-fok átlagos középhőmérsékleti érték 11,86 Celsius-fokra emelkedett 2014-ben, ami 1901 óta a legmelegebb évnak tekinthető. Magyarországon 16-tal több csapadékos nap volt a jelzett időszakban 2013-hoz viszonyítva. Az átlagos havas napok száma 23-ról 8 napra csökkent 2014-ben.

A fentebb említetteket figyelembe véve a 2014. évet jellemző kedvező meteorológiai feltételek elősegítették az egyes növénykultúrák fejlődését, érését, betakarítását Magyarországon, ugyanakkor bizonyos periódusok bővelkedtek időjárási szélsőségekben. A téli hónapokat enyhe időjárási körülmények uralták, bőséges csapadékmennyiséggel kiegészülve februárban (1. ábra).

1. ábra: A 2014. évi csapadékeloszlás Magyarországon



Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

⁷ A szárazföld és tengerfelszín hőmérsékletátlaga

Márciusban és júniusban az átlagosnál kevesebb eső hullott, így kora tavasszal és nyár elején a száraz időjárási körülmények domináltak. Júliusban és augusztusban a kora nyári hónapokat követően régóta nem látott mennyiségű, elhúzódó csapadékos periódus érkezett, ami a kapáskultúrákban magas terméskilátást ígért, ugyanakkor az őszi növények betakarítását és vetését korlátozta. Az év utolsó dekádjában uralkodó átlag feletti hőmérsékletek kedvezően befolyásolták az ősszel elvetett termények fejlődését.

A rendkívül enyhe tél és az előző évi kedvező őszi időjárás következtében a mezei pockok állománya jelentősen megugrott 2014-ben, ami elsősorban Békés, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Tolna és Baranya, valamint Fejér, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves, Bács-Kiskun és Pest megyében eltérő kártételt okozott.

A rendszer összesített eredménye

I. pillér összesített eredménye

A kockázatkezelési rendszer I. pillérében 0,9 százalékkal, 77 628-ról 78 324 főre emelkedett a termelők száma. A tagok 82 százaléka kötelezően vett részt a rendszerben, az önkéntesen részt vevő termelők száma elérte a 14 ezer főt.

A befizetett kárenyhítési hozzájárulás 0,3 százalékponttal nőtt az előző évihez képest 2014-ben és 6 százalékkal a 2012. évihez viszonyítva. A termelők és a magyar állam is 4,3 milliárd forinttal járultak hozzá a Kárenyhítési Alaphoz, melynek forrása a 2013. évi kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően képződött 5,8 milliárd forint maradvánnyal együtt meghaladta a 14 milliárd forintot.

A növekvő forrásokkal szemben csökkenő kárenyhítő juttatás iránti igények álltak szemben 2014-ben is. A káresemények száma 6443 esetről 2614-re esett

vissza, mivel nem volt számottevő aszály- és belvízkár a hazai mezőgazdasági területeken. A kárenyhítő juttatás alapját képező károsodott terület 28 ezer hektárról 11 ezer hektárra csökkent 2014-ben. A fentieket figyelembe véve a kárenyhítő juttatás keretén belül jogosan igényelhető összeg az előző évi 2,467 milliárd forint után közel 50 százalékot csökkenve, 1,199 milliárd forintra esett vissza a tárgyévben.

A főbb veszélynek szerinti csoportosítás alapján megállapítható, hogy a kedvező időjárási feltételek következtében a kárbejelentések száma 60 százalékkal, a bejelentett terület pedig 70 százalékkal csökkent az előző évi értékekhez képest 2014-ben. A legnagyobb területet érintő káresemény a belvízkár volt a tárgyévben, 13,8 ezer hektár, ami 55 százalékkal kisebb az előző évi, belvízzel borított földekhez viszonyítva. Az aszálykárral érintett területek mérete az előző évi 66 ezer hektárról 7 ezer hektárra esett vissza, így 80 százalékkal csökkent a kárenyhítő juttatásból

2. táblázat: Az I. pillér főbb mutatói a 2013. és 2014. évben

	2013	2014	2014/2013 (százalék)
I. pillérben tag termelők száma (fő)	77 628	78 324	100,9
Befizetett kárenyhítési hozzájárulás (millió HUF)	4 300	4 313	100,3
A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása (millió HUF)	8 600	14 405	167,5
Bejelentett káresemények száma (darab)	6 443	2 614	40,6
Bejelentett károsodott terület (ha)	149 711	48 870	32,6
Jogosnak megítélt kárenyhítő juttatás iránti kérelmek száma (darab)	1 169	505	43,2
Jogosan igényelt összeg (millió HUF)	2 467	1 199	48,9
A kárenyhítő juttatás alapját képező károsodott terület (ha)	28 375	11 752	41,4

Forrás: MVH és NÉBIH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

3. táblázat: A főbb veszélynek által okozott károk és a hozzájuk kapcsolódó kárenyhítés alakulása az I. pillérben

Káresemény	Bejelentett káresemények száma (darab)		Bejelentett károsodott terület (ha)		Az adott káreseményre kifizetett kárenyhítő juttatás összege (HUF)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Aszálykár	1 890	170	66 956	7 501	1 157 605 712	258 474 612
Belvízkár	1 131	404	30 067	13 850	222 951 713	202 568 851
Felhőszakadéskár	25	195	380	8 251	242 311	99 981 981
Jégesőkár	1 465	1 278	31 077	11 482	439 898 581	256 779 987
Mezőgazdasági árvízkár	357	59	7 133	2 437	86 119 697	0
Tavaszi fagykár	1 365	305	10 615	2 095	542 069 080	186 848 419
Téli fagykár	44	4	513	10	7 084 242	0
Viharkár	90	193	1 287	3 224	11 599 768	194 112 443
Összesen	6 443	2614	149 711	48 870	2 467 571 104	1 198 766 293

Forrás: MVH és NÉBIH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

4. táblázat: A kárenyhítési hozzájárulás és kifizetett kárenyhítő juttatás alakulása méretkategóriák szerint

ezer HUF

Méret kategória	Kárenyhítési hozzájárulás 2013	Kárenyhítési hozzájárulás 2014	Kárenyhítési hozzájárulás változása 2014/2013 (százalék)	Kárenyhítő juttatás 2013	Kárenyhítő juttatás 2014	Kárenyhítő juttatás változása 2014/2013 (százalék)
Mikro	90 567	91 442	101	103 367	78 452	76
Kis	472 531	478 480	101	415 866	243 733	59
Közép	1 609 348	1 642 772	102	1 088 436	611 115	56
Nagy	2 127 373	2 088 482	98	845 331	266 064	31
Összesen	4 299 818	4 301 176	100	2 453 000	1 199 363	49

Forrás: MVH MKR adatok alapján Forrás: AKI Horizontális Elemzési Osztály

kifizetett aszálykár 2014. évi összege is. A fentebb említett káreseményeket a jégesőkár (11 ezer hektár)⁸ és a felhőszakadaskár (8 ezer hektár) követte. Figyelemre méltó, hogy a felhőszakadaskár és a viharok által érintett területek mérete az előző évihez képest jelentősen növekedett (200-2000 százalék), szemben a többi káreseménnyel, amelyek visszaszorultak.

A méretkategóriánkénti bontást vizsgálva megállapítható, hogy az előző évihez hasonlóak a kárenyhítési rendszeren belül be- és kifizetett összegek arányai, jelentősebb változás nem történt a tárgyévben. A kárenyhítési hozzájárulás összege 1-2 százalékkal nőtt a mikro-, a kis- és a közepes méretkategóriájú vállalkozásoknál, a nagyvállalkozások esetében azonban 2 százalékkal csökkent. Megállapítható, hogy továbbra is a nagyvállalkozások fizetik be legnagyobb arányban a kárenyhítési hozzájárulást (48 százalék), majd ezt követik a kis- és középvállalkozások (11, 38 százalék). Ezzel szemben a kárenyhítő juttatások kifizetését vizsgálva megállapítható, hogy a középvállalkozások részesültek a legnagyobb arányban (51 százalék) a kifizetésekből, ezt követték a kis- és nagyvállalatok 20, illetve 22 százalék részaránnyal.

Összességében elmondható, hogy míg a kárenyhítési hozzájárulás 0,3 százalékkal emelkedett az előző évi befizetett összeghez képest 2014-ben, addig a kedvező időjárási körülmények 50 százalékkal csökkentették a kárenyhítő juttatások kifizetését.

II. pillér összesített eredménye

A II. pillér esetében tovább nőtt a díjtámogatott biztosítások bevétele, az előző évi 3,72 milliárd forintról 5,492 milliárd forintra (+35 százalék) 2014-ben. Ezen belül a legtöbb hazai kárnem ellen védő „A” típusú biztosítások díjbevétele 43 százalékkal, a „B” és „C” típusú biztosítások állománya 48, illetve 52 százalékkal nőtt. A kiegészítő biztosítások díjállománya is emelkedett, az előző évi 200 millió forintról 268 millió forintra a tárgyévben.

A Magyar Biztosítók Szövetsége (Mabisz) adatai szerint a nem díjtámogatott és díjtámogatott biztosítások összege az előző évi 9,9 milliárd forintról 11,25 milliárd forintra nőtt 2014-ben. Az összes befizetett díjon belül a díjtámogatott biztosítások (beleértve a kiegészítő biztosításokat is) a 2013. évi 40 százalékról 12 százalékpontot emelkedve, 52 százalékos részt képviseltek a tárgyévben.

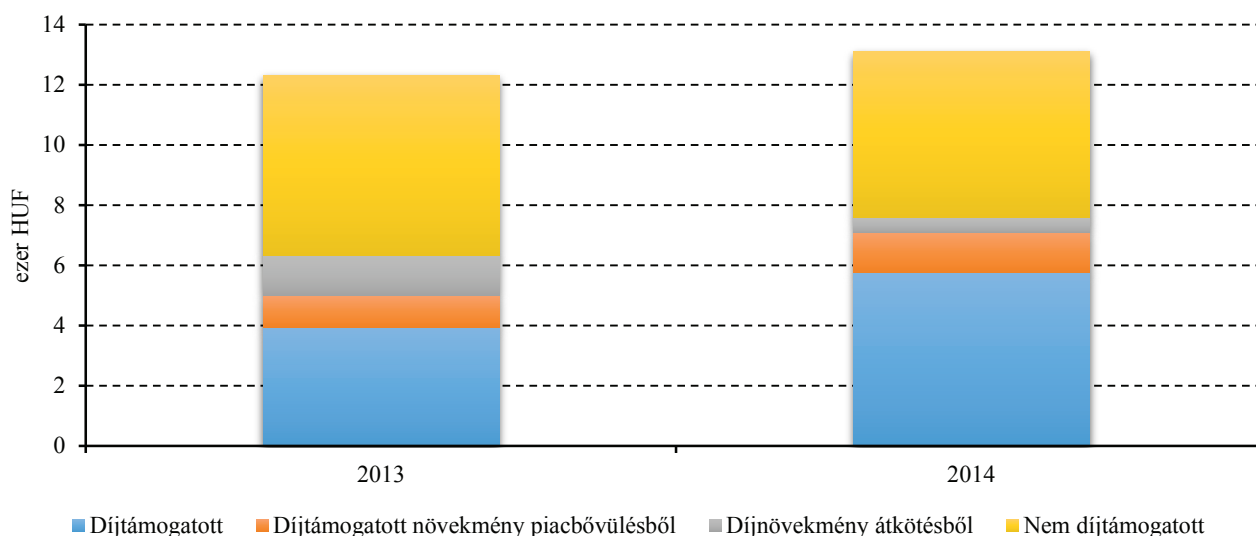
A díjtámogatott biztosítások előretörésének következtében 1,35 milliárd forinttal emelkedett a teljes mezőgazdasági biztosítási állomány, ami éves szinten 13 százalékos növekedést jelent. Ez azt is jelenti, hogy a díjtámogatott biztosítások 47 százalékpontos növekedéséből 13 százalékpontot tesz ki a nem díjtámogatott biztosítások díjtámogatott biztosításokká történő átdolgozása, viszont 34 százalékpont emelkedés nettó módon a hazai veszélyközösség növekedéséhez járult hozzá, különösen az intenzív kultúrák, a zöldség- és gyümölcsstermesztés esetében.

A mezőgazdasági biztosítások díjához nyújtott támogatásra fordítható elkülönített 3,2 milliárd forint teljes mértékben felhasználásra került és 2014-ben először alkalmaztak visszaosztást. Így a „B” típus esetében 63 százalékra csökkent az intenzitás, a „C” típus esetében pedig 30 százalékra.

Fontos megemlíteni ezenfelül, hogy a biztosítók azon termelőknek, akik a jég-tűz-vihar kárnevek esetén nem csupán a 30 százaléknál nagyobb káraikat akarják fedezni, kiegészítő biztosításokat is ajánlanak,

⁸ Az utóbbi évek jégkárai miatt a Földművelésügyi Minisztérium célul tűzte ki az országos jégeső-elhárító rendszer kiépítését (Jelentés az agrárgazdaság 2014. évi helyzetéről, 2015). Mintegy 1,5 milliárd forintból, 2017 elejére épülhet ki az országos jégeső-elhárító rendszer, amelynek működése nemcsak komoly mezőgazdasági előnyökkel jár majd, de a lakosság és ezzel együtt a biztosítók is profitálhatnak belőle.

2. ábra: A díjtámogatott és nem díjtámogatott biztosítások változásának okai



Forrás: MVH-adatok alapján AKI Horizontális Elemzési Osztály

amelyek – ha a díjtámogatott biztosítások nem léteznének – szintén nem jelentek volna meg a biztosítók kínálatában. Ha ezekkel a kiegészítő biztosításokkal, amelyek díjukhoz képest rendkívül nagy kárfizetéseket generálnak, összeszámítjuk a díjtámogatott biztosításokat, megállapíthatjuk, hogy a kárhányadok 10 százalékpontot csökkenve, nagyon kedvező, 30 százalékos szint körül alakultak.

Összegezve megállapítható, hogy mind a biztosítók, mind a termelők körében tovább nőtt a díjtámogatott

biztosítási termékek ismertsége és népszerűsége. Másrészt tovább erősödött a bizalom a 2012-ben bevezetett új, kétpilléres rendszer iránt, amit a „B” és a „C” típusú biztosítások nagyobb arányú növekedése is alátámaszt. Ezáltal kijelenthető, hogy a biztosítási díjtámogatási rendszer elérte célját, mivel a 2013. évi nettó 12 százalékos növekedés után tovább bővült a veszélyközösség egy százalékponttal, így a mezőgazdasági biztosítások díjállománya jóval meghaladta a 2006–2010 évek átlag 5-6 milliárdos díjtömegét.

5. táblázat: A hazai növénybiztosítási piac alakulása

	2013				2014				2006-2010 átlaga			
	Szerz. szám (darab)	Díj (millió HUF)	Kárfiz. (millió HUF)	Kárhányad (százalék)	Szerz. szám (darab)	Díj (millió HUF)	Kárfiz. (millió HUF)	Kárhányad (százalék)	Szerz. szám (darab)	Díj (millió HUF)	Kárfiz. (millió HUF)	Kárhányad (százalék)
Tűz+Jég	4 268	2 236	1 147	51,30	6 501	4 149	1 139	27,40	9 162	4 823	5 801	120,30
Vihar	764	147	27	18,70	1 415	277	54	19,40	683	228	103	45,30
Téli fagy	100	49	69	142,60	164	96	3	2,60	756	408	121	29,60
Tavaszi fagy	5	1	0	0,00	3	1	0	0,00	8	18	26	150,00
Árvíz	0	0	0	0	1	0	0	0,00	18	19	31	162,50
Belvíz	0	0	0	0	1	0	0	0,00	9	8	2	30,80
Állati kártevők	0	0	0	0	0	0	0	0,00	1	0	0	-
Egyéb kockázat	4 168	3 559	1 988	55,80	95	975	1 080	110,80	263	341	420	123,20
Díjtámogatott „A”	995	1 249	484	38,80	1 287	1 786	287	16,10				
Díjtámogatott „B”	4 879	1 739	247	14,20	7 315	2 620	327	12,50				
Díjtámogatott „C”	2 320	736	177	24,00	3 806	1 086	164	15,10				
Díjtámogatott összesen	8 194	3 724	908	24,40	12 408	5 492	778	14,00				
„Kiegészítő” díjtámogatotthoz	6 033	200	823	411,50	0	268	693	258,70				
Díjtámogatott és kiegészítő összesen	14 227	3 924	1 731	44,10	12 408	5 760	1 471	26,00				
Minidösszesen	23 532	9 916	4 962	50,00	20 588	11 259	3 746	33,30	10 901	5 845	6 506	111,30

Forrás: MVH és MABISZ adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

Ágazatonkénti, méretkategóriánkénti, veszélynemenkénti, biztosítási típusonkénti elemzés

I. pillér

3. ábra: A kárenyhítési hozzájárulás összege járásonként 2014-ben

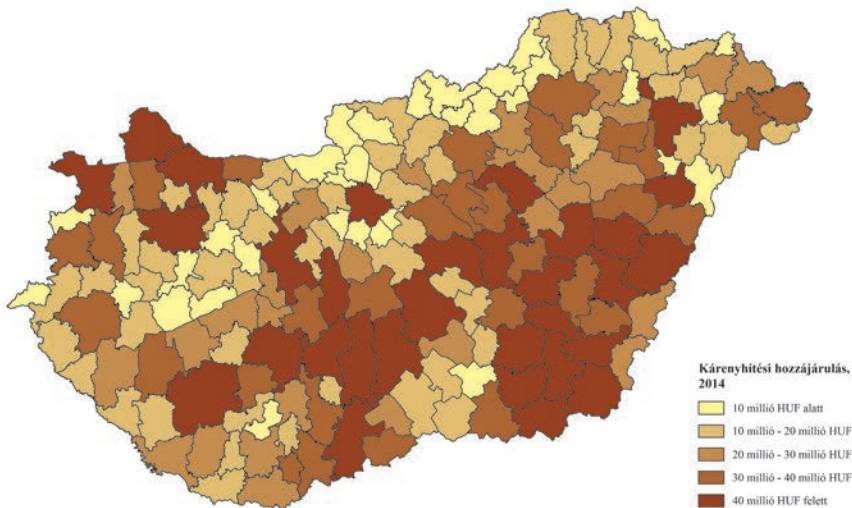
Résztétel

Járásonkénti bontás

A kockázatkezelési rendszer I. pilléréhez 1 százalékkal (78 324 termelő) több termelő csatlakozott 2014-ben az előző évi belépők számához viszonyítva (77 628 termelő), ami az egyes járásokban befizetett kárenyhítési hozzájárulások arányát is módosította.

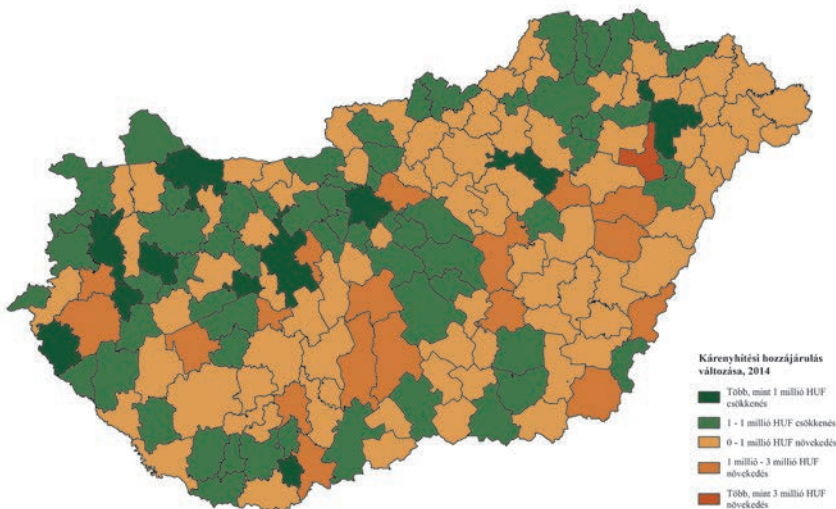
Hasonlóan a 2013. évhez, a kárenyhítési hozzájárulás⁹ legnagyobb része (76 százaléka) továbbra is az Alföld, a Mezőföld, a Kisalföld és a Dunántúl délkeleti részének mezőgazdasági területeiről folyt be 2014-ben.

Az egyes járások közül a legnagyobb arányú kárenyhítési hozzájárulás (63–79 millió forint) befizetése a Mezőkovácsházi, a Budapesti, a Kaposvári és a Kiskőrösi járásokhoz köthető. Néhány járásban az előző évekhez képest 4 százalékkal vagy annál nagyobb mértékben módosult a kárenyhítési hozzájárulások összege. A Gárdonyi, a Szobi, a Vasvári járásokban a befizetés több mint 10 százalékkal nőtt, ugyanakkor a Pilisvörösvári, a Várpalotai és a Zalaszentgróti járásokban 10-20 százalékkal csökkent. Az összes járást figyelembe véve a 40 millió forint feletti kárenyhítési hozzájárulást befizető járások száma 12 százalékkal csökkent, ugyanakkor a 30–40 millió forint közöttiek 47 százalékkal, a 20–30 millió forint közötti befizetést teljesítő



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

4. ábra: A kárenyhítési hozzájárulás összegének járásonkénti változása 2013-ról 2014-re



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

járáások száma 13 százalékkal emelkedett 2014-ben az előző év ugyanezen időszakának befizetéseire képest. A 10–20 millió forint közötti és 10 millió forint alatti kárenyhítési hozzájárulást fizető járások száma 2–16 százalékkal csökkent a tárgyévben a 2013. évi értékekhez viszonyítva.

⁹ Fontos megjegyezni, hogy a kárenyhítési hozzájárulás összege a természetű növénykultúra és a mezőgazdasági terület függvényében kerül meghatározásra, ezért például a hegyvidéki és az erdővel borított területeken természetesen kisebb a hozzájárulás-fizetési kötelezettség, mivel az erdő nem része a kockázatkezelési rendszernek.

A járások több mint 60 százalékánál 1 milliós vagy annál nagyobb növekedés figyelhető meg a kárenyhítési hozzájárulás befizetése esetében 2014-ben.

Egy járásban, a Hajdúböszörményiben a kárenyhítési hozzájárulás 3 millió forinttal nőtt, tíz járásban azonban az előző évhez képest több mint 1 millió forinttal esett a befizetett hozzájárulási összeg.

Ágazatonkénti bontás

Az ágazatonkénti bontást figyelembe véve fontos megjegyezni, hogy a kötelező belépés méret és növénykultúra szerint szabályozott. Így a szántóföldi

növénytermesztőknél a 10 hektár feletti területek esetében kötelező a tagság.

Az I. pillér által lefedett területek alapján megállapítható, hogy a nagy területen termesztett szántóföldi kultúrák 90-100 százalékban részt vettek a mezőgazdasági kárenyhítési rendszerben. A vetésterülethez képest legjobb lefedettsége a szójának, a cukorrépának és a káposztarepcének volt 2014-ben. A 6. táblázatból leolvasható, hogy a legalacsonyabb értékeket a kukorica, a rozs, a zab és a tritikálé képviselte. Ennek oka, hogy a fentebb említett növényeket nagyon sok 10 hektár alatti termelő is termeszt, akinek nem kötelező a

6. táblázat: A főbb szántóföldi kultúrák részvétele az I. pillérben

	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2013-ban	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2014-ben	Vetésterület 2014-ben (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Kukorica	1 020 947	1 047 798	946 987	93	90
Őszi búza	981 644	957 119	901 248	92	94
Napraforgó	559 142	576 426	542 760	97	94
Árpa	224 641	291 008	270 439	120	93
Káposztarepce	216 680	243 460	237 577	110	98
Tritikálé	95 311	128 023	107 474	113	84
Szója	40 970	42 908	42 001	103	98
Rosz	36 197	39 334	34 982	97	89
Zab	35 917	44 410	38 383	107	86
Cukorrépa	19 118	14 975	14 679	77	98
Őszi durumbúza	10 897	14 513	13 717	126	95
Dohány	4 636	5 277	4 780	103	91
Egyéb szántóföldi növény	421 249	474 912	444 813	106	94

^{a)} Változás: 2013/2012 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek sze-repelnek.

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

7. táblázat: A főbb ültetvénykultúrák részvétele az I. pillérben

	Vetésterület 2014-ben (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2013-ban (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2014-ben (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Borszőlő	52 476	49 443	50 196	102	96
Alma	27 271	26 959	27 062	100	99
Meggy	13 686	13 197	13 562	103	99
Szilva	7 133	7 216	7 075	98	99
Dió	5 705	5 496	5 623	102	99
Kajszi	4 821	4 532	4 726	104	98
Őszibarack	4 198	4 249	4 040	95	96
Körte	2 560	2 613	2 566	98	100
Cseresznye	2 573	2 503	2 573	103	100
Ribizli	1 817	1 976	1 825	92	100
Csemegeszőlő	815	787	713	91	87
Szamóca	682	598	622	104	91
Málna	200	197	185	94	92
Köszméte	98	101	98	97	100
Egyéb gyümölcsféle	10 518	8 891	9 651	109	92

^{a)} Változás: 2013/2012 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek sze-repelnek.

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

8. táblázat: A főbb zöldségkultúrák részvétele az I. pillérben

	Vetésterület 2014-ben (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2013-ban (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2014-ben (ha)	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Csemegekukorica	31 387	25 430	27 873	110	89
Zöldborsó	18 398	17 266	13 175	76	72
Borsó	13 532	10 900	10 621	97	78
Burgonya	9 985	7 573	7 336	97	73
Dinnye	5 186	3 402	4 146	122	80
Vöröshagyma	2 191	1 655	1 678	101	77
Fűszerpaprika	2 140	1 635	1 443	88	67
Káposzta	1 746	1 249	1 333	107	76
Tök	1 973	1 482	1 254	85	64
Paprika	1 636	1 330	1 222	92	75
Spárga	1 454	1 067	1 206	113	83
Zöldbab	1 398	1 205	1 041	86	74
Sárgarépa	1 264	832	990	119	78
Paradicsom	1 078	372	578	155	54
Szárazbab	505	331	476	144	94
Karfiol	394	294	345	117	88
Kelkáposzta	248	201	184	92	74
Lóbab	199	181	145	80	73
Uborka	180	96	116	121	64
Cukkini és egyéb kabakosok	127	73	82	112	65
Brokkoli	63,67	52	61	117	96
Lencse	5,1	8	3	38	59
Egyéb szántóföldi zöldség	10 980	6 004	6 381	106	58

^{a)} Változás: 2014/2013-as értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázat csak a kerekített területek szerepelnek.

Forrás: MVH adatok alapján készült az AAKI Horizontális Elemzési Osztály

belépés az I. pillérbe. Néhány növény esetében az előző évi vetésterülethez viszonyított lefedettség csökkent, így az őszi búzánál például a korábbi 97 százalékos szintről 94 százalékra apadt a lefedett terület.

Az ültetvénykultúrák esetében is rendkívül jó az I. pillér penetrációja, ami 2007–2008 óta jellemző, mivel a rendszer alacsony kárenyhítési hozzájárulás mellett nyújt viszonylag nagyfokú védelmet a különösen tavaszi fagyra érzékeny ültetvények számára, melynek biztosítására a biztosítók csak a díjtámogatások 2012-es bevezetése óta vállalkoznak. Itt a kötelező részvétel feltétele, hogy a szántóföldi zöldségtermesztés 5 hektár felett, ültetvényes művelés esetében 1 hektár, a szántóföldi zöldség és ültetvény együtt 5–10 hektár felett legyen. A legnagyobb arányban termesztett alma vetésterület/kárenyhítési rendszer által lefedett terület aránya 99 százalék volt 2014-ben. A legalacsonyabb lefedettség a vetésterületekhez viszonyítva a csemegekukorica, a málnánál és a szamócánál volt 2014-ben (87–92 százalék). A legmagasabb értékeket a körte, a ribizli és a cseresznye képviselte (100 százalék, 7. táblázat).

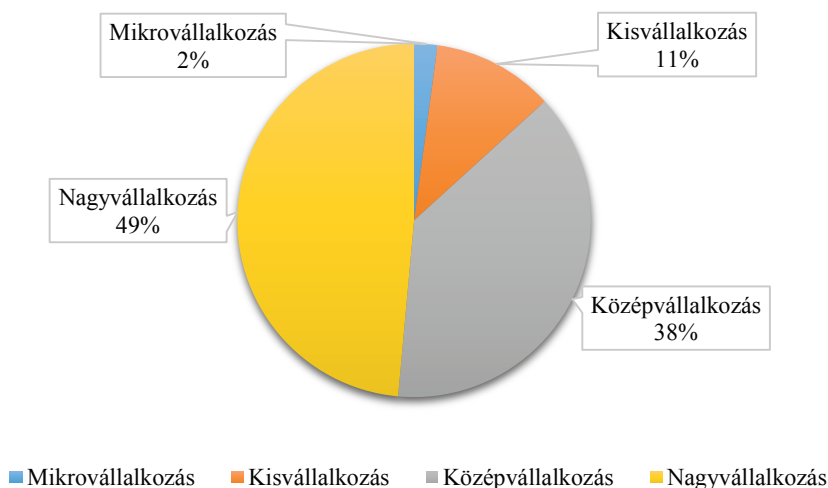
A zöldségkultúrák esetében átlagosan 72 százalék volt a penetráció 2014-ben, ami legalább 10 százalékkal alatta marad az ültetvény- és a szántóföldi kultúráknak. Ennek oka, hogy egyrészt nem kötelező a tagság 5 hektár alatt és az öntözött zöldségkultúrák kevésbé érzékenyek az időjárási viszontagságokra. A legnagyobb kockázatot a jégesőkár jelenti, erre azonban a NAR megalakulása előtt is kínáltak a biztosítók védelmet. A 8. táblázatból leolvasható, hogy a vetésterülethez képest a legnagyobb lefedettség (90 százalék felett) a brokkolinál, a lencsénél és szárazbabnál volt tapasztalható a tárgyévben. Ezt követte 80 százalék feletti értékekkel a csemegekukorica, a spárga és a dinnye.

Méret szerinti bontás

Méret szerinti bontásban vizsgálva a kárenyhítési hozzájárulás alakulását elmondható, hogy jelentős változás nem történt az előző évi arányszámokhoz viszonyítva 2014-ben. A nagyvállalatok 49 százalékban (2013: 50 százalék), a közepesek 38 százalékban (2013: 37 százalék), a kisvállalkozások 11 százalékban,

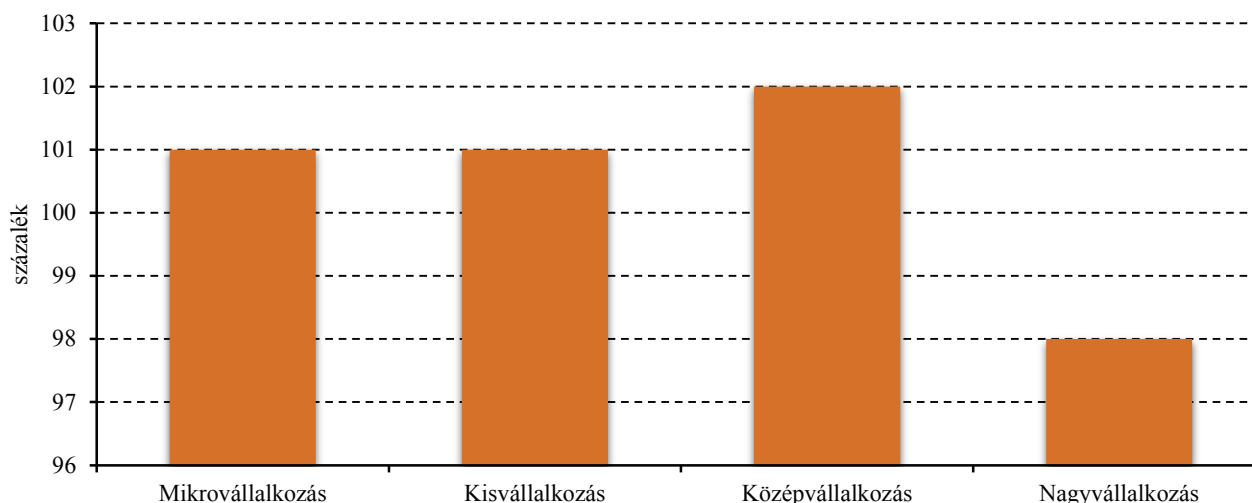
5. ábra: **Kárenyhítési hozzájárulás megoszlása méretkategória szerint 2014-ben**

Befizetés



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. ábra: **A kárenyhítési hozzájárulás összegének változása a méret függvényében 2013-ról 2014-re**



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

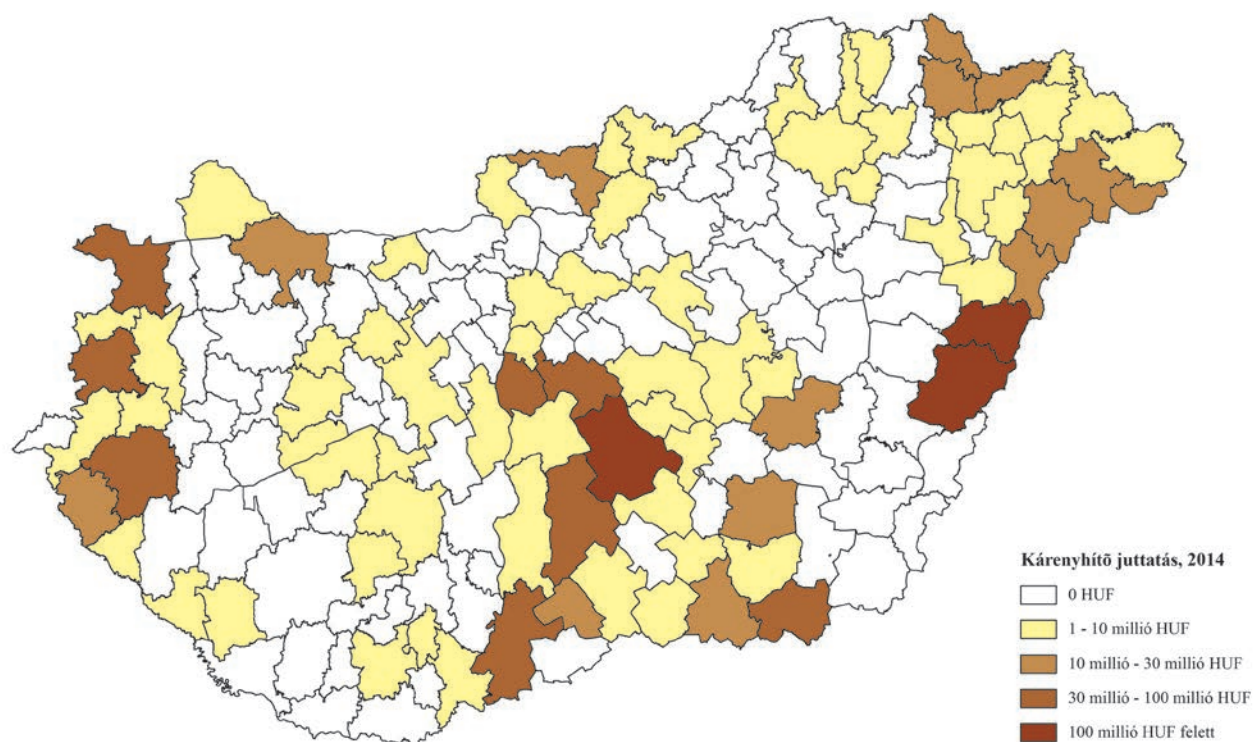
a mikroállalkozások 2 százalékban részesedtek a befizetett kárenyhítési hozzájárulásból. Az arányok követik a hazai földhasználat megoszlását, így a nagyobb gazdálkodók többet fizetnek – ez alapvetően a hektárra vetített befizetéseknek köszönhető (5. ábra).

Amennyiben a kárenyhítési hozzájárulás összegének változását vizsgáljuk, megállapítható, hogy a mikro, a közepes- és kisállalkozásoknál 1-2 százalékkal nőttek a befizetések, a nagyállalkozásoknál 2 százalékos csökkenés figyelhető meg az előző évhez képest 2014-ben. A kárenyhítési hozzájárulás befizetésének növekedési üteme jóval kisebb az előző évi átlagos 14 százalékhoz képest, 2014-ben 1-2 százalékos között ingadozott az egyes méretkategóriáknál.

Károsodás

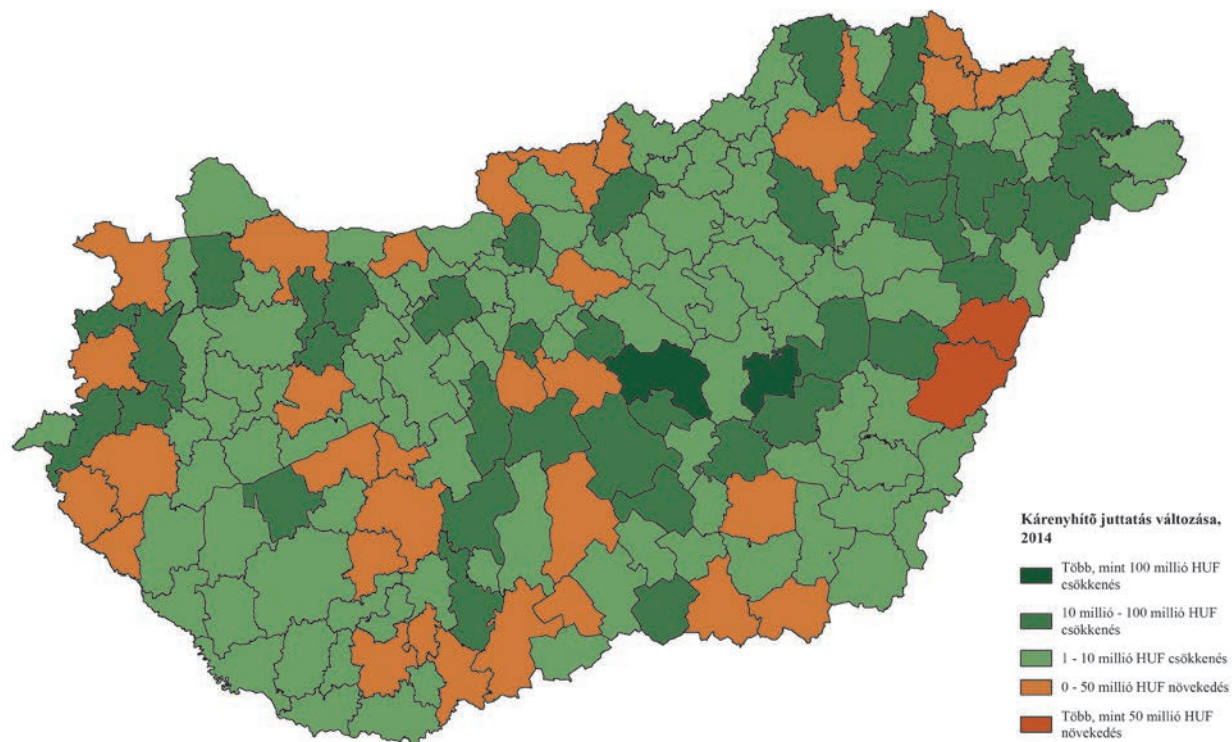
A káresemények száma és a károsodott területek nagysága a kedvező időjárási feltételek hatására tovább csökkent 2014-ben, így 52 százalékkal esett vissza a kifizetett kárenyhítő juttatás összege a 2013. évi értékekhez képest a tárgyévben. A kárenyhítő juttatás 66 százalékát aszálykár (30 százalék), jégesőkár (19 százalék) és belvízkár (17 százalék) fizették ki. A viharkár kifizetett kárenyhítő juttatás 14 százalékot, a tavaszi fagykár 12 százalékot, a felhőszakadás kifizetett összeg pedig 7 százalékot tett ki 2014-ben.

7. ábra: A kárenyhítő juttatások összege járásonként 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

8. ábra: A kárenyhítő juttatás összegének változása 2013-ról 2014-re járásonként



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Járásonkénti bontás

Magyarországon a növénykultúránkénti bontás alapján az összes kárenyhítő juttatásból a szántóföldi növények 78 százalékkal, a gyümölcsfélék 14 százalékkal, a szőlő 4 százalékkal és a szántóföldi zöldségek 3 százalékkal részesedtek a tárgyévben. A kárenyhítő juttatás összege országosan a felére esett vissza 2014-ben. Egy járásban 150 millió forint feletti (Berettyóújfalui), kettőben 100–150 millió forint közötti (Kecskeméti, Derecskei) és szintén egy járásban 50–100 millió forint közötti juttatást fizettek ki (Szombathelyi). A fennmaradó járások egyik felében az 50–100 millió forint közötti kifizetések domináltak, a járások másik felében pedig azok, akik nem jogosultak kárenyhítő juttatásra 2014-ben.

A kárenyhítési hozzájárulásokat és a kárenyhítő juttatásokat összehasonlítva megállapítható, hogy azokban a járásokban, ahol a legjelentősebb károk keletkeztek, legalább 30-40 millió forinttal vagy 40 millió forint felett járultak hozzá a Kárenyhítési Alaphoz a termelők, ami jól jelzi a kockázatosított érték nagyságát.

A kárenyhítő juttatás összegének változását elemezve megállapítható, hogy a járások 80 százalékában a kedvező időjárási feltételek okán a kifizetések jelentősen csökkentek. Két járásban (Berettyóújfalui, Derecskei) azonban több mint 50 millió forinttal nőtt a kifizetés összege az előző évhez képest, és további

32 járásban szintén emelkedés figyelhető meg (0–50 millió forint között).

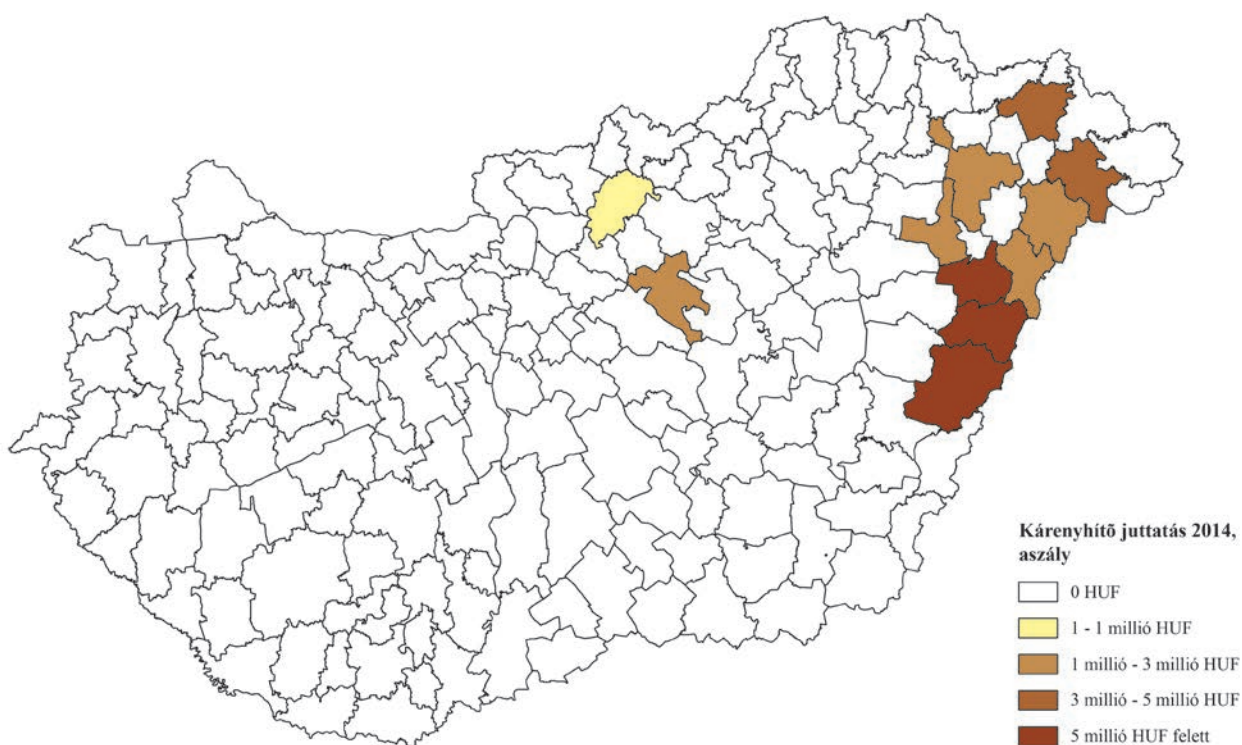
Veszélynemenkénti bontás

Az I. pillér károsodott területeit tekintve a legjelentősebb károkat az aszály (38 százalék), a jégeső (17 százalék), a belvíz (21 százalék), a vihar (8 százalék), a tavaszi fagy (6 százalék) és a felhőszakadás (4 százalék) okozta 2014-ben. Az aszály által érintett területek a 2013. évihez képest 80 százalékra csökkentek. A legjelentősebb veszteségek a Berettyóújfalui, a Derecskei és a Kecskeméti járásokban voltak, emellett a nyugat- és észak-dunántúli régiókban is jelentős károk keletkeztek. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és a Dél-Alföldön 10–30 millió forintot fizettek ki a kárenyhítő juttatás keretében 2014-ben.

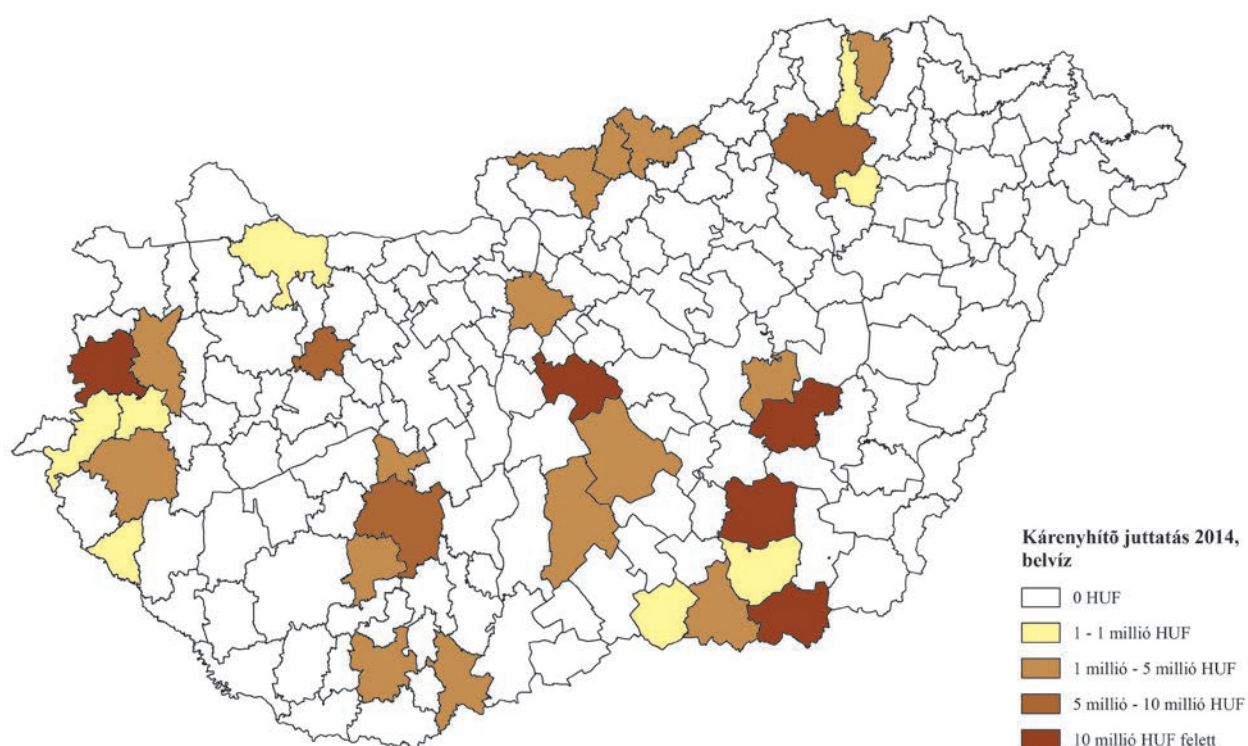
Az aszálykárra kifizetett kárenyhítő juttatás 70 százalékkal csökkent az előző évihez képest 2014-ben. A Debreceni, a Derecskei és a Berettyói járásban volt a legjelentősebb az aszálykár (5 millió forint feletti kifizetés), majd ezt követték a Kisvárdai, a Mátészalkai járások. A Nyíregyházi járásokban és a Pásztói, továbbá a Füzesabonyi járásokban is nagyobb, 1–3 millió forint közötti aszálykárt jeleztek.

Az aszály után a belvízkár – bár az előző évinél kisebb területeket érintve – okozott nagyobb arányú veszteségeket Magyarországon 2014-ben. A belvíz

9. ábra: Aszálykárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben

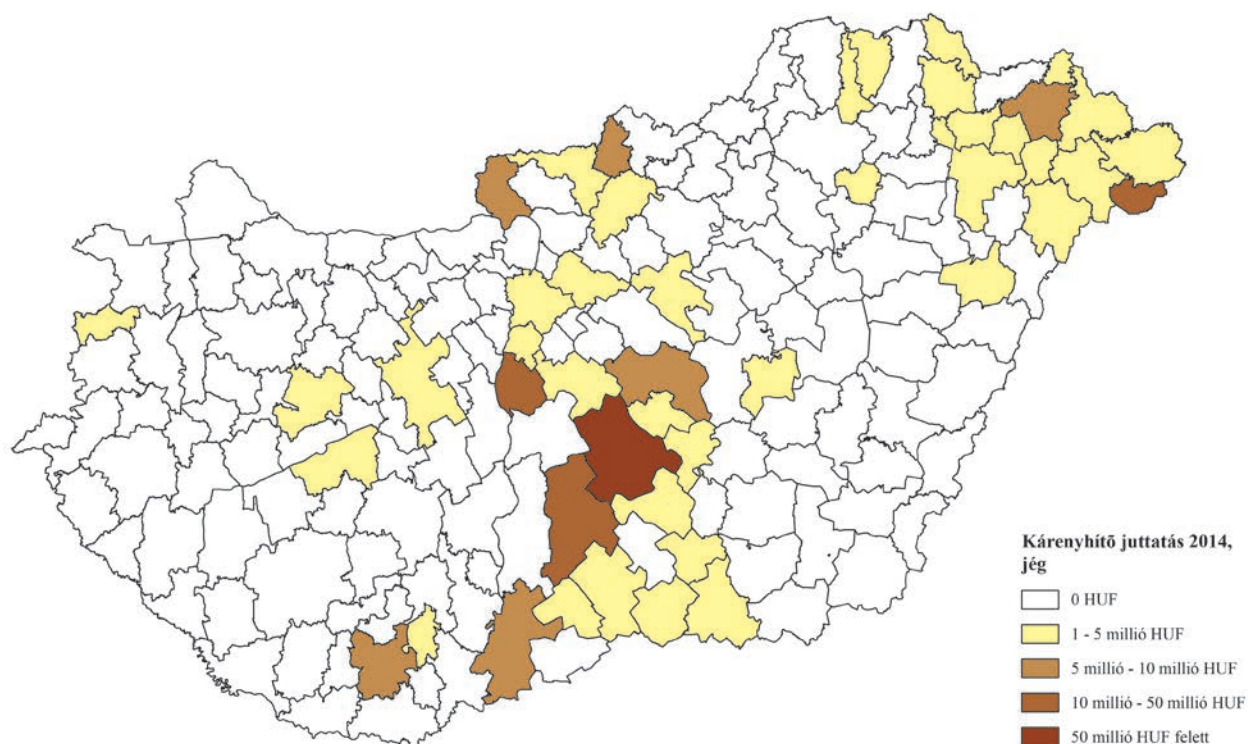


10. ábra: **Belvízkárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben**



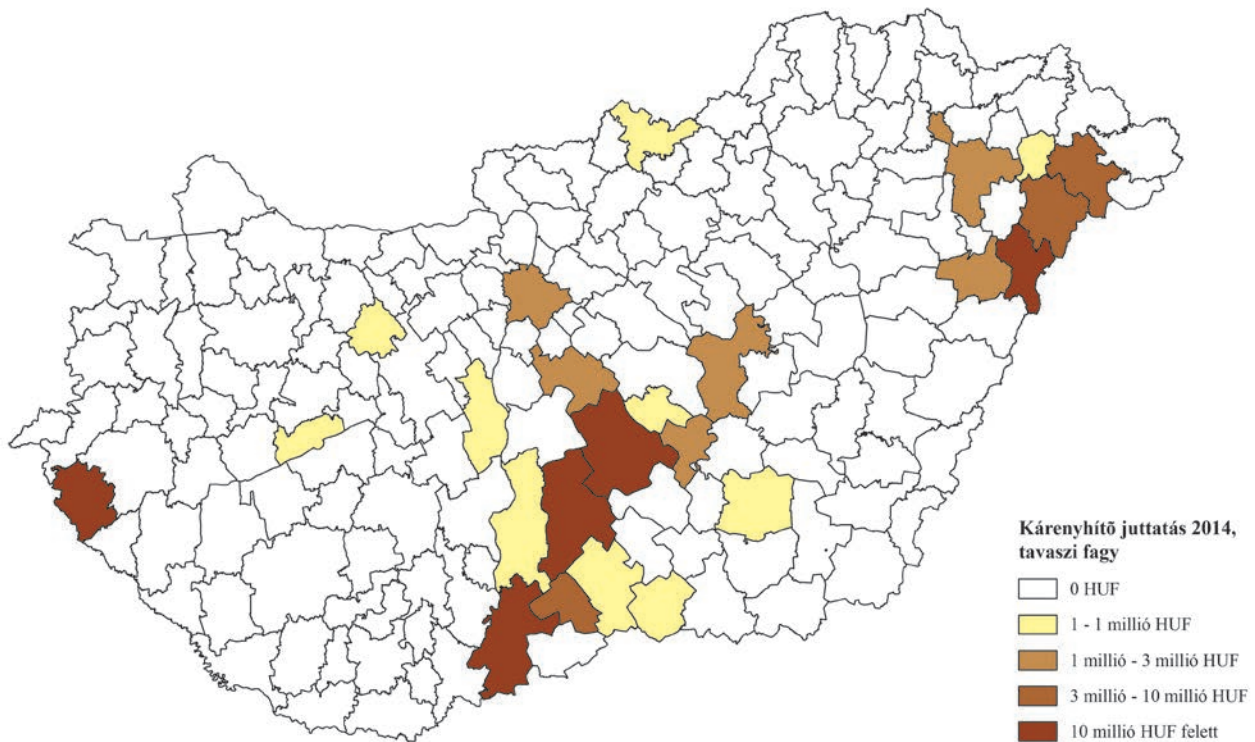
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

11. ábra: **Jégkárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben**



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

12. ábra: Tavaszi fagykárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

által érintett földterületek az Alföld középső és déli részén, valamint Győr-Moson-Sopron, Vas és Somogy megyében helyezkedtek el. A legnagyobb károk a Szombathelyi, a Dabasi, a Makói, a Szentesi és a Mezőtúri járásokban voltak, itt a kifizetések meghaladták a 10 millió forintot a tárgyévben.

2014-ben a jégkárok nagysága 40 százalékkal csökkent az előző évihez képest. Az eloszlás alapvetően – a jégkár jellegének megfelelően – két nagyobb területre koncentrálódott. A legnagyobb károk a Duna–Tisza közti területeken voltak, ahol is a kifizetések 10–50 millió forint között, illetve 50 millió forint felett alakultak. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes területeit is érintette a jégeső, itt 5–50 millió forint között mozgott a kárenyhítő juttatás keretében kifizetett összeg. Kisebb, 5 millió forint alatti károk Veszprém és Fejér megyében jelentkeztek.

A tavaszi fagykár után kifizetett kárenyhítő juttatás összege egyharmadára esett 2013-hoz képest a tárgyévben. A veszteségek területi eloszlása nem változott az előző évihez viszonyítva, így elsősorban az ország nagy szőlő- és gyümölcsültetvényeit érintette (a Kiskunságban és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében).

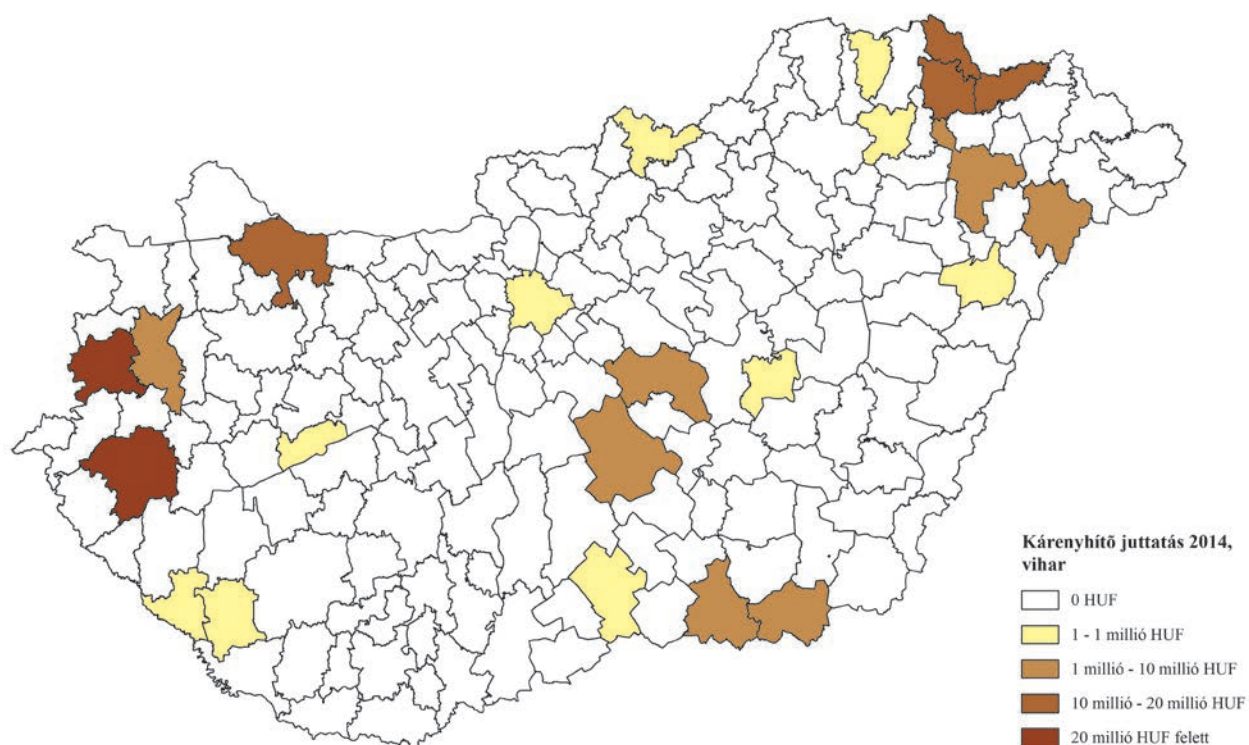
A legnagyobb károk a Letenyei, a Bajai, a Kiskőrösi és a Kecskeméti járásokban, illetve a Nyírség területén keletkeztek. A Jánoshalmi járásban is nagyobb, 3–10 millió forint összegű kifizetések történtek.

A vihkárkár kifizetett kárenyhítő juttatás összege a 16-szorosára nőtt 2013-hoz képest a tárgyévben. A legnagyobb mértékben sújtott területek Győr-Moson-Sopron megye északnyugati részén voltak (20 millió forint felett). 10 millió forint feletti összeget fizettek ki Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és az Alföld középső és déli részein.

A felhőszakadók az összes kifizetett kárenyhítő juttatáson belül 7 százalékos részarányt képviselt. Felhőszakadókra jelentős, 86 millió forint kárenyhítő juttatást fizettek ki 2014-ben, szemben az előző évi 387 ezer forinttal. A legnagyobb felhőszakadók a Sopron környéki területeket érintette, 10 millió forint feletti károk keletkeztek. Az országban további károsodott területek elsősorban a Duna–Tisza közti területekre, a Kisalföld északi részére, valamint az észak-alföldi régió járásaira helyeződtek 2014-ben.

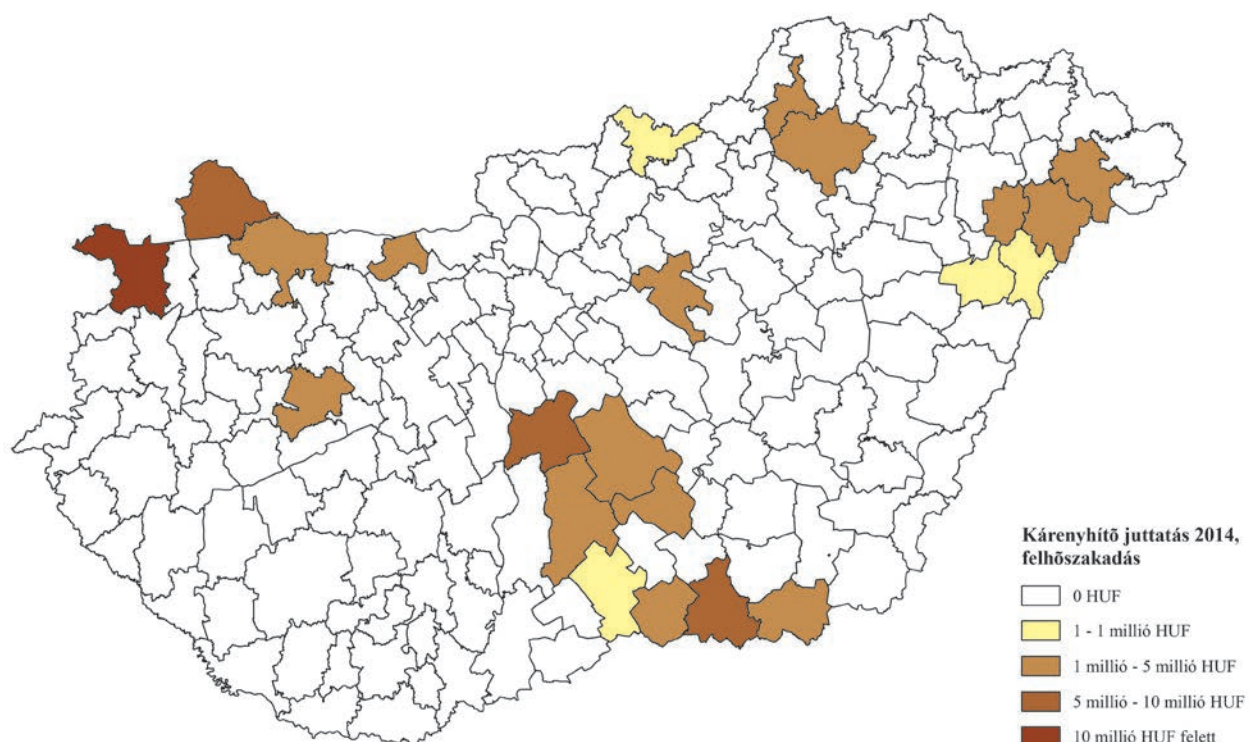
Mezőgazdasági árvíz kárakra nem történt kifizetés 2014-ben.

13. ábra: Viharkárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

14. ábra: Felhőszakadókra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

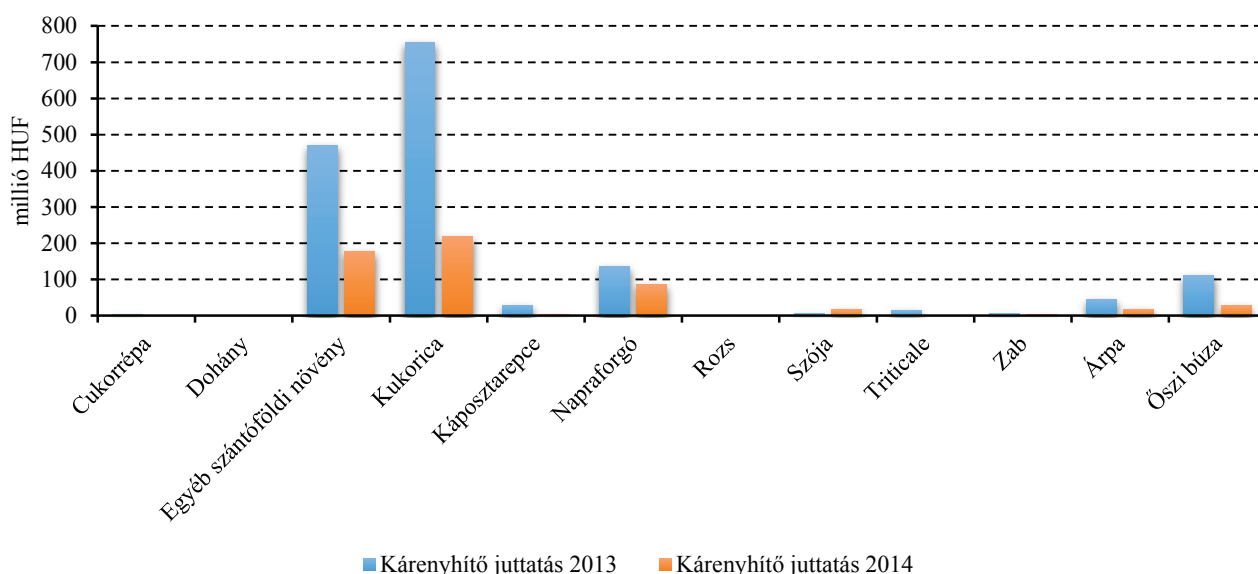
Ágazatonkénti bontás

Magyarországon a növénykultúráknakénti bontás alapján az összes kárenyhítő juttatásból a szántóföldi növények 78 százalékkal, a gyümölcsfélék 14 százalékkal, a szőlő 4 százalékkal és a szántóföldi zöldségek 3 százalékkal részesedtek a tárgyévben (15. ábra). A főbb szántóföldi kultúrák esetében alapvetően az aszály tekinthető a legnagyobb kockázati tényezőnek. Az egyes szántóföldi növénykultúrák közül a kukorica a legérzékenyebb az aszályra. A tárgyévi kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően azonban nem volt jelentős aszály, így majdnem minden szántóföldi

növény esetében 40–90 százalékkal csökkent a kárenyhítési juttatás kifizetése, legfőképp a kukorica esetében (70 százalékkal) 2014-ben. Ennek ellenére továbbra is a tengerit ért veszteségekre fizeti a legnagyobb összeget a Kárenyhítési Alap, 2014-ben 217 millió forintot. Az aszály a szója esetében jelentős károkat okozott, így a többi szántóföldi növénykultúrával szemben egyedül a szójánál megháromszorozódott a kifizetés 2014-ben.

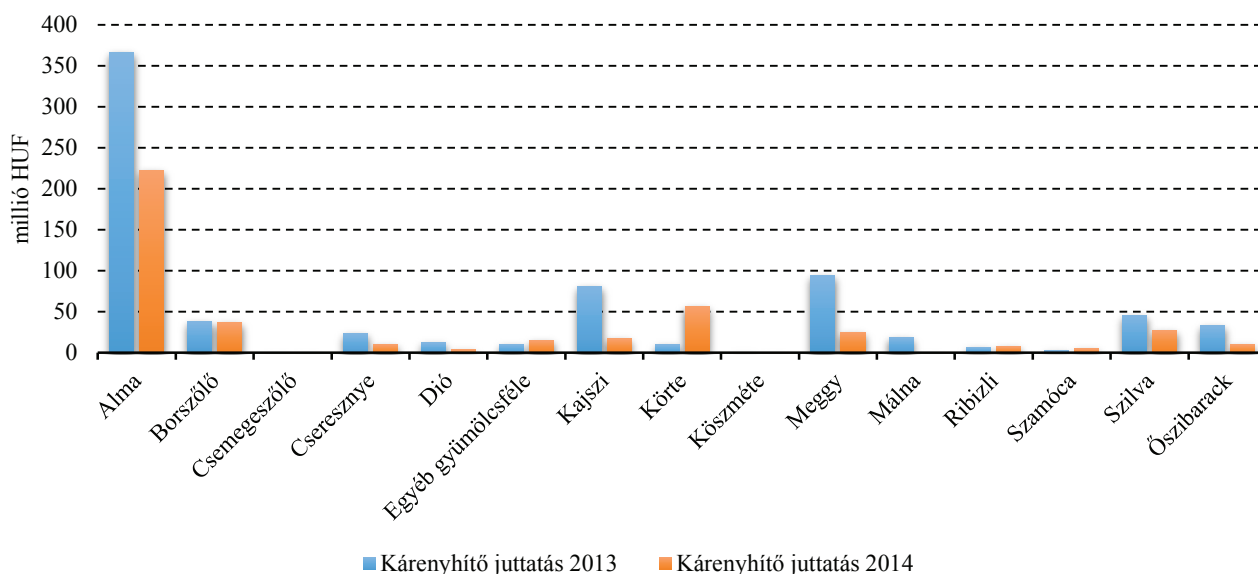
Magyarországon az ültetvények esetében általában a tavaszi fagy okozza a legnagyobb hozamcsökkenést. 2014-ben azonban a tavaszi fagy által károsított ültetvények száma 70 százalékkal csökkent (téli fagy pedig

15. ábra: A főbb szántóföldi kultúrákra kifizetett kárenyhítő juttatás alakulása



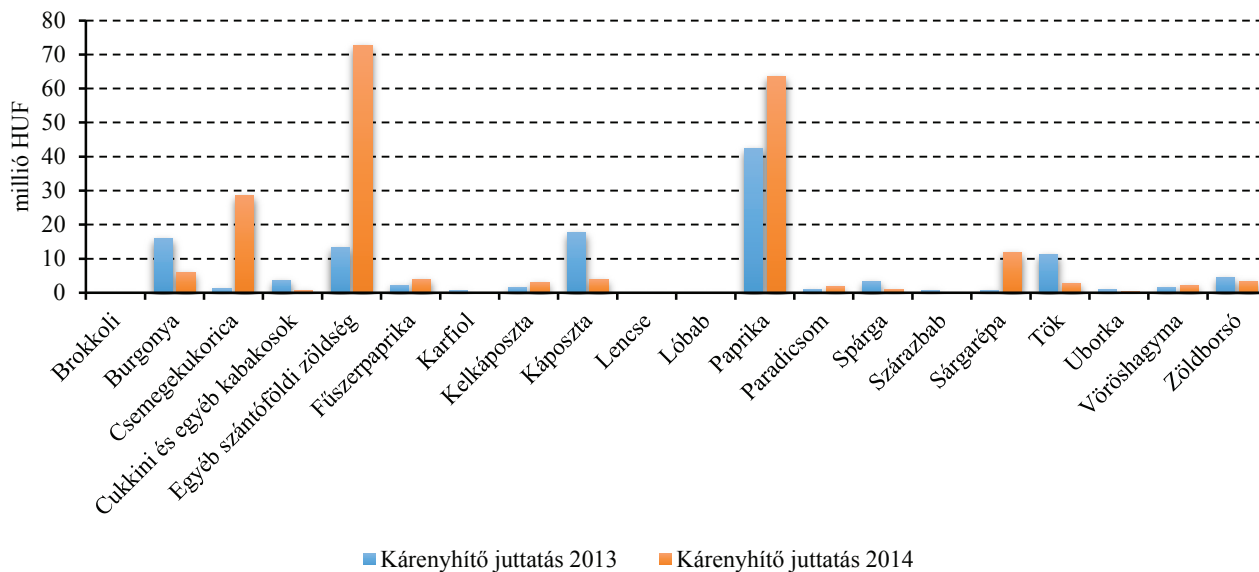
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

16. ábra: A főbb ültetvénykultúrákra kifizetett kárenyhítő juttatás alakulása



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

17. ábra: A főbb zöldségkultúrákra kifizetett kárenyhítő juttatás alakulása



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

nem is volt), ennek következtében jelentősen mérséklődött a kifizetett kárenyhítő juttatás. Az almára fizették ki a legnagyobb összeget a tárgyévben, 222 millió forintot. Ezt követte a körte, a borszőlő, a meggy és a szilva. Összességében erre az öt növényre 367 millió forint kárenyhítő juttatás jutott, ami az előző évi 365 millió forint, almára kifizetett kárenyhítő juttatás összegével egyezik meg (16. ábra).

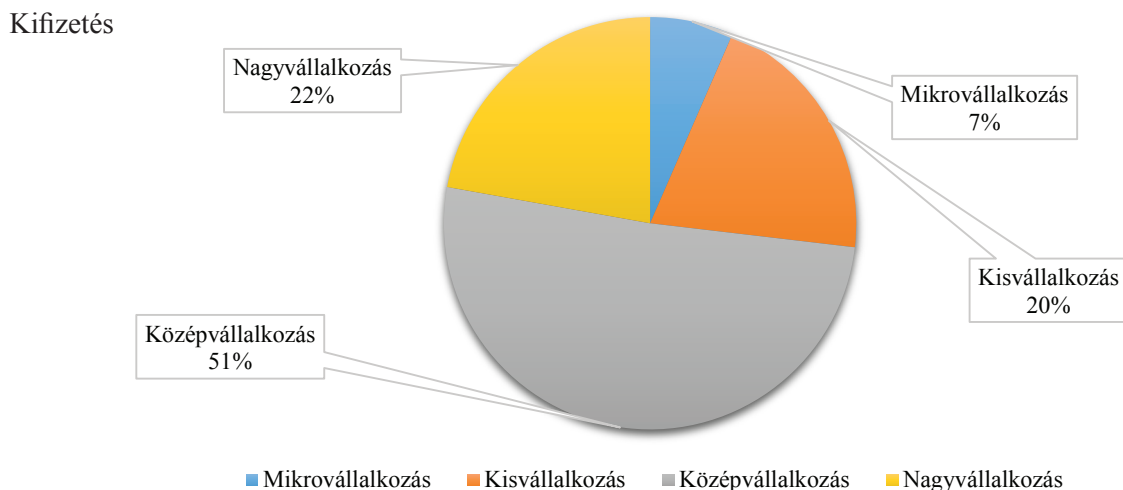
A zöldségfélék esetében alacsonyabb a termelői részvétel az I. pillérben, mint az ültetvényeknél, így a kifizetett kárenyhítő juttatás összege is alacsonyabb. A zöldségkultúrákat elsősorban (ha nem öntözöttek) az aszály és a jégeső veszélyezteti. Annak ellenére, hogy az I. pillérben az aszálykár 80 százalékkal, a jégkár 60 százalékkal kisebb területet jelentettek be

az előző évihez képest, a kifizetett kárenyhítő juttatás mégis 100 millió forinttal nőtt. A 2014. évben ugyanis a felhőszakadás- és viharkárok is jelentősek voltak. A növénykultúrákat figyelembe véve a paprika, a csemegekukorica és a sárgarépa szenvedte el a legnagyobb károkat a tárgyévben. A paprika után kifizetett kárenyhítő juttatás az előző évi 40 millió forintról 63 millió forintra emelkedett, a csemegekukoricára jutó 10 millió forint alatti kifizetés 30 millió forintra növekedett 2014-ben (17. ábra).

Méret szerinti bontás

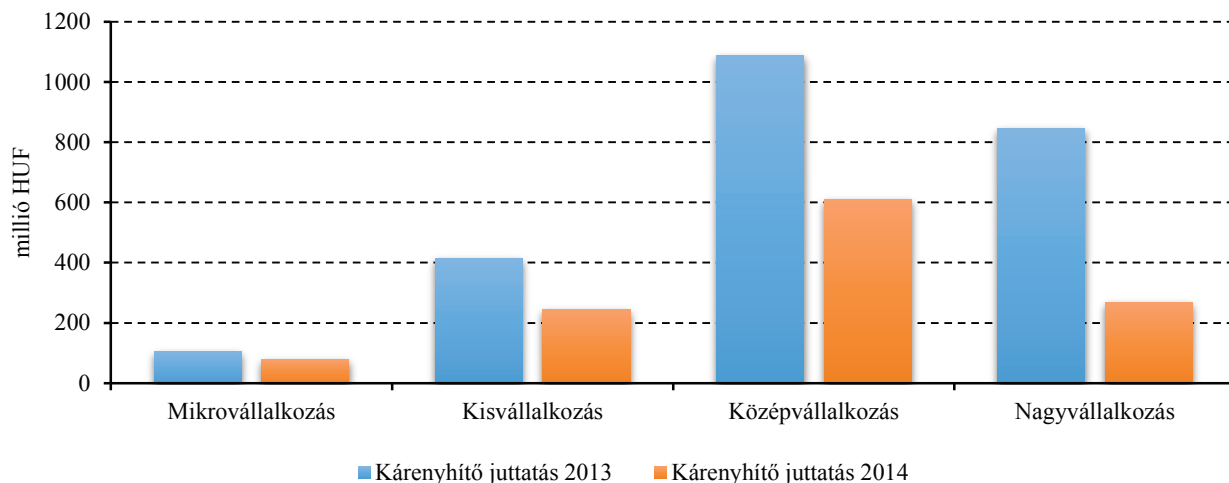
A mikrovállalkozások részesedése a kárenyhítő juttatásból 4 százalékról 7 százalékra, a kisvállalkozásoké 17-ről 20-százalékra, a középvállalkozásoké

18. ábra: A különböző méretkategóriájú termelők részesedése a kárenyhítő juttatás összegéből 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

19. ábra: Kárenyhítő juttatás változása méretkategória szerint 2013–2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

pedig 44-ről 51 százalékra nőtt 2014-ben az előző évihez képest. Ezzel szemben a nagyvállalkozások részesedése 35 százalékról 22 százalékra csökkent (18. ábra). Ez azt jelenti, hogy a 2014-ben befizetett kárenyhítési hozzájárulás összegéhez képest a kifizetések közül a kisebb üzemmérettel rendelkező gazdálkodók nagyobb arányban részesültek. Azon üzemek (elsősorban nagyvállalkozások) esetében, amelyek valamilyen oknál fogva több növényt is termesztettek, csökken annak az esélye, hogy egy növény károsodása esetén elérjük a 30 százalék feletti üzemi szintű hozamérték-csökkenést és ezért kevesebb kárenyhítő juttatásban részesülnek (üzemen belüli kockázatporlasztás eredménye).

Ha megvizsgáljuk a kárenyhítő juttatás változását 2013–2014-ben, látható, hogy a kedvező időjárási feltételek következtében minden méretkategória esetében csökkent a kifizetett kárenyhítő juttatás összege. Ez elsősorban a szántóföldi növényeket sújtó aszálykár előző évihez képesti 70 százalékos visszaszorulásának, valamint az ültetvénykárok (tavaszi fagy) jelentős visszaesésének köszönhető. A mikro- és a kisgazdaságok (20 hektár alatt) 24 százalékkal kevesebb kárenyhítő juttatást kaptak az előző évi kifizetésekhez viszonyítva a tárgyévben. A nagyobb gazdaságok (20–200 hektár) esetében 56–59 százalékkal, a 200 hektár feletti gazdaságoknál 60 százalékkal csökkent a kárenyhítő juttatás összege (19. ábra).

Kárhányadok

Járásonkénti bontás

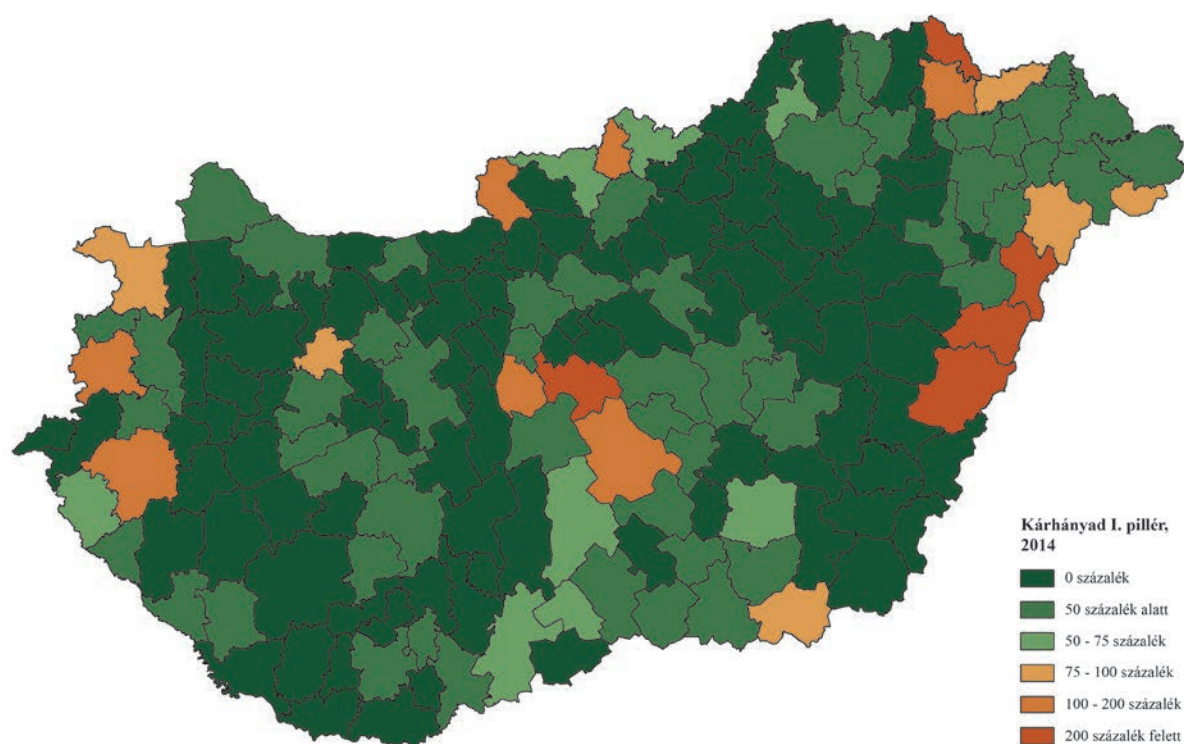
A kifizetett kárenyhítő juttatás és a befizetett kárenyhítési hozzájárulás hányadosaként járásonként számolt kárhányadot vizsgálva megállapítható, hogy jellemzően az alföldi és az észak-magyarországi megyék járásai rendelkeztek magasabb kárhányadokkal, míg a dunántúli megyék esetében jóval alacsonyabbak voltak a kárhányadok. A legmagasabb értékek (200 százalék feletti kárhányad) a Berettyóújfalui, a Debreceni, a Nyíradonyi, a Dabasi és a Sátoraljaújhelyi járásokban találhatók. A 100–200 százalék közötti kárhányad a Ráckevei, Kecskeméti, Zalai, Szombathelyi, Szobi és Szécsényi járások részeit érintette 2014-ben.

Ágazatonkénti bontás

A szántóföldi kultúráknál az előző évi, 10 és 80 százalék közötti kárhányadok jelentősen mérséklődtek, így a 2014. évet az 1 és 60 százalék közötti kárhányadértékek jellemezték. A kárenyhítési hozzájáruláshoz képest a zab és az árpa után fizették ki a legnagyobb összegű kárenyhítő juttatást (kárhányad 60 százalék) a tárgyévben, ezt az egyéb szántóföldi növény és a szója követte, 40 százalék körüli kárhányaddal. A cukorrépa és a tritikálé esetében lényegesen csökkent a kárhányad, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy ezek a növények 2014-ben nem károsodtak (20. ábra).

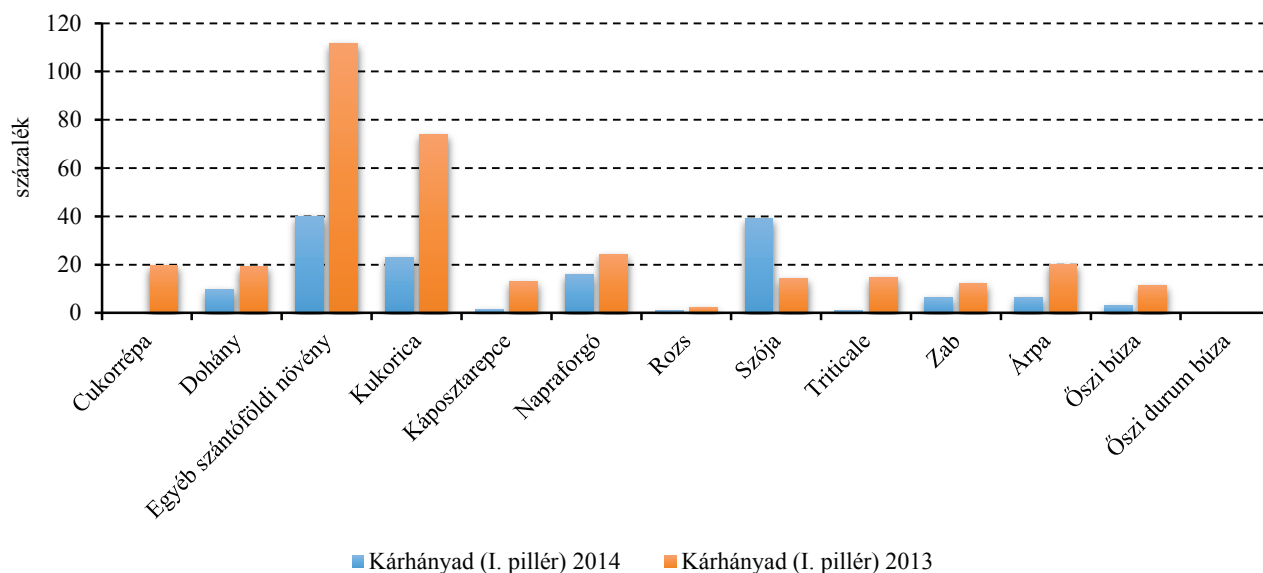
Összességében elmondható, hogy a szántóföldi növénykultúrák esetében a kedvező időjárási körülmények következtében a kárenyhítési hozzájárulások befizetési ágazatonként is fedezték a felmerülő károkat 2014-ben.

20. ábra: Kárhányadok járásonkénti alakulása az I. pillérben 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

21. ábra: A főbb szántóföldi kultúrák kárhányadai az I. pillérben

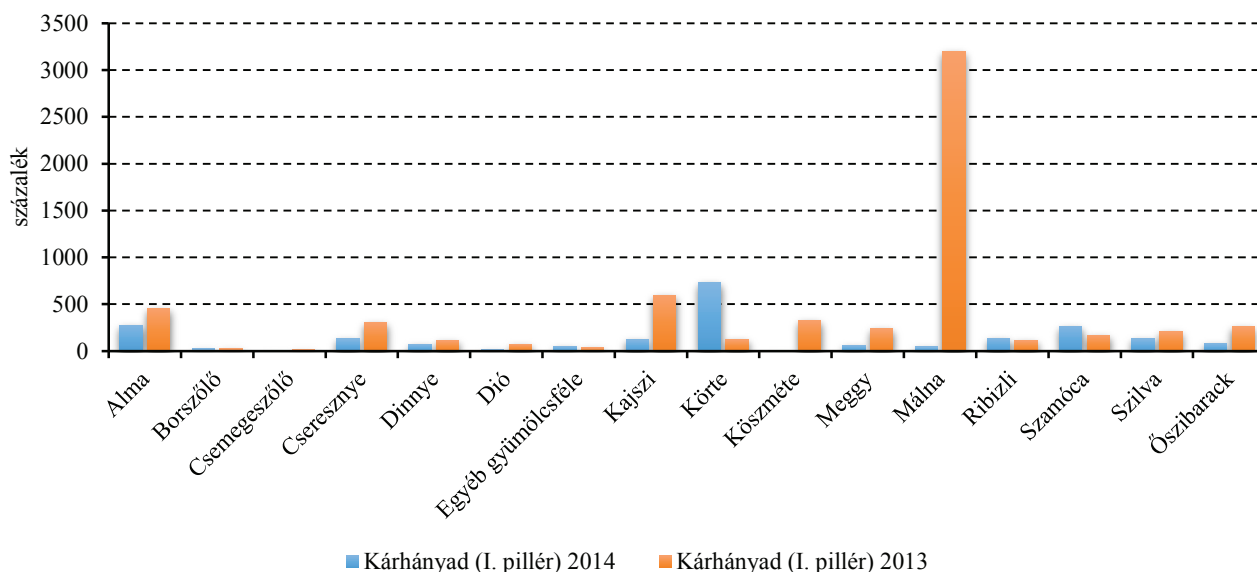


Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A 22. ábrán az ültetvénykultúrák esetében látható, hogy míg 2013-ben négy növény, addig 2014-ben nyolc növény kárhányada volt 100 százalék alatt. Az egyes évek átlagos kárhányadát tekintve megállapítható, hogy

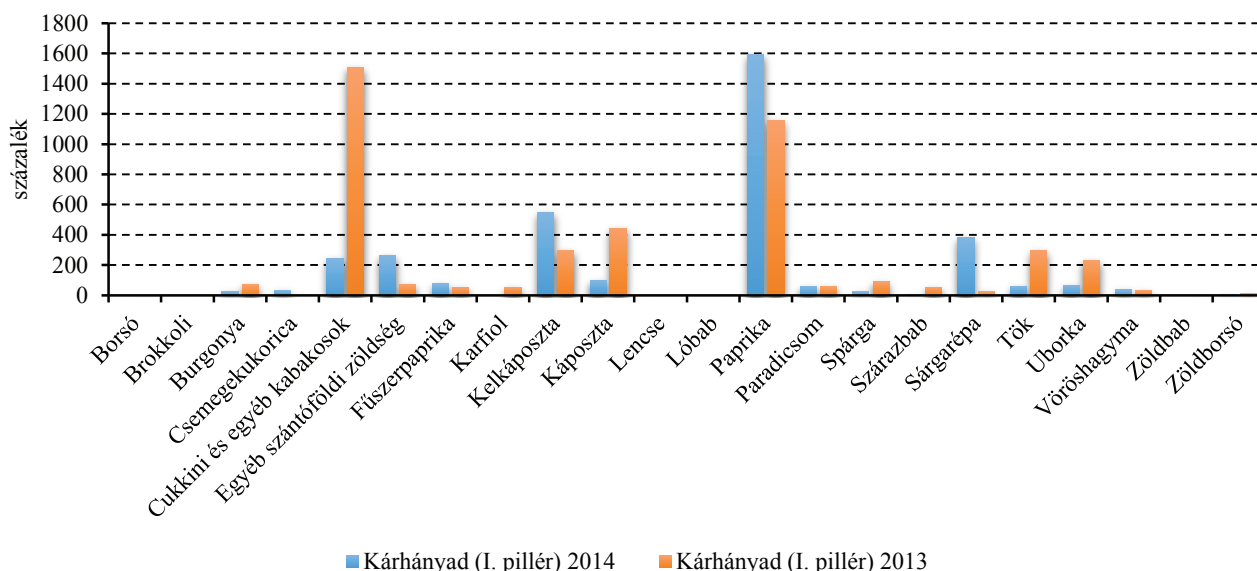
az előző évi 392 százalékos érték jelentősen csökkent 2014-ben, megközelítve a 100 százalékos kárhányadot (2014: 133 százalék). A legsúlyosabb kárt a körte szenvedte el a tárgyévben, hétszeres kárenyhítő juttatást

22. ábra: A főbb ültetvénykultúrák kárhányadai az I. pillérben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

23. ábra: A főbb zöldségkultúrák kárhányadai az I. pillérben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

fizettek ki a termelőknek ahhoz képest, mint amennyi a körtére jutó kárenyhítési hozzájárulás¹⁰. Ennek oka, hogy az ültetvényes kultúrák jellegzetessége, hogy jóval érzékenyebbek az időjárási tényezőkre, ennek megfelelően gyakrabban és nagyobb mértékben károsodnak, mint a szántóföldi növénytermesztés növényei. Ezért a kárhányadok egy nagyságrenddel nagyobbak, mint a szántóföldi növénytermesztés esetében megszokottak. A szamóca és a ribizli esetében a 2014. évi kárhányad emelkedett az előző évihez viszonyítva, szemben a

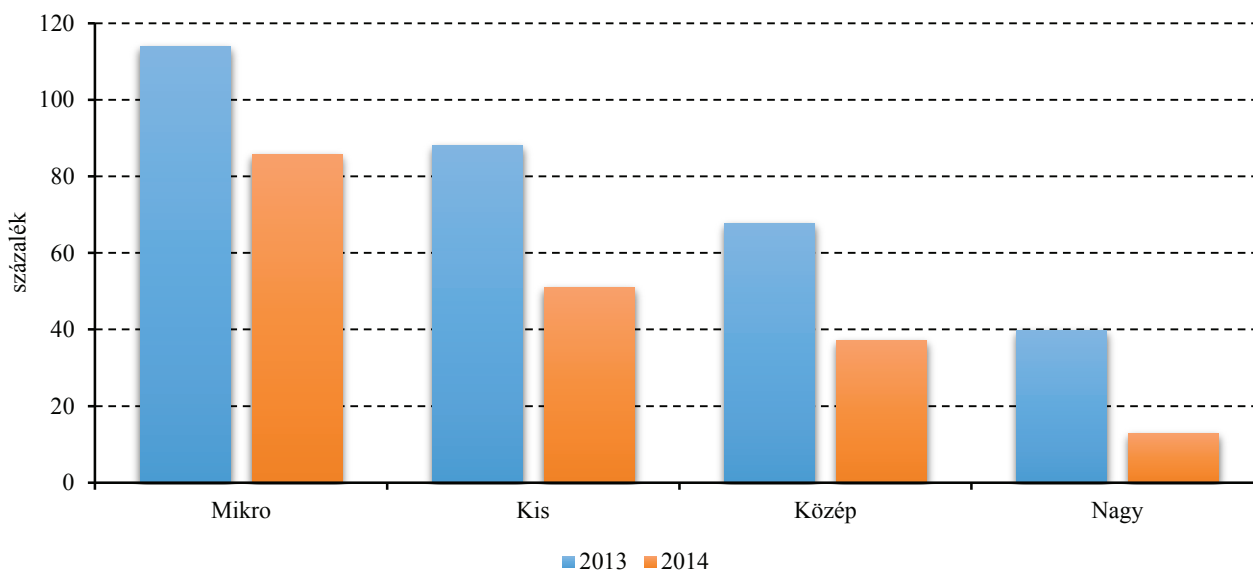
málnával, amely a 3000 százalék feletti kárhányadról nullára esett vissza a tárgyévben.

A zöldségfélékre, ha kisebb mértékben is, de ugyanaz igaz, mint az ültetvényekre (alacsony hozam-érték-arányos díj, magasabb kockázatok). Itt azonban egyértelmű különbségek vannak az iparszerűen művelt zöldségek esetében (csemegekukorica, borsó), amelyek nettó befizetői a rendszernek, és a kisebb parcellákon, nem integráltan termelt növények (cukkini, paprika, tök, káposzta) között.

A főbb zöldségkultúrák kárhányadait figyelembe véve elmondható, hogy az érték átlagosan 160 százalék volt 2014-ben, ami 28 százalékkal kisebb az előző évi átlagos kárhányadértéknél (2013: 220 százalék).

¹⁰ A szántóföldi kultúrák esetében a hektáronkénti 1000 forintos befizetés áll szemben a 200-300 ezer forintos hozamértékkel. Az ezen nagyságrendű hozam-értékben bekövetkezett károkat kell pótolni az 1000, illetve az állami támogatást beleszámítva 2000 forintos összegből. Az ültetvényeknél 500-2500 ezer forintos hektáronkénti érték áll szemben a 3000 forintos hektáronként kárenyhítési hozzájárulással (állami támogatás beszámításánál 6000 forintos az összeg).

24. ábra: A kárhányadok méretkategóriánkénti alakulása az I. pillérben 2013–2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A paprikára a befizetett kárenyhítési hozzájárulás 15-szörösét fizették ki kárenyhítő juttatásként a tárgyévben. További nagyobb kárenyhítő juttatás kifizetése történt meg a kelkáposztánál (ötszörös) és a sárgarépnál (háromszoros) 2014-ben.

Méret szerinti bontás

2014-ben az egyes méretkategóriákban jelentősen csökkent a kárhányadok mértéke az előző évi értékekhez viszonyítva, átlagosan 31 százalékkal. Az egyes méretkategóriákat tekintve az előző évi értékekhez képest 27–30 százalékos csökkenés figyelhető meg a kifizetett kárenyhítő juttatás és befizetett kárenyhítési hozzájárulás arányában. Az ültetvényeket művelő kisebb gazdaságoknál 80 százalék körüli értékek születtek, míg a 200 hektár feletti gazdaságok (nagyvállalkozások) esetében 20 százalék alattiak a kárhányadértékek (24. ábra).

II. pillér

Részvétel

Járásonkénti bontás

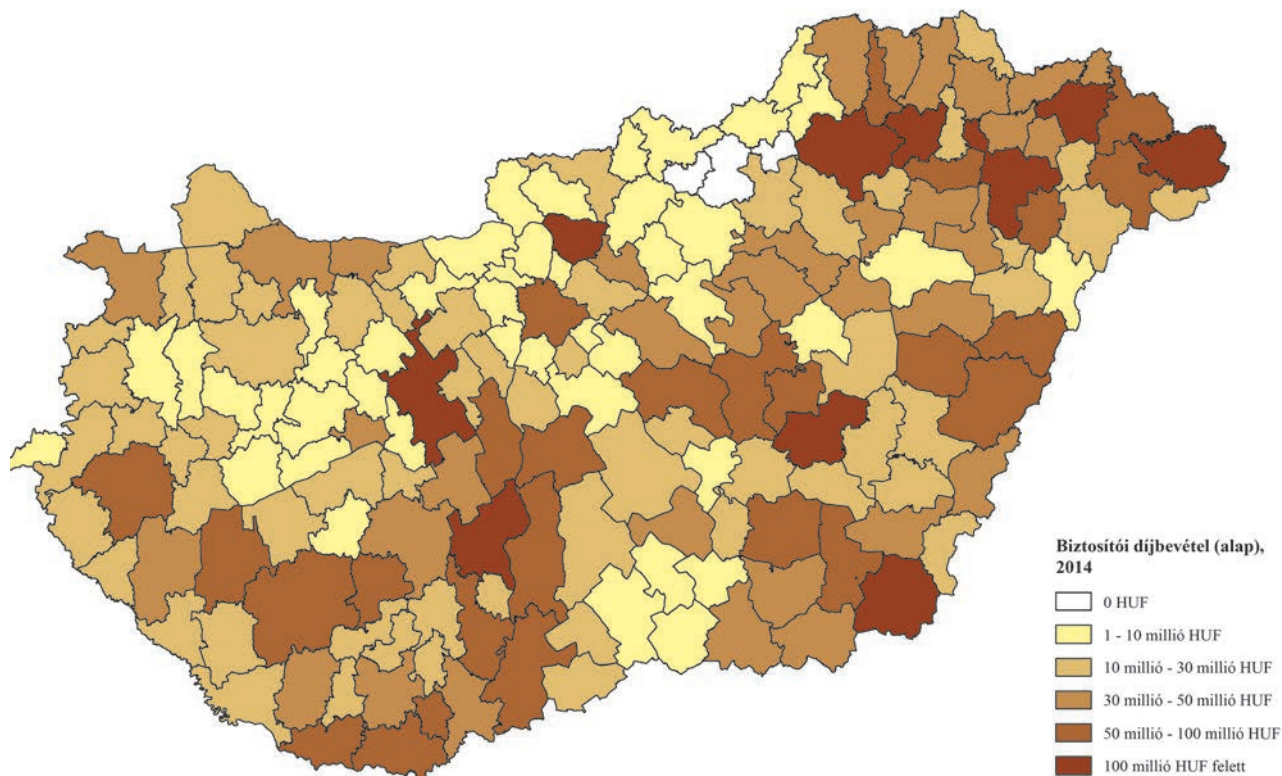
A legfontosabb gyümölcstermő vidékeken, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint az aszálynak leginkább kitett Pest, Jász-Nagykun-Szolnok és Bács-Kiskun megyékben, Tolna keleti felében, valamint az egész Dunántúlon egyre elterjedtebbé vált a díjtámogatott biztosítás. A biztosítók a legnagyobb díjbevételeket 10 járásban könyvelték el. 100

millió forint feletti bevételek a Székesfehérvári, a Váci, a Paksi, a Mezőkovácsházai, a Mezőtúri, a Miskolci, a Szerencsi, a Nyíregyházi, a Kisvárdai, a Fehérgyarmati járásokban voltak a tárgyévben (25. ábra).

Hasonló területi eloszlást követ a díjtámogatott biztosításokhoz köthető kiegészítő biztosítások díja is¹¹. A térképen jól látható, hogy a kiegészítő biztosítások a Jászapáti járásban alakultak 10 millió forint felett, illetve 2013-hoz képest a Nyugat-Dunántúlon emelkedett ezen biztosítások száma. A két biztosítási termék (díjtámogatott és kiegészítő) térbeli eltérést Szabolcs-Szatmár-Beregben, az Alföld közepén és a Dunántúl nyugati részein mutat, a 2013. évihez hasonlóan. Ezen a helyeken jóval kisebb a kiegészítő biztosítások elterjedtsége, mint a díjtámogatottaké. Ennek az a magyarázata, hogy a gyümölcsösökben már kisebb jégverés vagy a tavaszi fagy is okozhat 30 százalék feletti hozamcsökkenést, ezért a 30 százalékos kiesés feletti térítés is érdemi védelmet jelent (a rendkívül nagy károk és éves hozamingadozások miatt), és a gazdák gyakran megelégszenek ezzel a védelemmel (így is nagyon drága a díjtámogatott biztosítás). Ugyanakkor biztató, hogy 2014-ben a kiegészítő biztosítások 34 százalékkal emelkedtek az előző évi, 200 millió forintos befizetéshez viszonyítva (26. ábra).

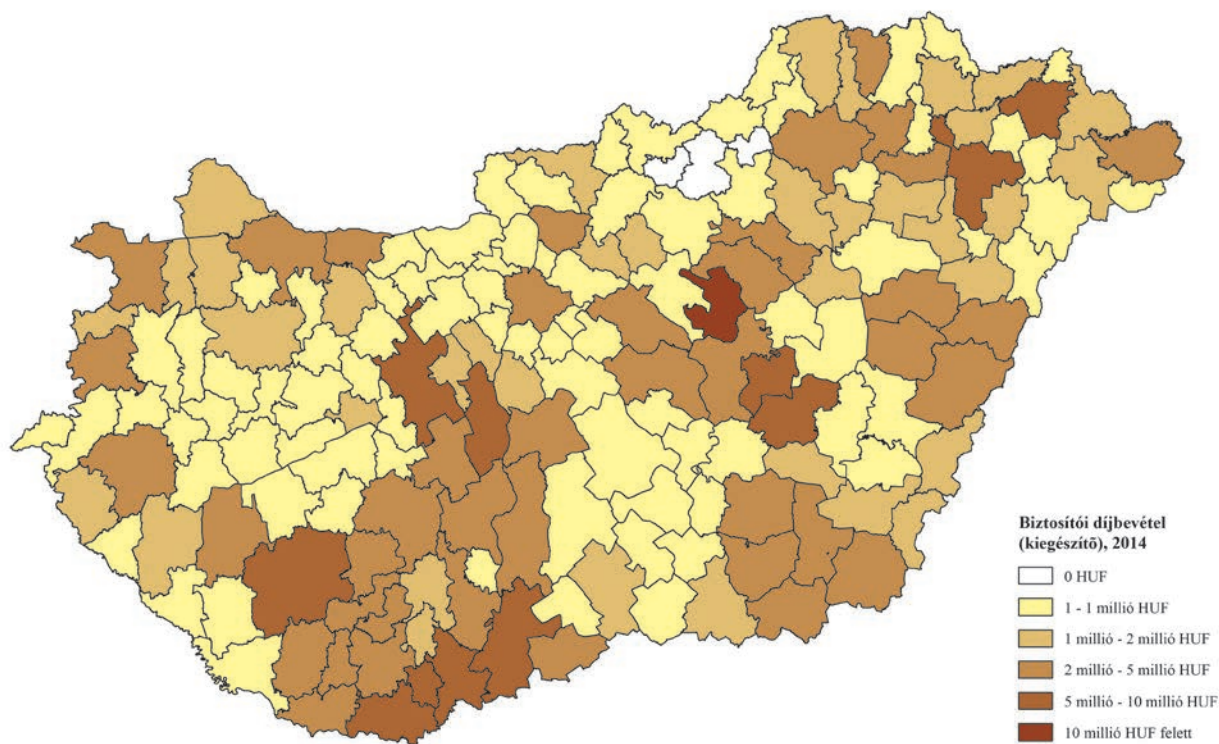
¹¹ A cél, hogy kiegészítsék a termelői fedezetet jég-, tűz-, viharkár esetén. Így amíg a díjtámogatott biztosítás a károk esetén csak a 30 százaléknál nagyobb károk esetén fizet kártérítést, a biztosítással már az 5 és 30 százalék közötti károk is téríthetővé, illetve termelői szempontból fedezhetővé válnak. Mivel ilyen biztosítás csak a díjtámogatott biztosítás mellé köthető, viszont támogatás nem adható rá, ennek megfelelően rendkívül kedvező árazás jellemzi ezt a biztosítási terméket, és a termék valós költségei a díjtámogatott biztosítások árában jelennek meg. Ezért a kiegészítő biztosítások díja egy nagyságrenddel kisebb, mint a díjtámogatott biztosításoké.

25. ábra: A díjtámogatott biztosítások díjbevétele járásoként a II. pillérben 2014-ben



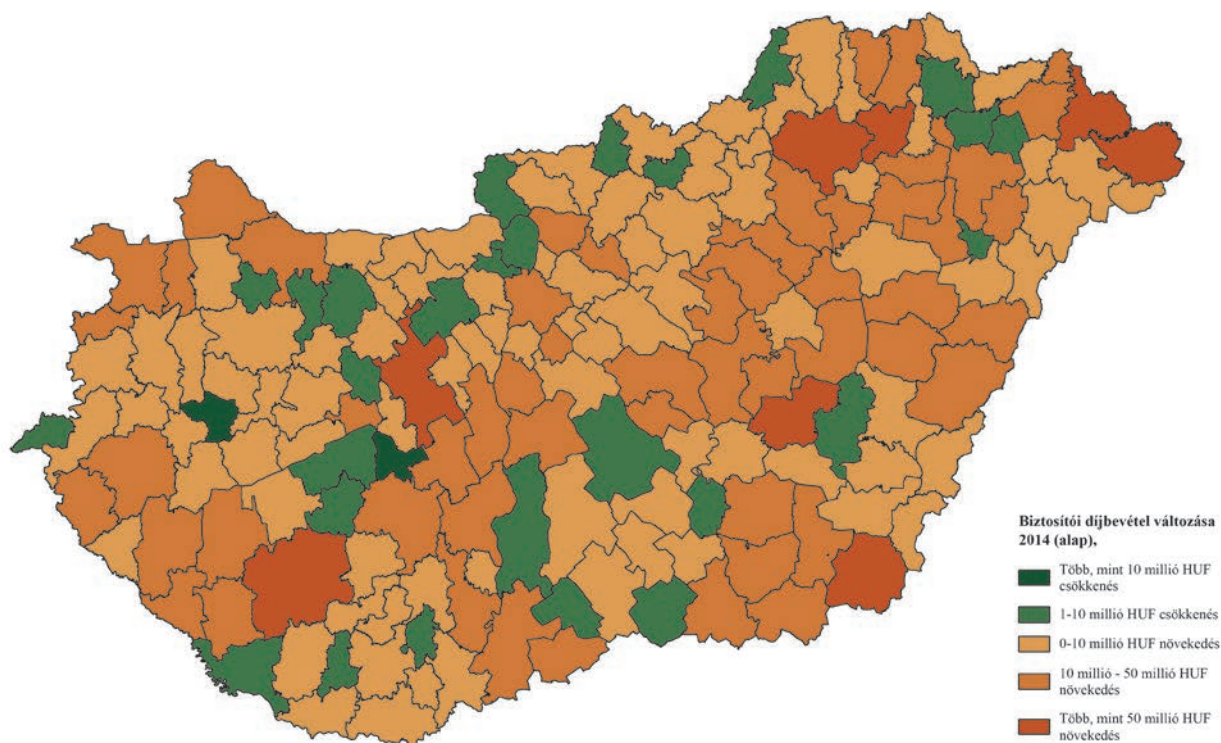
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

26. ábra: A kiegészítő biztosítások díjbevétele járásoként 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

27. ábra: A díjtámogatott biztosítások díjbevételének változása 2013-ról 2014-re járásonként a II. pillérben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Arányaiban elmondható, hogy az egyes járásokban az előző évi 50 millió forint feletti növekedéshez képest már kisebb ütemben nőtt a díjtámogatott biztosítások díjbevétele (2014-ben a legnagyobb növekedés 10 millió forint felett alakult). Összesen 29 járásban csökkent a díjbevétel, azonban míg 2013-ban csak 7 járásban volt jelentős a biztosítási díjbevételek növekedése, addig, bár kisebb mértékben, de a tárgyévben több mint 60 járásban figyelhető meg 10 millió forint fölötti díjbevétel-növekedés.

Ha nem csupán a díjtömeget, de annak változását is vizsgáljuk, megállapítható, hogy a növekedés alapvetően kedvező struktúrában valósult meg, mivel nem csupán a Dunántúlon, hanem a 2012. évi „magterületen”, az Alföld közepén és Északkelet-Magyarországon is tovább emelkedett a díjállomány, ami azt jelenti, hogy a termelők megfelelőnek értékelték az ezen biztosítások nyújtotta védelmet. Visszaesés csupán elszórtan következett be, a Dunántúl középső és északi, valamint Észak-Magyarország északi és keleti részein.

Biztosítási típusonkénti bontás

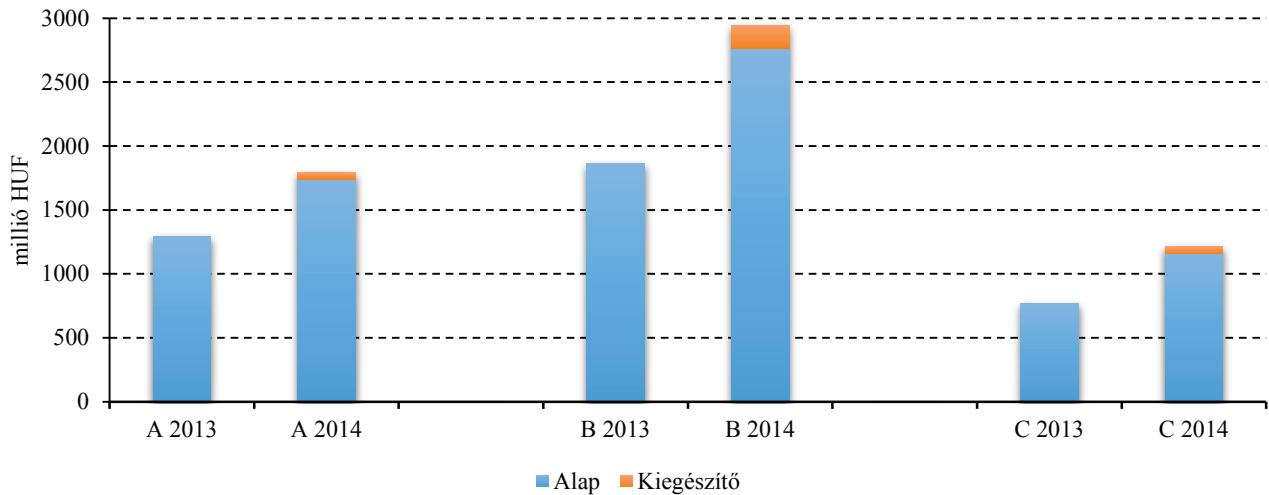
Az „A” típusú biztosításnál 34 százalékos, a „B” típusú biztosításnál 48 százalékos, a „C” típusú biztosítás esetében pedig 50 százalékos díjbevétel-növekedés mutatható ki. A „B” típusú biztosításnál a növekedés alapvetően a nagy területen termesztett szántóföldi

növények nem díjtámogatott biztosításainak díjtámogatott konstrukciókra való átdolgozásával lehet összefüggésben. Az „A” típus esetében nem történt ilyen változás, így feltehetőleg a veszélyközösség érdemi bővüléséről beszélhetünk (28. ábra).

A területi eloszlást vizsgálva megállapítható, hogy az „A” típusú biztosítás elsősorban az Alföldön koncentrálódik, azon belül is az Észak-Alföldön, Északkelet-Magyarországon és Jász-Nagykun-Szolnok megyében a legnépszerűbb. A legnagyobb díjbevételek (10–20 millió forint, 20 millió forint felett) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, valamint a Soproni, a Tatai, a Pesti, a Ceglédi, a Bólyi, a Szentesi, a Mezőtúri és a Berettyóújfalui járásokban voltak 2014-ben. A Duna-Tisza közötti területeken, illetve a Délnyugat-Dunántúl részein 5 millió forint felett alakultak a biztosítási díjbevételek. Legkevesbé a Dunántúli-középhegység területén, valamint az Északnyugat-Dunántúl egyes részein kötöttek „A” típusú biztosítást 2014-ben (29. ábra).

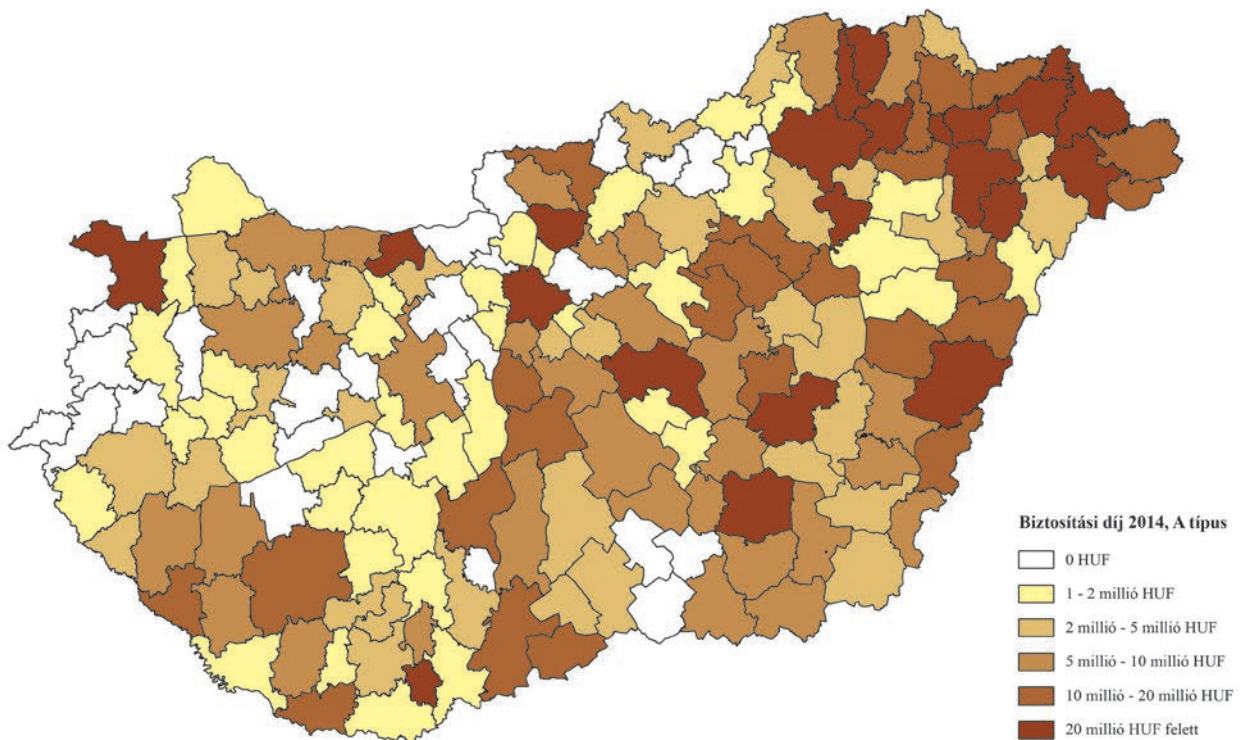
A „B” típusú biztosítások esetében további növekedés figyelhető meg 2014-ben. Elsősorban a nagy területen termesztett szántóföldi növények esetében népszerű ez a biztosítástípus. A legnagyobb arányban (20 millió forint felett) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Jászságban, a Tatai, a Soproni, a Bólyi járásokban kötöttek „B” típusú szerződést. Öt járásban nem kötöttek ilyen biztosítást, ezek a Szécsényi,

28. ábra: A biztosítói díjbevételek változása biztosítási típusonként 2013-ról 2014-re



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

29. ábra: „A” típusú biztosítások díjbevétele járásonként 2014-ben



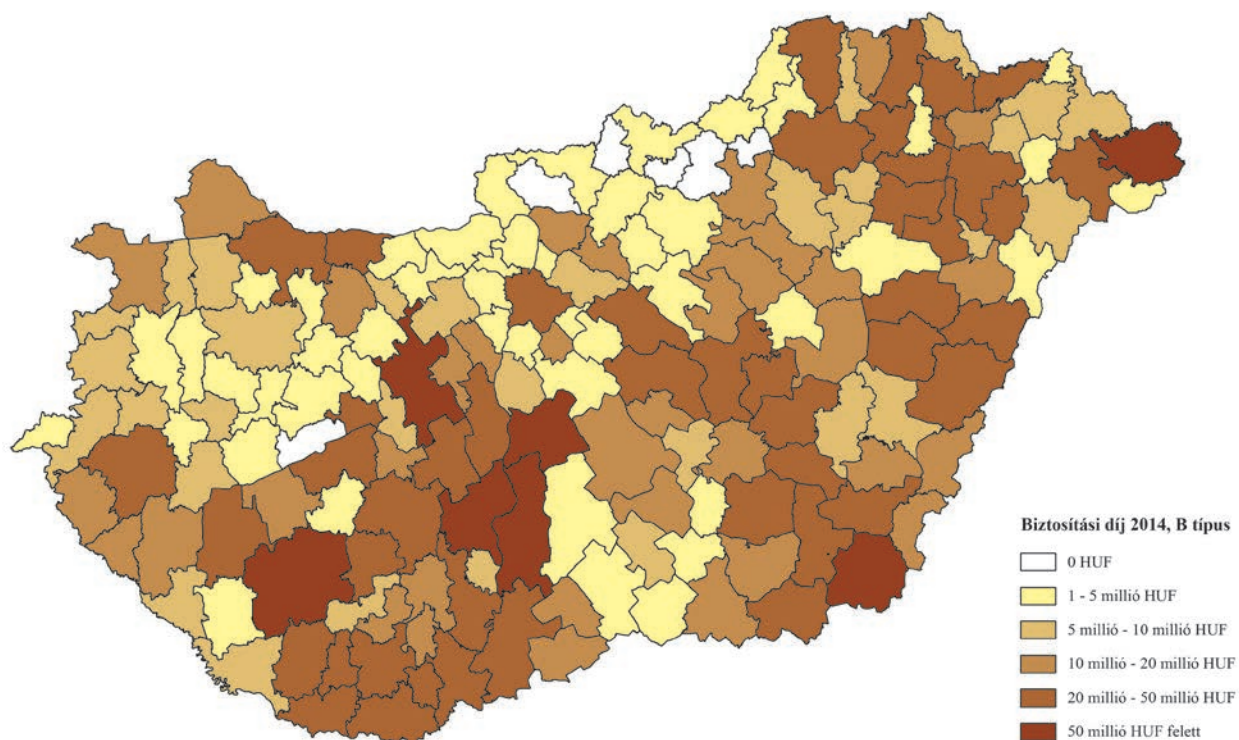
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

a Bátorfyerenyi, a Pétervásárai, a Belpátfalvai és a Balatonfüredi járások voltak.

A „C” típusú biztosítások díjbevétele 50 százalékkal nőtt 2014-ben, és tovább emelkedett a penetráció, ami a díjtámogatott termékek ismertségének növekedésére vezethető vissza. A legnagyobb díjbevételek a

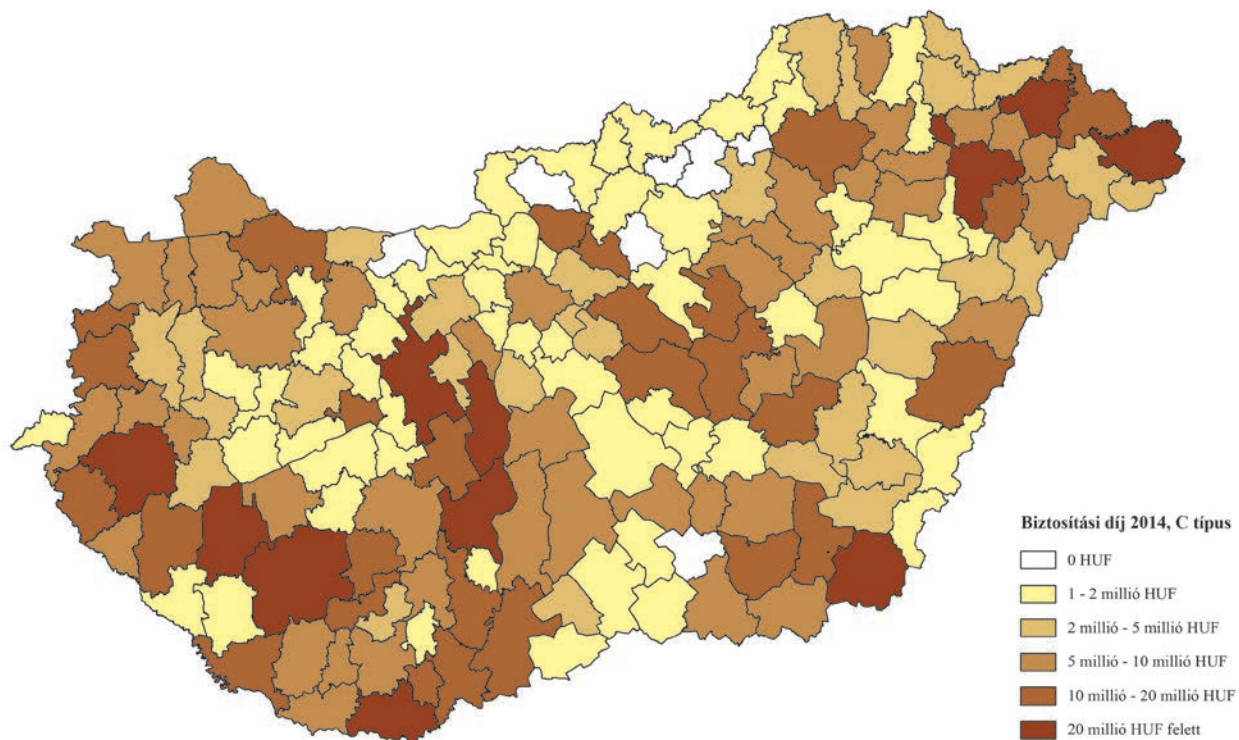
Zalaegerszegi, a Marcali, a Kaposvári, a Siklói, a Székesfehérvári, a Dunaújvárosi, a Paksi, a Mezőkovácsházi, a Fehérgyarmati, a Kiskvárdai és a Nyíregyházi járásokban voltak. A tárgyévet vizsgálva elmondható, hogy csak 7 járás esett ki a biztosított körből.

30. ábra: „B” típusú biztosítások díjbevétele járásonként 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

31. ábra: „C” típusú biztosítások díjbevétele járásonként 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Ágazatonkénti bontás

Megvizsgálva a szántóföldi növénykultúrák adatait, látható, hogy a 120–205 százalékos területi növekedésnek köszönhetően (az előző évben drasztikus, 300–900 százalékos) a díjtámogatott biztosításokkal lefedett terület a legtöbb növény esetében elérte a 20 százalékot. Ennél magasabb arány az érzékenyebb,

jobban károsodó növényeknél jellemző. A legnagyobb arányú lefedettséget a dohány érte el (34 százalék), ezt követte a szója, a cukorrépa és a káposztarepce (29–31 százalék között¹²). Alacsonyabb értékek az extenzívben termesztett, takarmánycélú növényeknél fordultak elő (rozs, zab, egyéb szántóföldi növény) 2014-ben.

9. táblázat: A főbb szántóföldi kultúrák részvétele a II. pillérben

	Vetésterület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2013-ban (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Kukorica	1 047 798	155 648	216 772	139	21
Őszi búza	957 119	167 115	226 792	136	24
Napraforgó	576 426	94 701	133 729	141	23
Árpa	291 008	38 656	62 064	161	21
Káposztarepce	243 460	44 865	71 642	160	29
Tritikálé	128 023	7 780	13 290	171	10
Szója	42 908	8 604	13 088	152	31
Rozs	39 334	2 690	3 318	123	8
Zab	44 410	2 224	4 228	190	10
Cukorrépa	14 975	2 705	4 419	163	30
Őszi durumbúza	14 043	1 908	3 399	178	24
Dohány	5 277	870	1 782	205	34
Egyéb szántóföldi növény	474 912	21 000	37 559	179	8

^{a)} Változás: 2014/2013 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázat csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

10. táblázat: A főbb ültetvénykultúrák részvétele a II. pillérben

	Vetésterület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2013-ban (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Borszőlő	52 476	250	292	117	1 alatt
Alma	27 271	3 570	3 624	102	13
Meggy	13 686	808	1 107	137	8
Szilva	7 133	253	319	126	4
Dió	5 705	83	155	187	3
Kajszi	4 821	438	593	135	12
Őszibarack	4 198	101	109	107	3
Körte	2 560	359	341	95	13
Cseresznye	2 573	111	137	0	0
Ribizli	1 817	3	-	-	-
Csemegeszőlő	815	16	16	98	2
Szamóca	682	32	49	-	-
Málna	200	-	18	-	9
Köszméte	98	-	-	-	0
Egyéb gyümölcsféle	10 518	83	74,81	89	1

^{a)} Változás: 2014/2013 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázat csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

¹² Ezeknél a növényeknél a magasabb biztosítási díjak miatt nagyobb szükség van a 65 százalékos díjtámogatásra.

Az ültetvénykultúrák esetében egy jóval szerényebb növekedési ütem figyelhető meg (1–13 százalék) a tárgyévben (10. táblázat).

A táblázatból látható, hogy a vetésterülethez képest legnagyobb lefedettséggel (8–13 százalék) azok a növények rendelkeztek, amelyekből a legtöbbet termeli Magyarország (alma, meggy) vagy azok, amelyek a tavaszi fagyra nagyon érzékenyek (például a kajsziabarak). A díjtámogatott biztosítással lefedett területek a dió, a kajszi és a meggy esetében növekedtek az előző évhez képest 2014-ben. Csökkenés a csemegeeszőlő és egyéb gyümölcsfélék esetében volt, előbbi esetében 2, utóbbinál 11 százalék. Az almások és a kajszi 12–13 százaléka biztosított volt 2014-ben, ami a biztosítási díjtámogatás 2012-es bevezetésének egyik legnagyobb fegyverténye. Az elmúlt 25 évben viszonylag kevés gyümölcsösre kötöttek biztosítást – éppen a termék sérülékenysége (nagy kockázat a biztosító számára) és a biztosítás magas ára (kifizethetetlen a termelő számára) miatt. Az almát és a kajszi 1–9 százalékos lefedettséggel a málna, a meggy és a szilva követte a tárgyévben. A borszőlőre 1 százalék alatt, a ribizlire, a cseresznyére és a szamócára egyáltalán nem kötöttek biztosítást.

A biztosítás hiányának az oka, hogy az ültetvények esetében egyrészt meg kell győzni a termelőt, aki soha nem kötött biztosítást, hogy kössön, másrészt a biztosítónak is olyan új növényeket kell biztosítania, amelye-

ket korábban soha vagy csak nagyon ritkán biztosított. Ennek köszönhető, hogy az ismertebb, nagyobb területen termesztett növények biztosítása elterjedtebb, a kisebb ültetvényeké pedig kevésbé – míg az igazán érzékeny, gyorsan romló állagú ültetvényekre nincs is biztosítási kínálat (a korábban említett málna, köszméte, ribizli tartozik ide).

A főbb zöldségfélék esetében rendkívül nagy eltérések mutatkoznak a biztosítottság növekedése és területi lefedettsége között. Míg egyes esetekben a díjtámogatott biztosítás által lefedett területen akár 200–800 százalékos növekedés is megfigyelhető volt, addig más esetekben visszaesés is előfordult.

A vetésterülethez képest a biztosítások lefedettségét vizsgálva megállapítható, hogy az előző évihez képest jelentős a növekedés 2014-ben. A legnagyobb arányban biztosított zöldségkultúrák a paradicsom, a csemegekukorica, a zöldborsó, a borsó és a zöldbab, területi lefedettségük aránya a 14–22 százalékos szintről 10–15 százalékpontot emelkedve, elérte a 24–37 százalékos szintet 2014-ben. Ez jelzi a gazdák bizalmát, illetve azt, hogy az időjárás jelentős hatással van a bevételre, ha nem kötnek biztosítást. A díjtámogatott biztosításokkal lefedett terület növekedését elősegíti egyrészt, hogy az integrátor előírja a biztosítás megkötését, másrészt, hogy a termelők olyan növényt termesztjenek, amelynél nagy hagyományai vannak a biztosításkötésnek (11. táblázat).

11. táblázat: A főbb zöldségkultúrák részvétele a II. pillérben

	Vetésterület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2013-ban (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2014-ben (ha)	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása ^{a)} (százalék)	A vetésterülethez képesti lefedettség (százalék)
Csemegekukorica	31 387	6 213	10 862	175	35
Zöldborsó	18 398	2 902	6 755	233	37
Borsó	13 532	1 655	4 210	254	31
Burgonya	9 985	325	532	164	5
Dinnye	5 186	331	578	175	11
Vöröshagyma	2 191	160	214	134	10
Fűszerpaprika	2 140	104	187	180	9
Káposzta	1 746	34	64	187	4
Tök	1 973	96	126	132	6
Paprika	1 636	146	214	146	13
Zöldbab	1 398	199	395	199	28
Sárgarépa	1 316	990	1 038	105	79
Paradicsom	1 078	87	256	293	24
Szárazbab	505	19	166	843	33
Karfiol	394	10	9	100	3
Kelkáposzta	248	5	1	21	0
Uborka	180	4	10	218	6
Brokkoli	55	8	1	16	2
Egyéb szántóföldi zöldség	10 980	454	1 097	241	10

^{a)} Változás: 2014/2013 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázat csak a kerekített területek szerepelnek.

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztály

Az egyéb zöldségnövényeket érzékenységük miatt csak jóval magasabb díjért lehet biztosítani, mint a szántóföldi növénytermesztés nagy növényeit, ezért a biztosítás nem elterjedt. Mindezek ellenére jelentős a növekedés az előző évihez képest (+840 százalék), ami jól jelzi, hogy a díjtámogatás hatására érdemben növekedett a penetráció.

Méret szerinti bontás

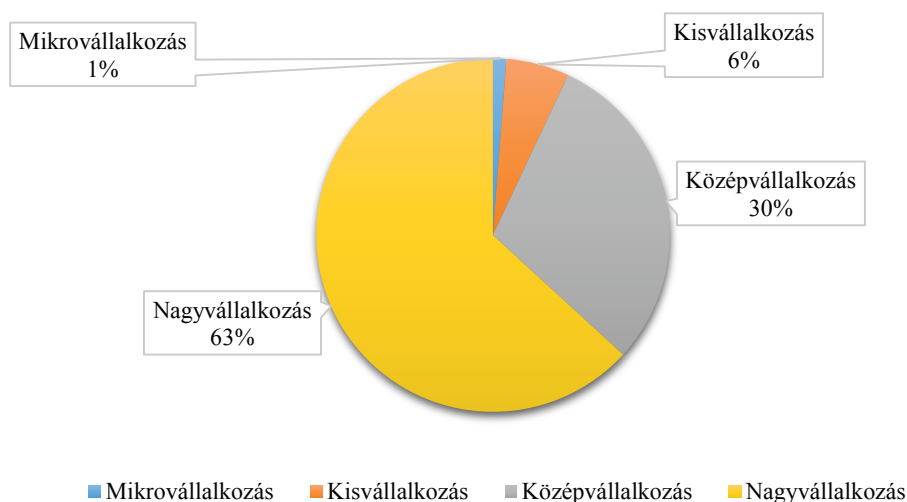
A díjtámogatott biztosítások esetében egyértelműen kirajzolódik, hogy a legnagyobb gazdaságok fordítják a legnagyobb összegeket biztosításkötésre. A nagyvállalatok részesedése az előző évi 56 százalékról 63 százalékra nőtt az összes díjtámogatott biztosításon belül 2014-ben. A kis- és középvállalatok esetében a biztosítási díjbefizetés 2-3 százalékkal csökkent az előző évihez képest 2014-ben. A kis területeken gazdálkodók magas értékű kultúrákat termesztnek, amelyeknek biztosítási díja arányaiban jóval magasabb,

mint a kárenyhítő juttatás hektáronkénti aránya a szántóföldi és ültetvénykultúrák esetében, ezért jóval magasabbak a biztosítási díjak összegei is (32. ábra).

A kiegészítő biztosítások díjállományánál 2014-ben jelentősebb eltolódást tapasztalhatunk, továbbra is a nagyobb üzemek irányába¹³, de a díjbevétel megoszlása az egyes méretkategóriáknál megegyezett az előző évi arányokkal. Így a nagyvállalatok 69 százalékban, a középvállalkozások 25 százalékban, a kisvállalkozások 4, a mikrovállalkozások pedig 2 százalékban járultak hozzá a díjtámogatott biztosítások díjállományához.

Összességében 110–160 százalékkal nőtt a díjtámogatott biztosítások díjbevétele, különösképpen a közepes és legnagyobb gazdaságok esetében. Míg azonban az előbbieknél a nem díjtámogatott biztosítások díjtámogatottra történő árdolgozása lehetett a fő mozgatórugó, addig a legkisebb gazdaságoknál ennél jóval nagyobb arányú volt a teljesen új szereplők biztosításkötése (34. ábra).

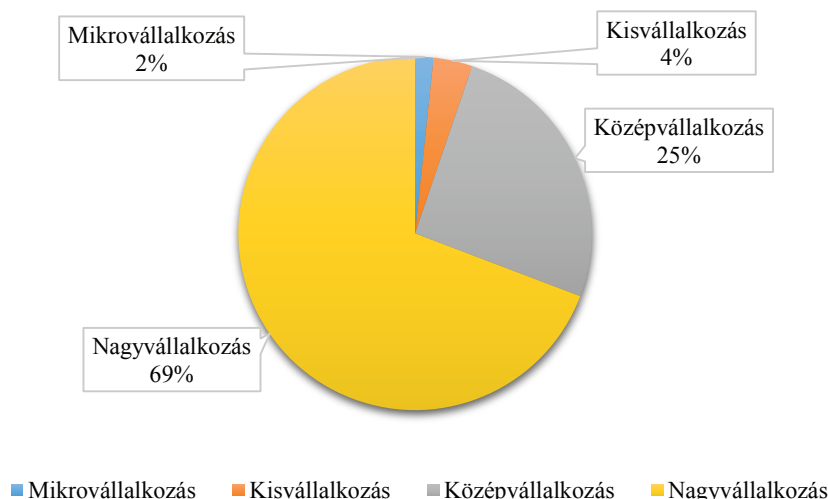
32. ábra: Díjtámogatott biztosítások díjállományának megoszlása méretkategória szerint 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

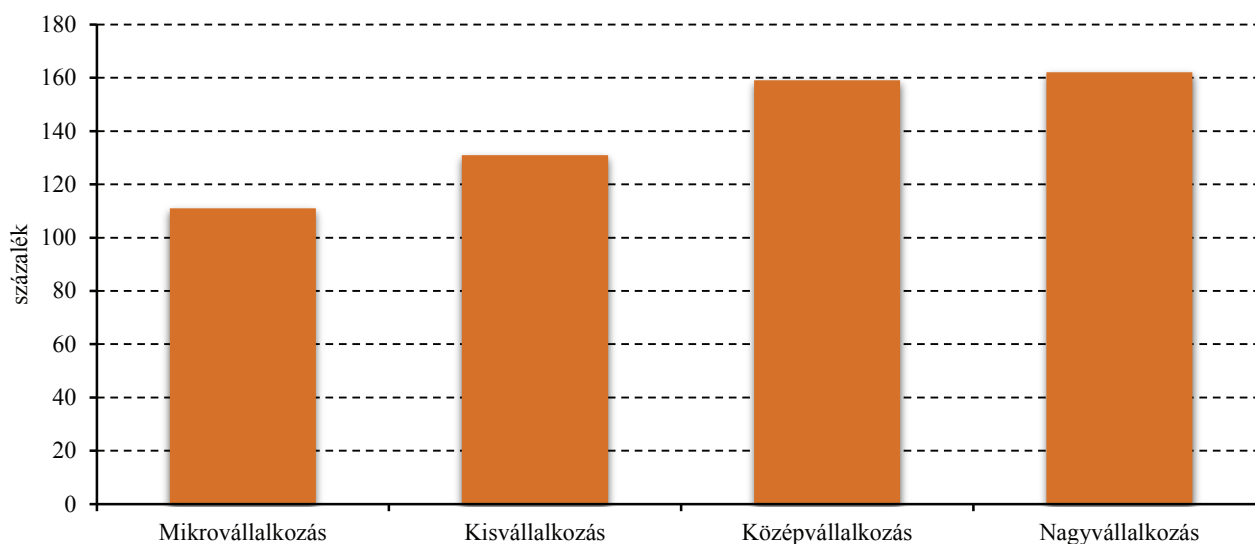
¹³ A nagyobb üzemek esetében a korábbi, nem díjtámogatott biztosítások átdolgozásáról van szó, és nem akartak a már megszokott 95 százalékos fedezettség alacsonyabb védelemben részesülni, ezért mindenféleképp megvették a kiegészítő biztosítást is (70 százalék díjtámogatott biztosítási fedezet + 25 százalékos kiegészítő biztosítási fedezet). Ezzel szemben a kisebb gazdaságok esetében – különösen az újonnan a veszélyközösségbe lépőknél – már az is nagy eredmény, hogy egyáltalán kötöttek biztosítást, ráadásul a legkisebb gazdaságok intenzív kultúrái esetében még a kiegészítő biztosítás is meglehetősen drága, így e gazdaságok lemondtak erről a védelemtől.

33. ábra: Kiegészítő biztosítások díjállományának megoszlása méretkategória szerint 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

34. ábra: Díjtámogatott biztosítások díjállományának változása méretkategória szerint 2013-ról 2014-re



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

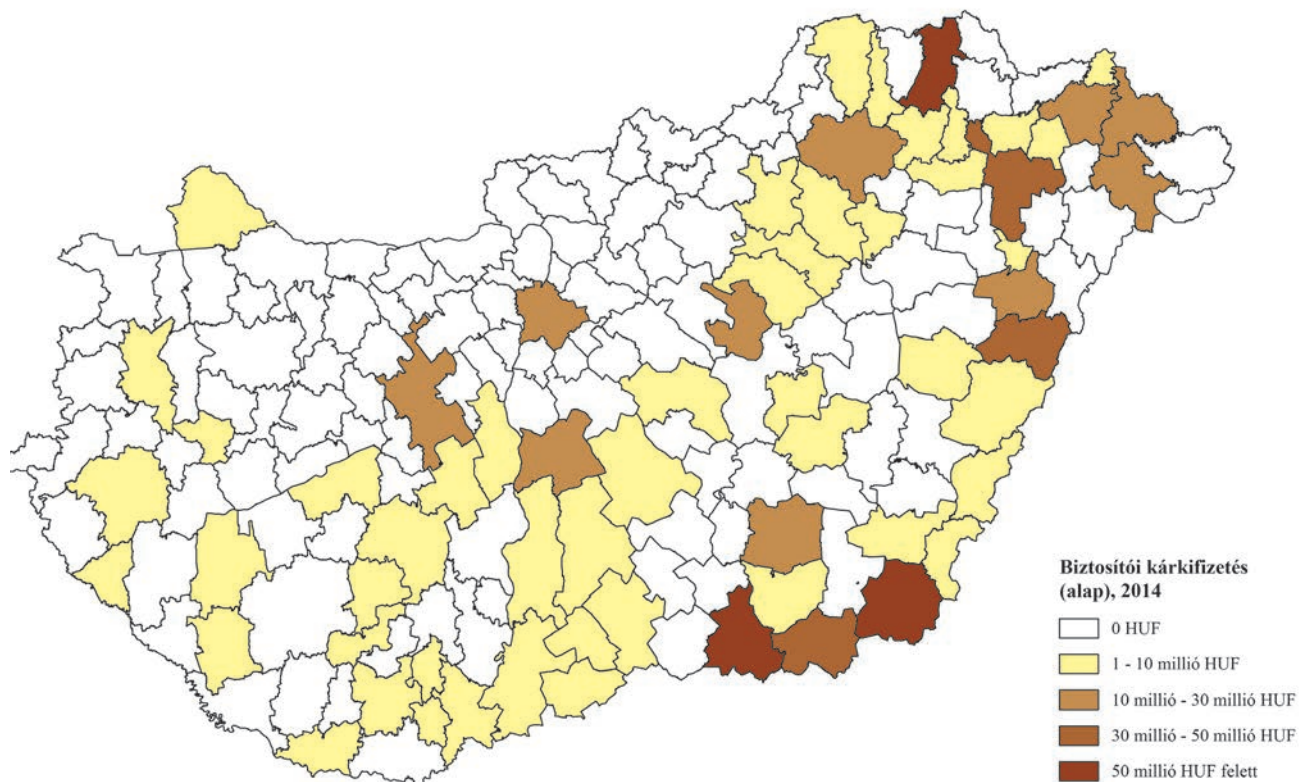
Károsodás

Járásonkénti bontás

A 2014. évi kedvező időjárás hatására az ország északi, északnyugati és középső részét kisebb károk érték, míg az ország déli és keleti területein, elsősorban az Alföldön és a Dunántúl déli részén, valamint a Duna–Tisza köze déli területein fordult elő számottevő káresemény. A legnagyobb kárkifizetések a Szegedi, a Mezőkovácsházi, valamint a Gönci járásban voltak. Itt elsősorban zöldség-gyümölcsösök találhatók, így a kárkifizetések meghaladták az 50 millió forintot. A Makói, a Nyíregyházi és a Derecskei járásokban 30–50 millió forint közötti károk keletkeztek 2014-ben.

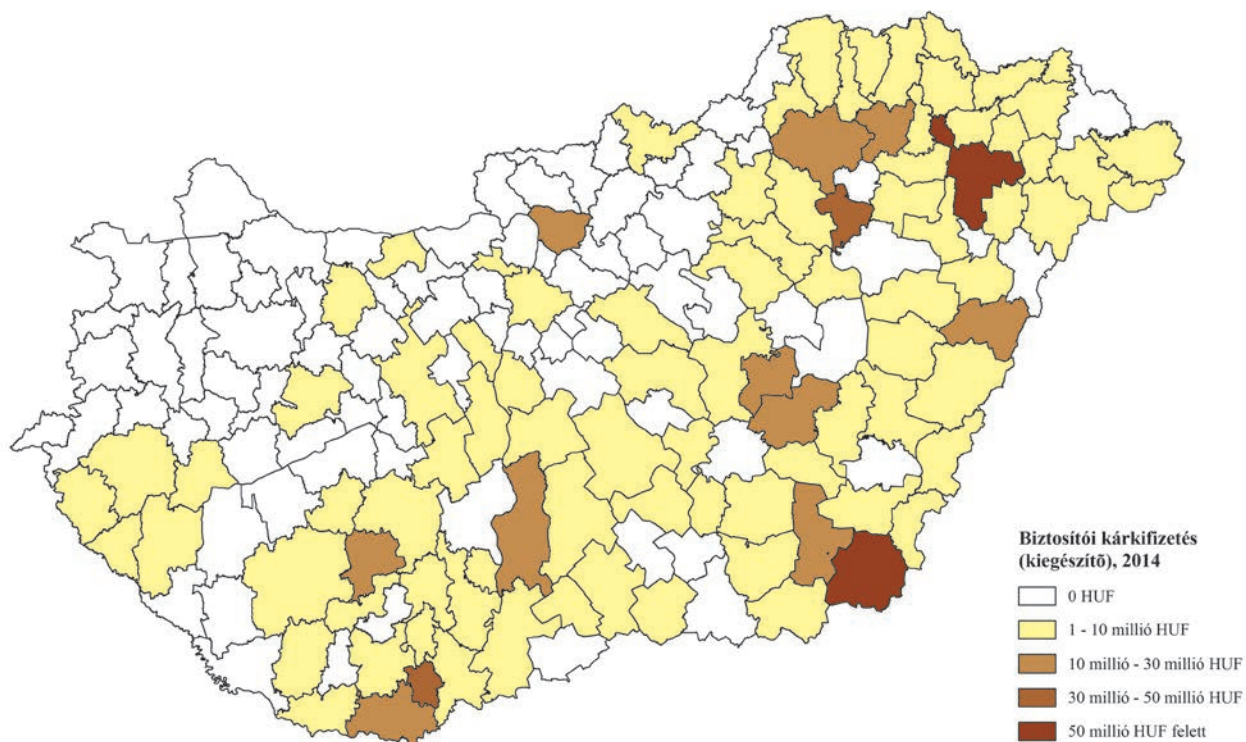
A kiegészítő biztosításokra fizetett kártérítés kissé eltérő területi eloszlást mutat, ami annak köszönhető, hogy ilyen biztosításokat elsősorban a szántóföldi kultúrákra kötött biztosítások mellé kötnek, és főként a jég-, vihar- és kárkifizetések kiegészítő biztosításaiként működnek. A Nyíregyházi és a Mezőkovácsházi járásokban jelentősen nőtt a kárkifizetés, 50 millió forint felett. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében pedig 10–50 millió forint között alakultak a kifizetések a tárgyévben. (36. ábra).

35. ábra: A díjtámogatott biztosítások kárkifizései járasonként a II. pillérben 2014-ben



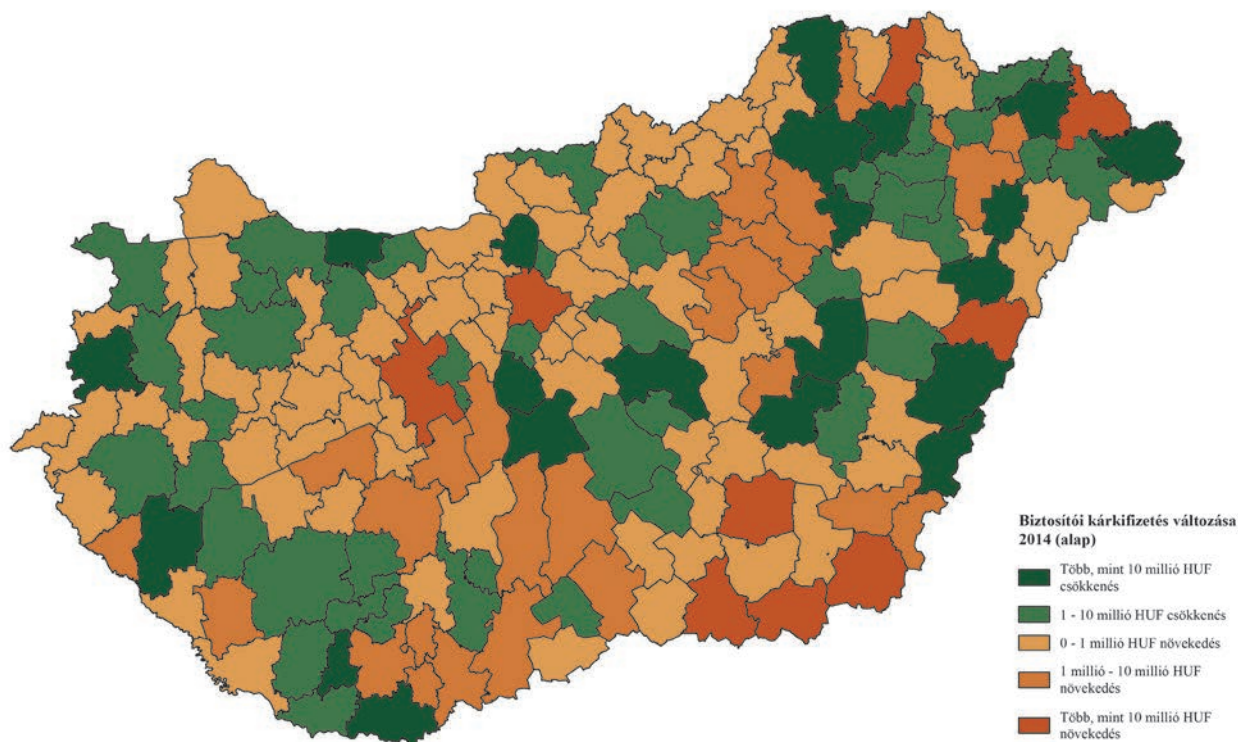
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

36. ábra: A kiegészítő biztosítások kárkifizései járasonként 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

37. ábra: A díjtámogatott biztosítások kárkifizetésének változása járásonként 2013-ról 2014-re



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A kárkifizetéseknél két egymással ellentétes hatás működött: a díjtámogatott biztosítások esetében csökkent a károk mértéke, de jelentősen nőtt a díjtámogatott biztosítások penetrációja.

A 37. ábráról leolvasható, hogy 21 járásban több mint 10 millió forinttal, 43-ban pedig 1-10 millió forinttal csökkent a kárkifizetések összege az előző évhez képest 2014-ben. A 176 járás közül 103 járásban 1-10 millió forint növekedés könyvelhető el a kárkifizetéseknél, 9 járásban pedig 10 millió forinttal nőtt a károsultak részesedése a díjtámogatott biztosítási kárkifizetésből.

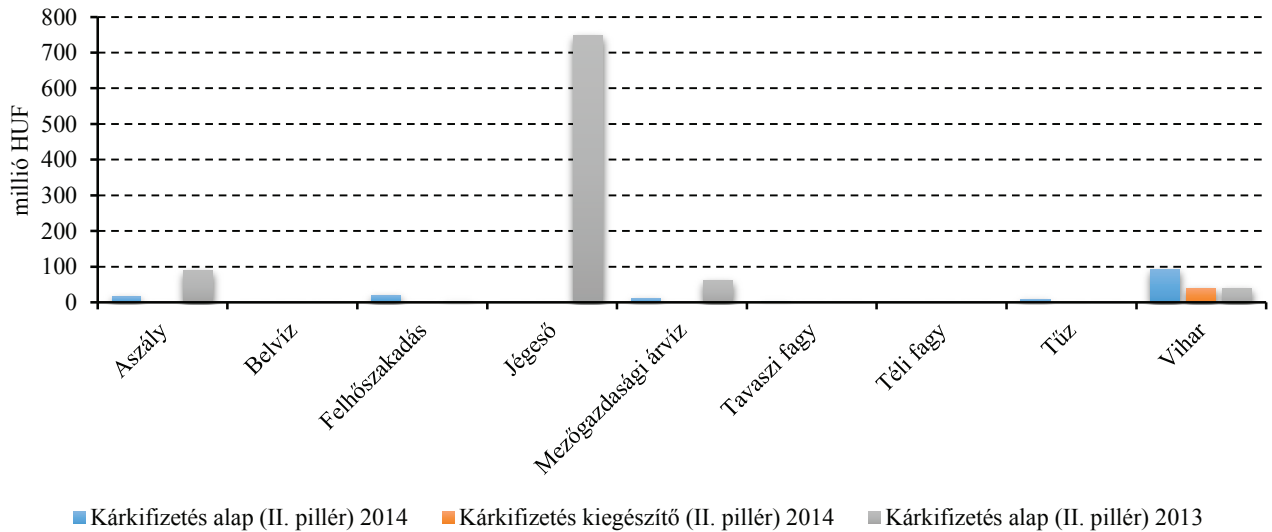
Veszélynemenkénti bontás

2014-ben elsősorban a jégverés okozta károkat térítették meg a biztosítók a mezőgazdasági termelőknek. Emellett még aszály-, árvíz- és viharkár-, valamint felhőszakadaskár-kifizetés történt. Az aszály esetében jelentős kártérítés-csökkenésről, a többi kár esetében emelkedésről beszélhetünk. Ennek két fő oka volt 2014-ben. Az egyik ok, hogy a korábbi évekhez képest

minimális károk jelentkeztek, és az jellemzően a jéghez volt köthető (még az „A” típusú biztosítások esetében is a jégkárokat térítették, mivel más károsodás nem nagyon volt az országban). A másik ok, hogy a „B” és „C” típusú biztosítások túlnyomó része díjtámogatott jégbiztosítás, amelyhez kiegészítő biztosítás is tartozik (38. ábra).

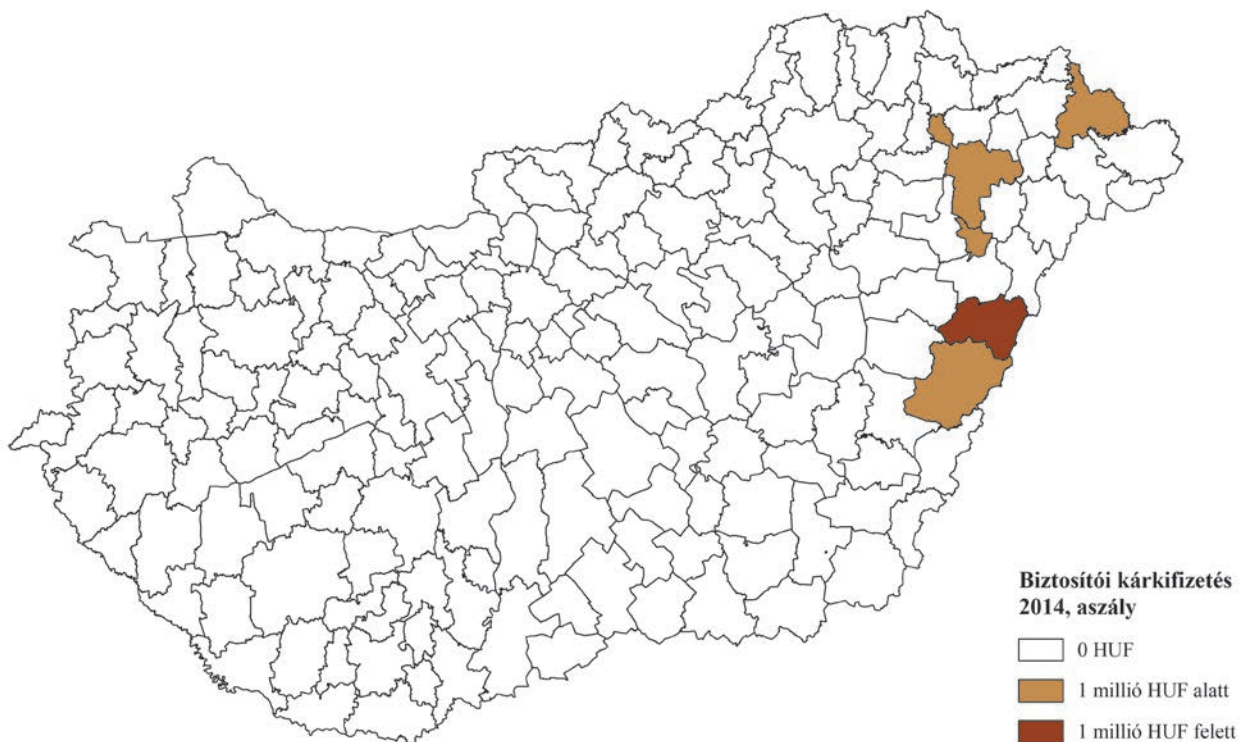
A károk térbeli eloszlását elemezve megállapítható, hogy az aszálykár 2014-ben kis területre, a Kelet-Alföld térségére koncentrálódott. Egymillió forint feletti kár a Derecskei járásban volt, és egymillió forint alatti veszteség a Sarkadi, a Nyíregyházi és a Vásárosnaményi járásokban keletkezett. Jól látható azonban a kifizetésekből, hogy a károk összességében nem voltak túl jelentősek, mivel a teljes kárkifizetés nem érte el a 14 millió forintot (előző évben 90 millió). A teljes kár nagyságrendje valószínűleg több száz millió forint volt ebben az évben is, mivel aszályra csak 50 százalékos hozamérték-kiesés felett fizet a biztosító (51 százalékra 1 százalékot).

38. ábra: Veszélynemenkénti kártérítési összegek a díjtámogatott és a kiegészítő biztosítások esetében



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

39. ábra: Aszálykárra kifizetett kártérítések járásonkénti alakulása 2014-ben

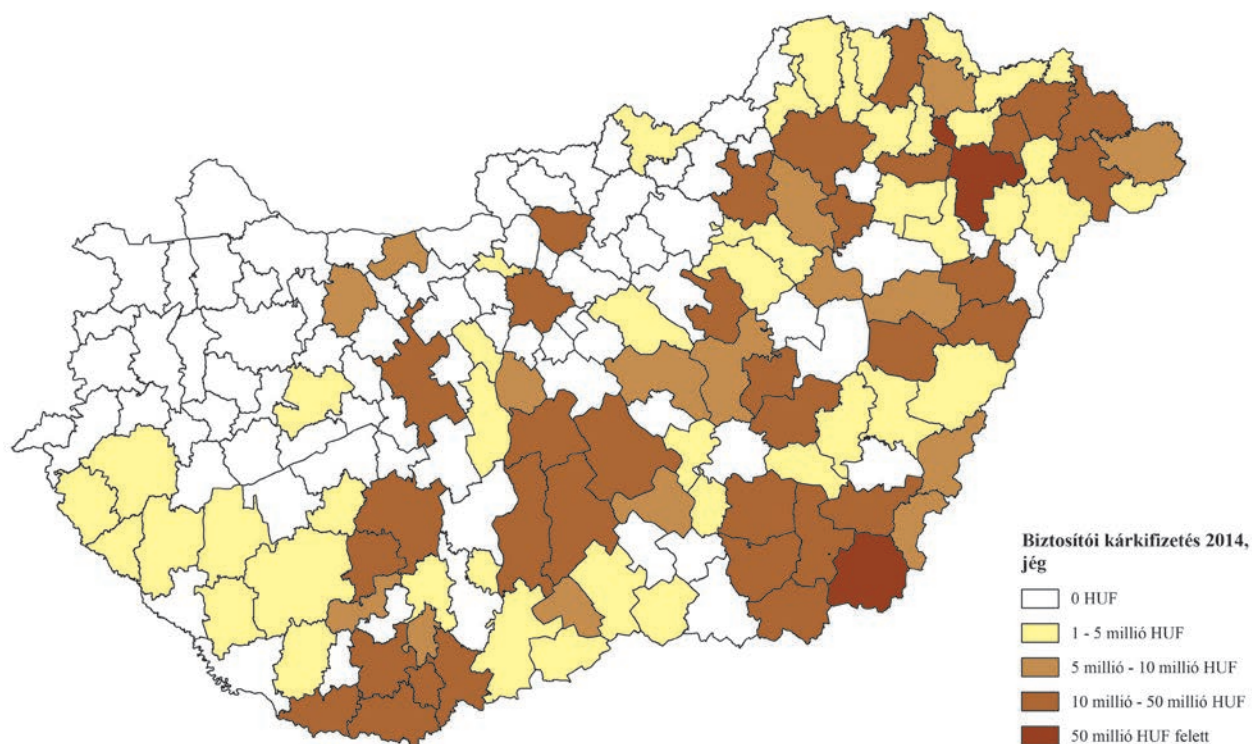


Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jégkárokra jutó kárfizetés arányosabban oszlott meg – köszönhetően a „B” típusú biztosítások széles körű elterjedésének. A biztosítók 2014-ben összesítésében 1,2 milliárd forintot fizettek ki jégkárra. A legmagasabb kárfizetések a Nyíregyházi és Mezőkovácsházi járásban fordultak elő (50 millió forint felett). További nagyobb jégkár jelentkezett Borsod-

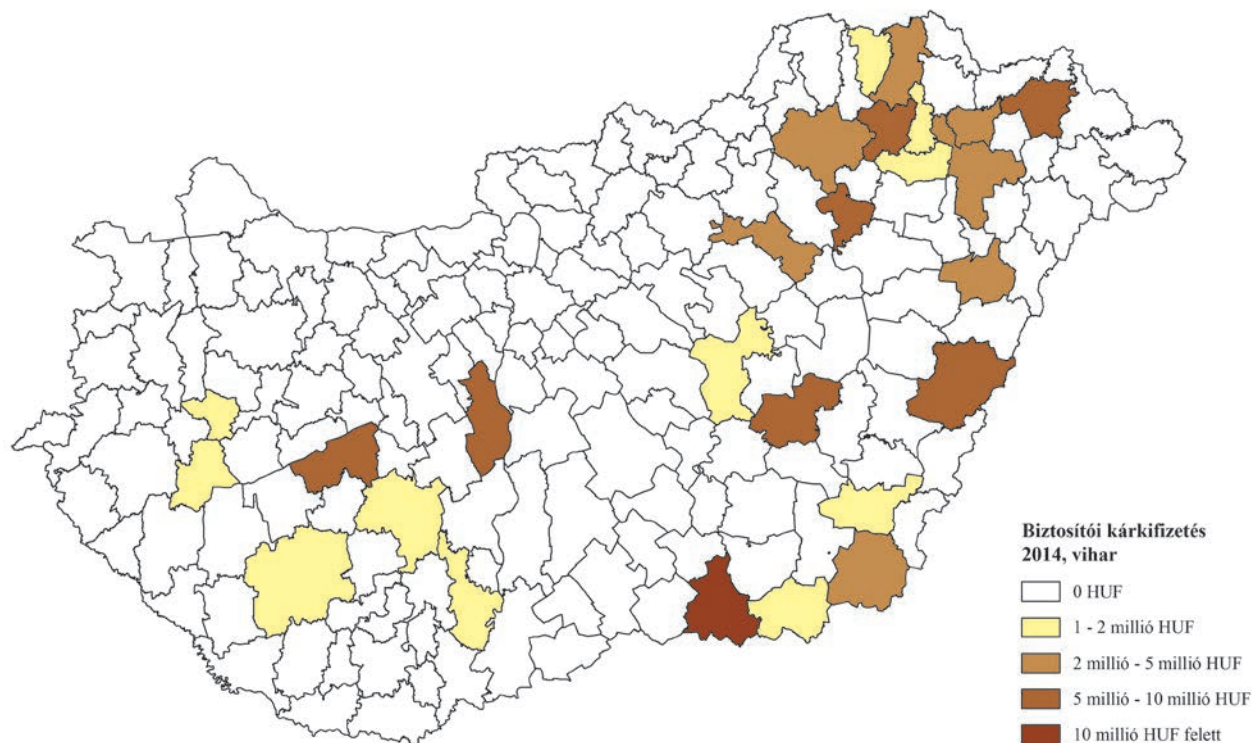
Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Jász-Nagykun-Szolnok megyében, valamint a Kiskunságban, de jelentős kárfizetés történt Békés, Baranya, Tolna megyében is (40. ábra). A legkisebb károk a Nyugat-Dunántúlon, illetve a Kisalföld területén voltak (5 millió forint alatt).

40. ábra: **Jégkár**ra kifizetett kártérítések járásonkénti alakulása 2014-ben



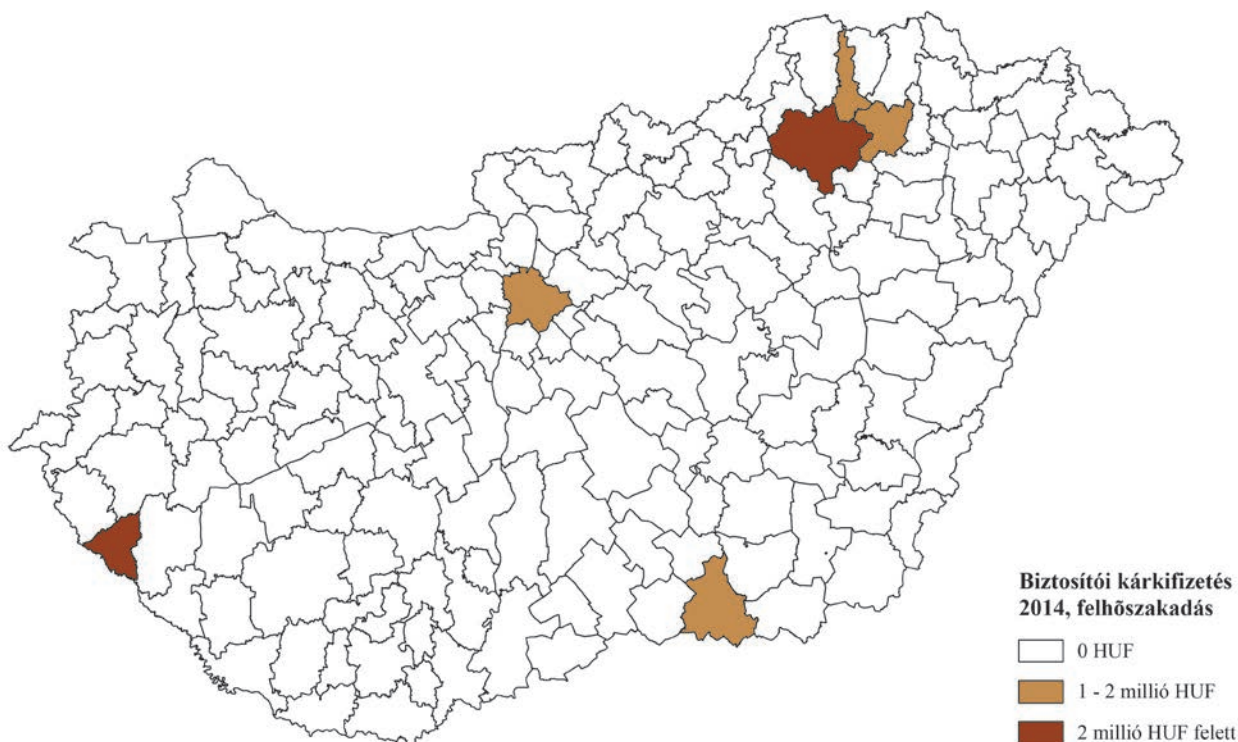
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

41. ábra: **Viharkár**ra kifizetett kártérítések járásonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

42. ábra: Felhőszakadókra kifizetett kártérítések járásonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Viharkárra csupán néhány területen fizettek kártérítést a biztosítók, elsősorban Északkelet-Magyarországon. Az ország 80 százalékán nem volt vihar. A legnagyobb veszteség a Szegedi járásban volt, 10 millió forint felett. Ezenfelül nagyobb károk a Szeferenci, a Kisvárdai, a Balatonfüredi, a Dunaújvárosi, a Berettyóújfalui és a Mezőcsáti járásokban keletkeztek.

Felhőszakadók az előző évihez képest gyakrabban fordult elő a tárgyévben, és a biztosítók 2014-ben összességében 19 millió forintot fizettek ki erre a káreseményre az előző évi 3 millió forinttal szemben. A legnagyobb kár a Miskolci és a Letenyei járásban fordult elő, itt a kárfizetés meghaladta a 2 millió forintot. A Szikszói, az Encsi, a Szegedi és a Pesti járásokban 2 millió forint alatt volt a kifizetett kártérítési összeg (42. ábra).

Biztosítási típusonkénti bontás

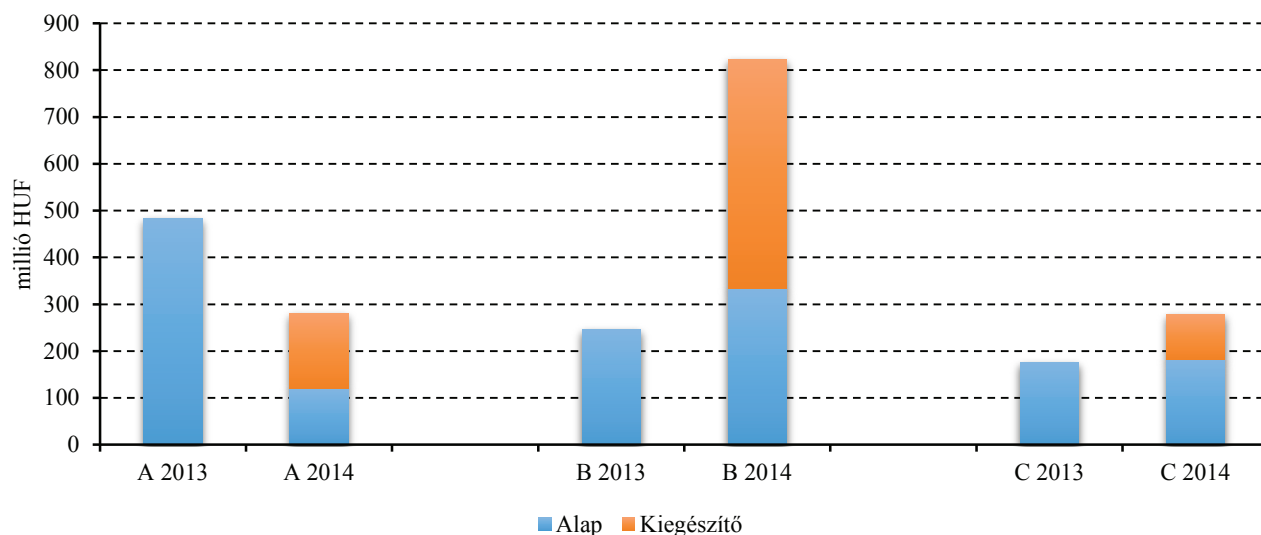
Biztosítási típusonként vizsgálva, a kártérítések összege a biztosítási díjállománnyal arányosan növekedett 2014-ben. A legalacsonyabb kárfizetés az „A” típusú biztosításokat jellemezte, melynek esetében 364 millió forinttal csökkent a kifizetés az előző évihez képest 2014-ben. A legtöbb kárfizetés a „B” típusú szerződésekre történt, 332 millió forint összegben, ami 34 százalékos növekedést jelent az előző évben kifizetett összeghez viszonyítva. Ennél a biztosítási típusnál

a kiegészítő biztosításokra kifizetett kártérítés összege is jelentős volt, 100 millió forinttal haladta meg az alapt biztosítás által kifizetett összeget, ami vélhetően a kisebb jégkárokra vezethető vissza. A „C” típusú biztosításnál a kárfizetés elérte a 180 millió forintot, ami 15 millió forint növekedést jelent 2013-hoz képest (43. ábra).

A kárfizetések térbeli eloszlása összhangban áll az „A” típusú biztosítások elterjedtségével. Ennek köszönhetően főként Északkelet-Magyarországon fizettek kártérítést az „A” típusú biztosításra, amelyek területileg a Nyíregyházi, a Mezőcsáti, a Mátészalkai és a Miskolci járásokban fordultak elő. Pest megyében is 10 millió forint feletti volt a kifizetések nagysága. Emellett jelentősebb kárfizetések történtek Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Dunántúl középső, valamint déli részein, illetve a Duna menti és délföldi területeken (1–10 millió forint között, 44. ábra).

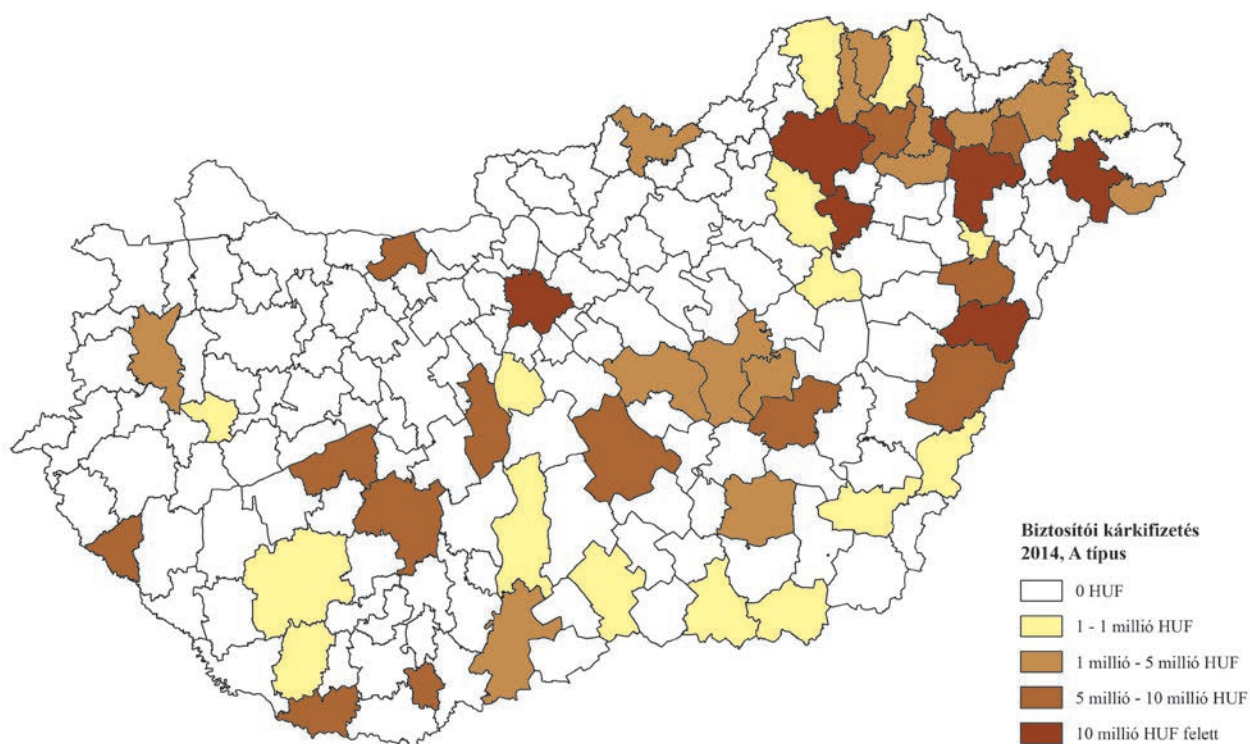
A „B” típusú biztosítások esetében országosan viszonylag egyenletesen oszlott meg kárfizetés. Elsősorban az Alföldön, valamint a Dunántúl déli területein fordultak elő nagyobb káresemények. Ezen a területeken a kárfizetések 10–20 millió forint, valamint 20 millió forint felett alakultak. A Kisalföld területén és az Északi-középhegység járásában nem volt „B” típusú biztosítás keretében történő kárfizetés 2014-ben (45. ábra).

43. ábra: A biztosítói kárfizetések összege típusonként 2013-ban és 2014-ben



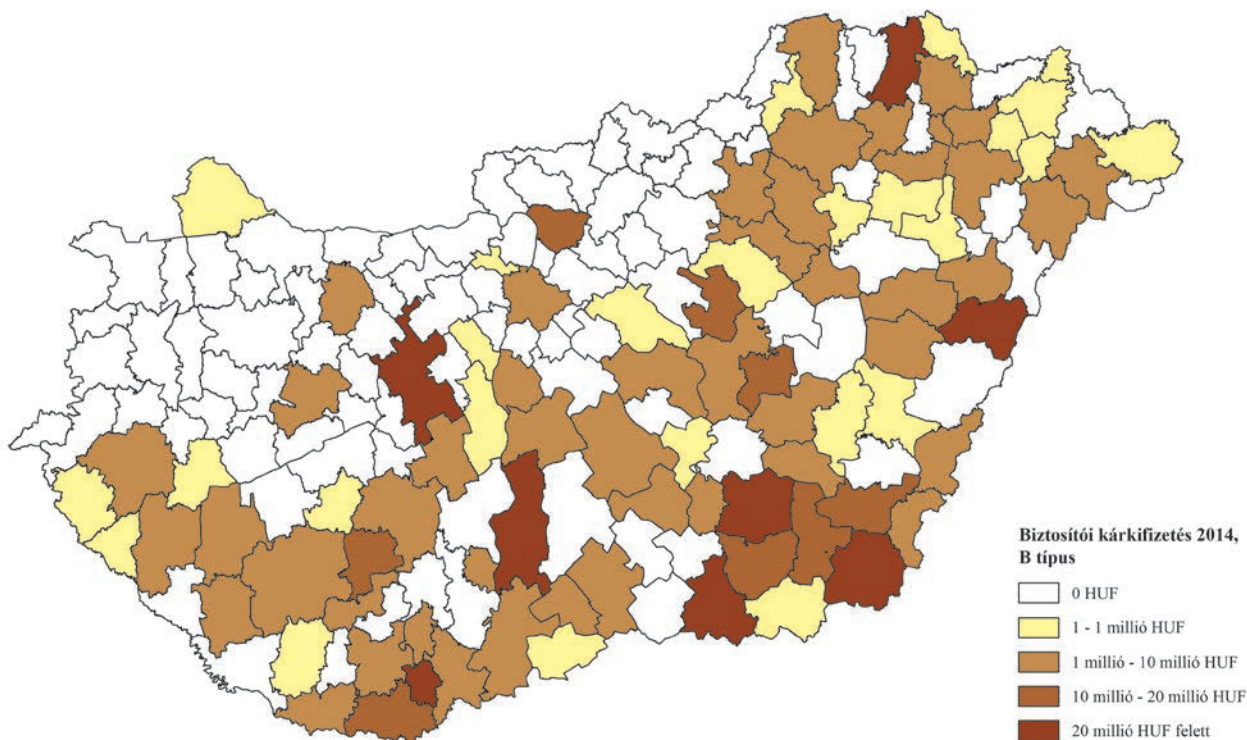
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

44. ábra: „A” típusú biztosítás kárfizetései 2014-ben



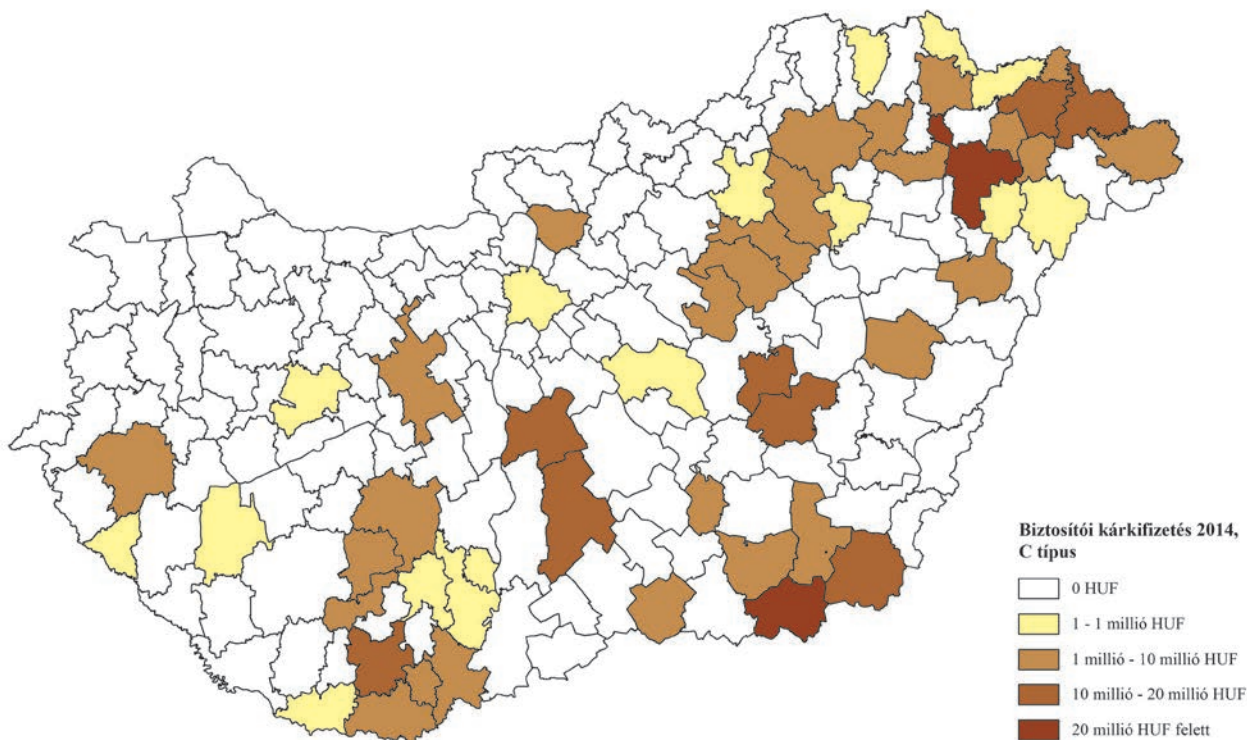
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

45. ábra: „B” típusú biztosítás kárfizetése 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

46. ábra: „C” típusú biztosítás kárfizetése 2014-ben



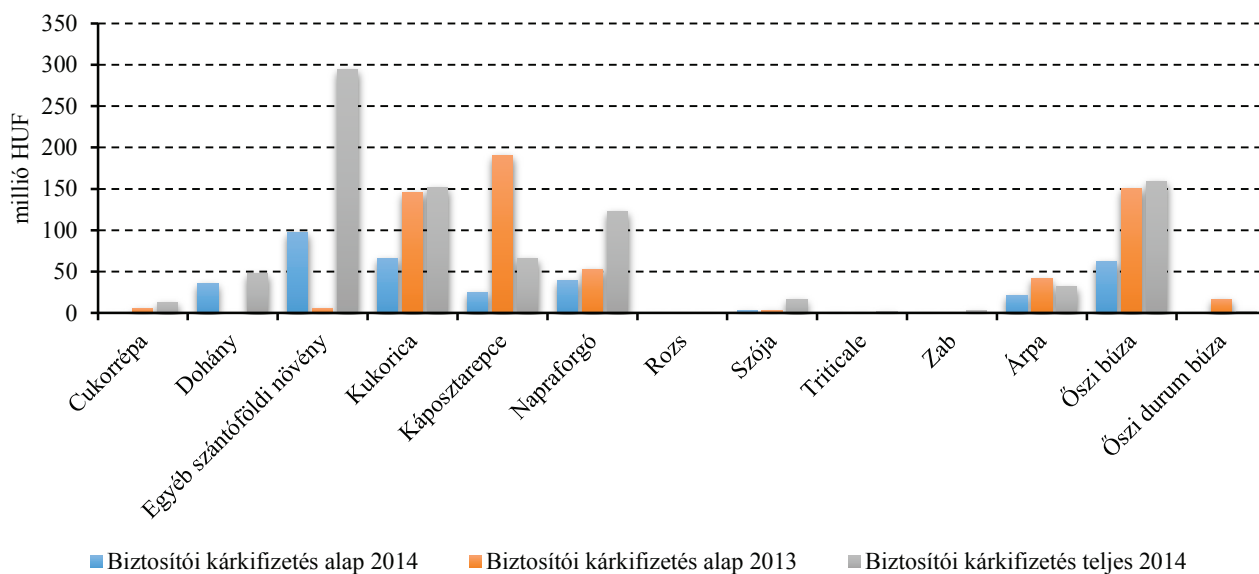
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A „C” típusú biztosítás esetében elszórta fordultak elő kárkifizetések, mivel e biztosítások zöme jégbiztosítás, a jégkároknak megfelelő mintázat rajzolódik ki a térképen. A legjelentősebb kárkifizetés a Nyíregyházi és a Makói járásban volt, itt 20 millió forint feletti kártérítésben részesültek a termelők 2014-ben. 10–20 millió forintos kárkifizetés történt a Vásárosnaményi, a Kisvárdai, a Mezőkovácsházi, a Kalocsai, a Kunszentmiklósi, a Mezőtúri, a Pécsi és a Törökszentmiklósi járásokban a tárgyévben (46. ábra).

Ágazatonkénti bontás

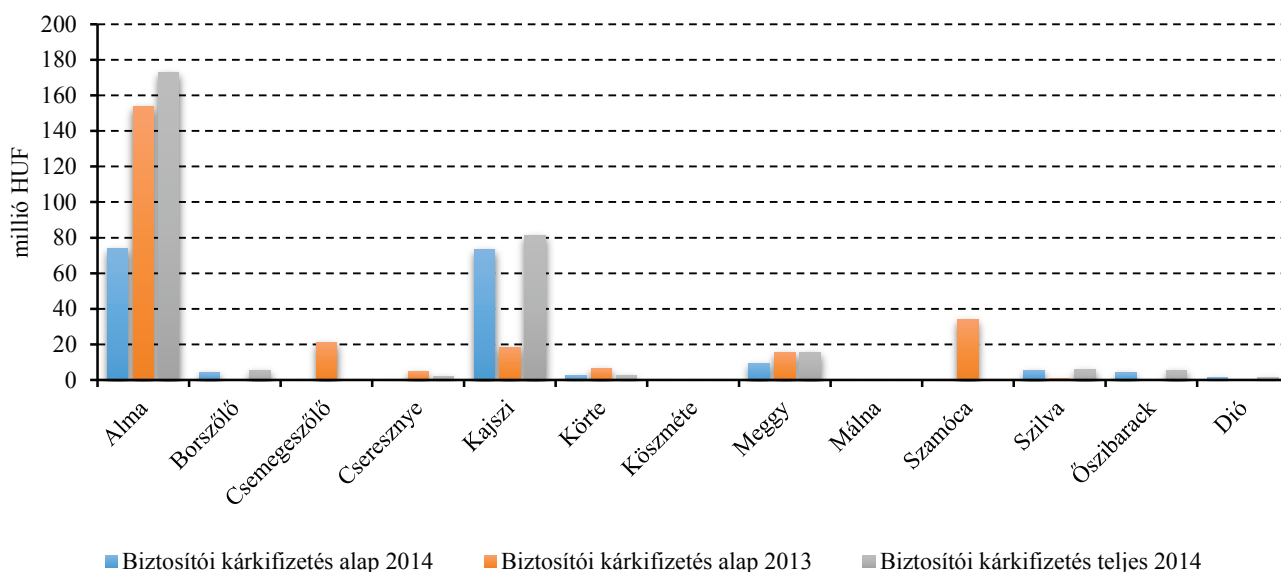
A kedvező időjárási feltételek következtében a káresemények száma jelentősen csökkent 2014-ben. A legnagyobb kár az egyéb szántóföldi növényeket, a kukoricát, a napraforgót, a szóját és az őszi búzát érte a tárgyévben, ezért egyéb szántóföldi növényekre közel 300 millió forint került kifizetésre, búzára és kukoricára 150 millió forint, napraforgóra és káposztarepcére pedig 50–100 millió forint (47. ábra).

47. ábra: A főbb szántóföldi kultúrákra kifizetett kártérítések alakulása



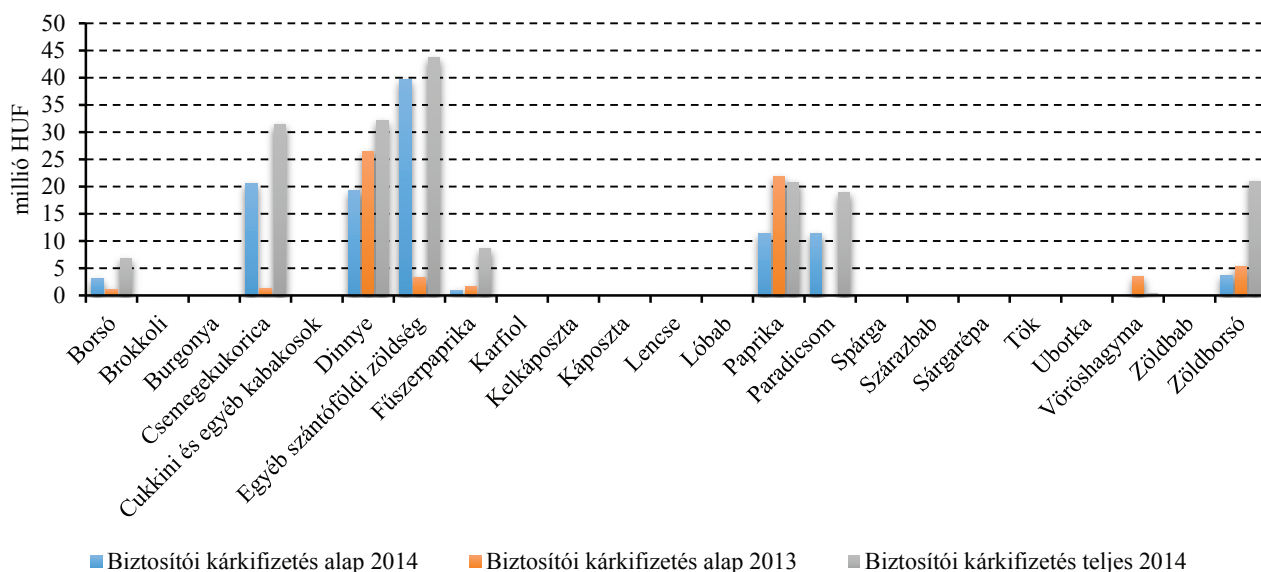
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

48. ábra: A főbb ültetvénykultúrákra kifizetett kártérítések alakulása



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

49. ábra: A főbb zöldségkultúrákra kifizetett kártérítések alakulása



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az ültetvények esetében jól látható, hogy az alma egyértelműen a legnagyobb nagyságrendben károsodott növény, az ültetvényekre kifizetett kártérítési összeg 60 százalékát adta. Annak ellenére, hogy a díjtámogatott biztosítások kárfizetése mintegy felére csökkent az előző évi értékekhez képest 2014-ben, a teljes 2014. évi kárfizetési összeg 170 millió forint felett alakult a tárgyévben. Vagyis az alma az egyetlen növény, amelynél a kiegészítő biztosítás érdemi befolyást gyakorolt a kárfizetésekre, ez a biztosítási típus más növényekre nem volt jellemző. A második legnagyobb kifizetés a körte esetében jelentkezett (80 millió forint), itt a díjtámogatott biztosítások kárfizetése megnégyszereződött a 2013. évi összeghez képest. Az ültetvénykultúrán belül a meggyet érte még nagyobb

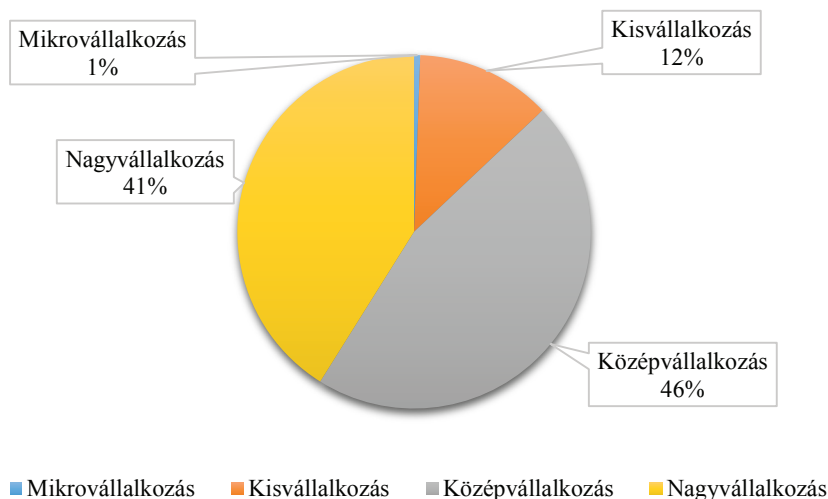
veszteség, itt azonban a díjtámogatott biztosítások kárfizetése 2013-ban és 2014-ben megegyezik egymással (20 millió forint körüli, 48. ábra).

A fontosabb zöldségkultúrák esetében jelentősen kisebb volt a kárfizetés, mint a szántóföldi növények vagy az ültetvények esetében. 2014-ben a legnagyobb károsodást a dinnye, a csemegekukorica és az egyéb szántóföldi zöldségek szenvedték el, jelentős kár érte a paradicsomot, a paprikát és a zöldborsót is. A többi növény esetében elhanyagolható volt a kárfizetés (49. ábra).

Méret szerinti bontás

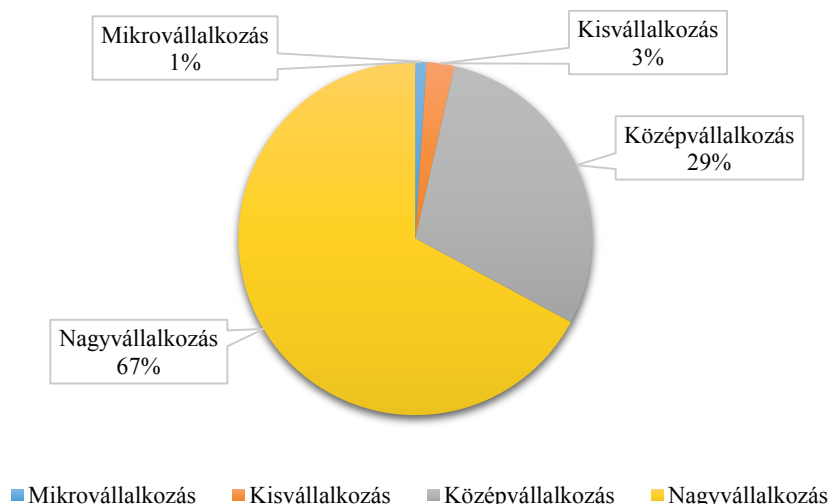
A kisvállalkozások részére történt kárfizetések a befizetett díjakhoz képest megkétszereződtek a

50. ábra: Díjtámogatott biztosítások kárfizetéseinek megoszlása méretkategória szerint 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

51. ábra: Kiegészítő biztosítások kárfizetéseinek megoszlása méretkategória szerint 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

tárgyévben, ugyanakkor a 2013. évi kárfizetésekhez képest itt is csökkenés (–3 százalék) volt tapasztalható. A közepes vállalkozások részesültek a díjtámogatott biztosítások után kifizetett kártérítési összeg 46 százalékában (szemben az előző évi 39 százalékkal). A nagyvállalatok részére történt kárfizetés a tárgyévben az összes kárfizetés 41 százalékát jelentette (ami az előző évben még 45 százalék volt).

A kiegészítő biztosítások után fizetett kártérítés aránya a mikro- és középvállalkozások esetében nem változott az előző évihez képest 2014-ben (1 és 3 százalékos részarány). A középvállalkozásoknál azonban az előző évi 9 százalékról, 6 százalékpontot esve, 3 százalékra csökkent a kifizetések összege. A nagyvállalkozások esetében ellentétes folyamat zajlott le, 6 százalékkal nőtt a gazdálkodók részére kifizetett kártérítési összeg. A kiegészítő biztosítások esetében is az

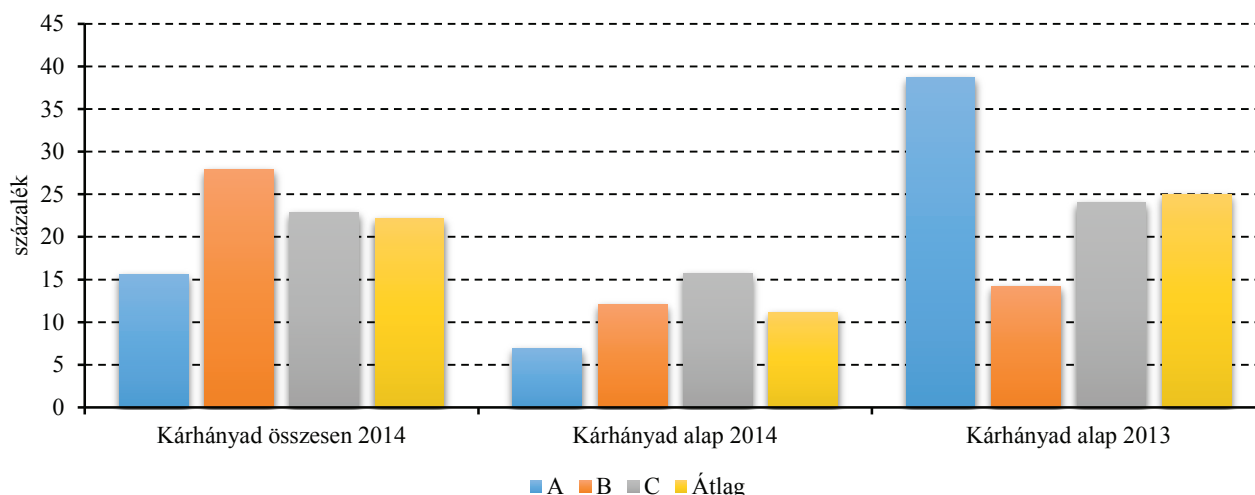
alapbiztosításhoz hasonló arányok láthatóak – a kisebb méretkategóriák esetében egyértelműen magasabb a kártérítések nagysága és aránya, mint a díjbefizetések esetében. Kivételt jelentenek az 5 hektár alatti termelők (mikrovállalkozások), mivel itt megegyezik a díjak és a kártérítések aránya.

Kárhányadok

Biztosítási típusonkénti bontás

A kifizetett kártérítési összeg és a befizetett biztosítási díj aránya a kedvező időjárási feltételek következtében számottevően csökkent az előző időszakhoz képest, az egyes biztosítási típusokat figyelembe véve 25 százalék alatt mozgott 2014-ben. Az „A” típusú biztosítás kárhányada 30 százalékot, a „B” típusú biztosítás 2-3 százalékot, a „C” típus 10 százalékot csökkent

52. ábra: Kárhányadok biztosítási típusonkénti alakulása 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

az előző évi kárhányadértékekhez viszonyítva. Az országban legnagyobb károkat okozó és jellemzően előforduló aszály- és jégesőkár jelentősen redukálódott, tavaszi fagykár pedig gyakorlatilag nem volt, így az „A” típusú biztosítás kárhányada csökkent a legjelentősebben 2014-ben (52. ábra).

Ha a kiegészítő biztosítások kárkifizéseit is figyelembe vesszük, már némileg magasabb kárhányadok szerepeltek, de még mindig igen kedvező, jellemzően 25 százalék alatti értékek, és az „A” típusú biztosítások esetében is éppen csak elérte az 15 százalékos szintet.

Járásonkénti bontás

A kárhányadok járásonkénti alakulása fontos a biztosítói járásonkénti bonus-malus kategóriák kialakításában¹⁴.

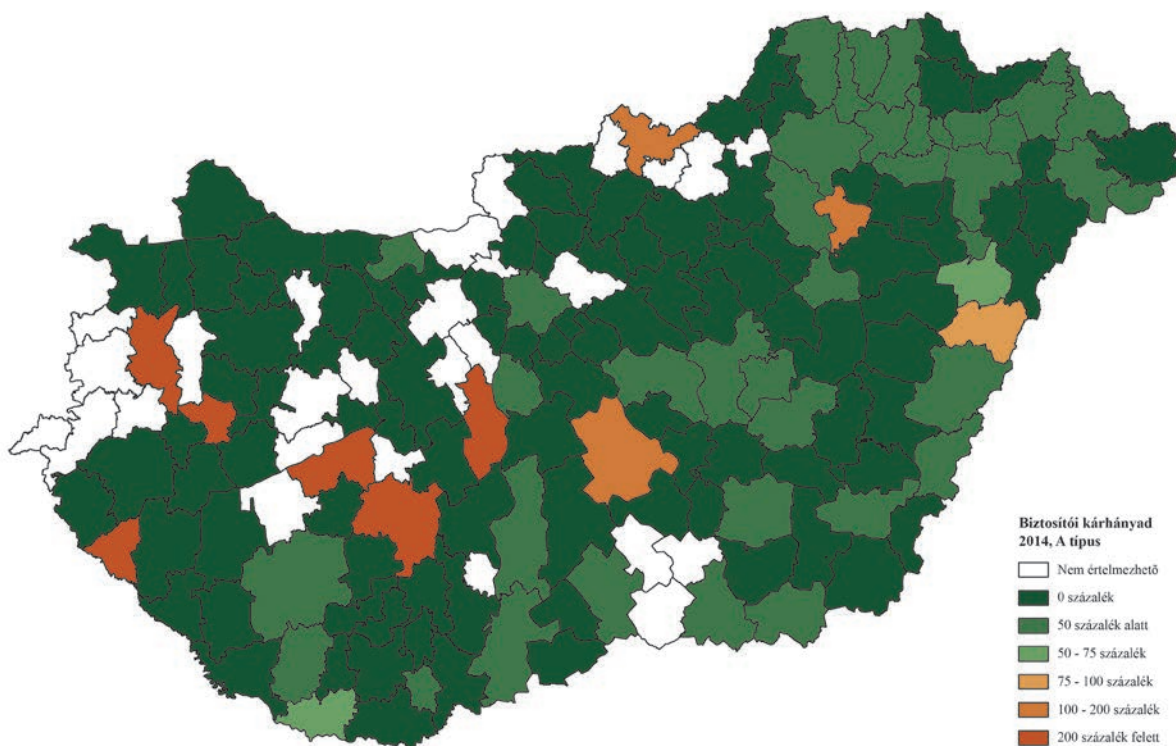
A térképről leolvasható, hogy az „A” típusú biztosítások esetében alacsony volt a kárhányad 2014-ben, csak néhány járásban haladta meg a kárhányad a 100 százalékot. Ezek a Sárvári, a Salgótarjáni, a Mezőcsáti, a Kecskeméti, a Dunaújvárosi, a Tamási,

a Siófoki, a Letenyei, a Sümegi járásokban fordultak elő (53. ábra).

A „B” típusú biztosítások esetében még kedvezőbb a kép, mint az „A” típusnál. A nagyobb penetráció miatt több kártérítést fizettek, de a legtöbb területen 50 százalék alatti kárhányad volt jellemző, és csupán elszórtan, néhány járásban haladta meg a kárány a 100 százalékot. Ezek Pest megyére, az Észak-Alföld egyes részeire, illetve Csongrád és Békés megyére helyeződtek (54. ábra).

A „C” típusú biztosítások esetében az alacsonyabb penetrációnak megfelelően kevesebb helyen történt kárkifizetés, viszont ezeken a helyeken kissé nagyobb arányú volt a kedvezőtlen kárhányadú járások száma, mint a „B” típus esetében. A legnagyobb, 200 százalék feletti kárhányadok a Debreceni és a Makói járásokban keletkezett. A Kalocsai, a Pécsi, a Mórahalmi, a Törökszentmiklósi, a Püspökladányi és a Nyíregyházi járásokban 100–200 százalék között alakultak a kárhányadok 2014-ben.

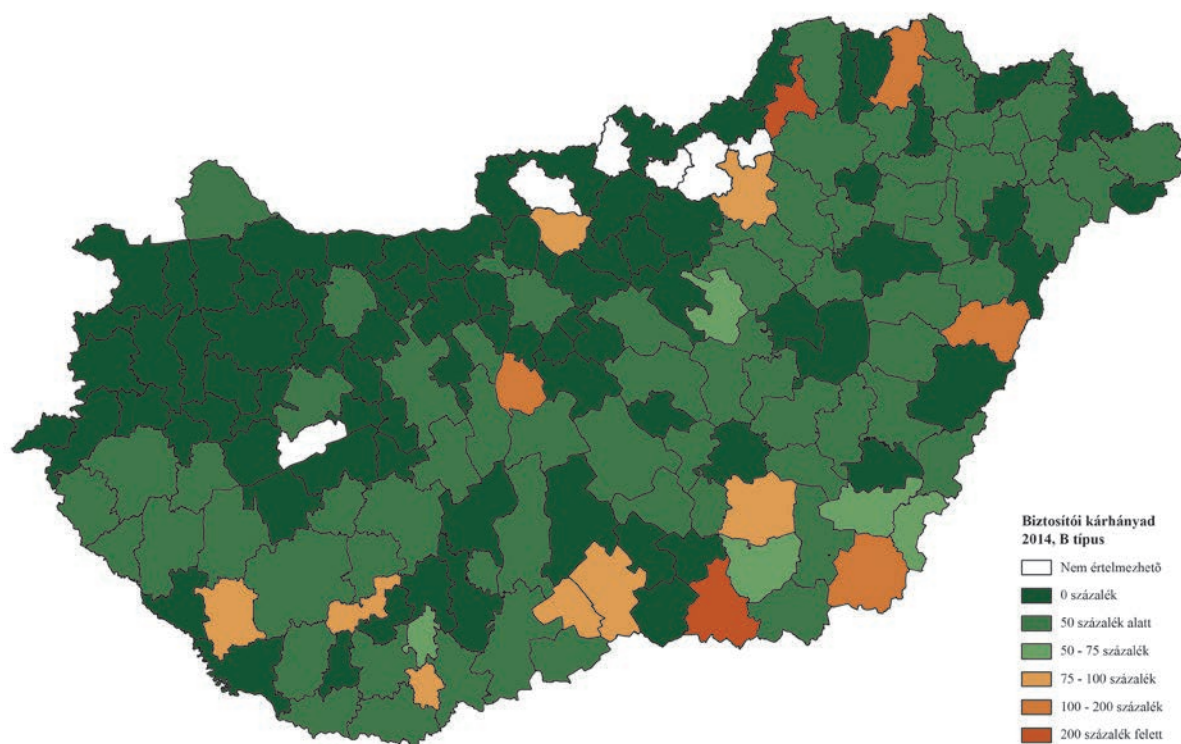
53. ábra: Kárhányadok járásonkénti alakulása az „A” típusú biztosítás esetén 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

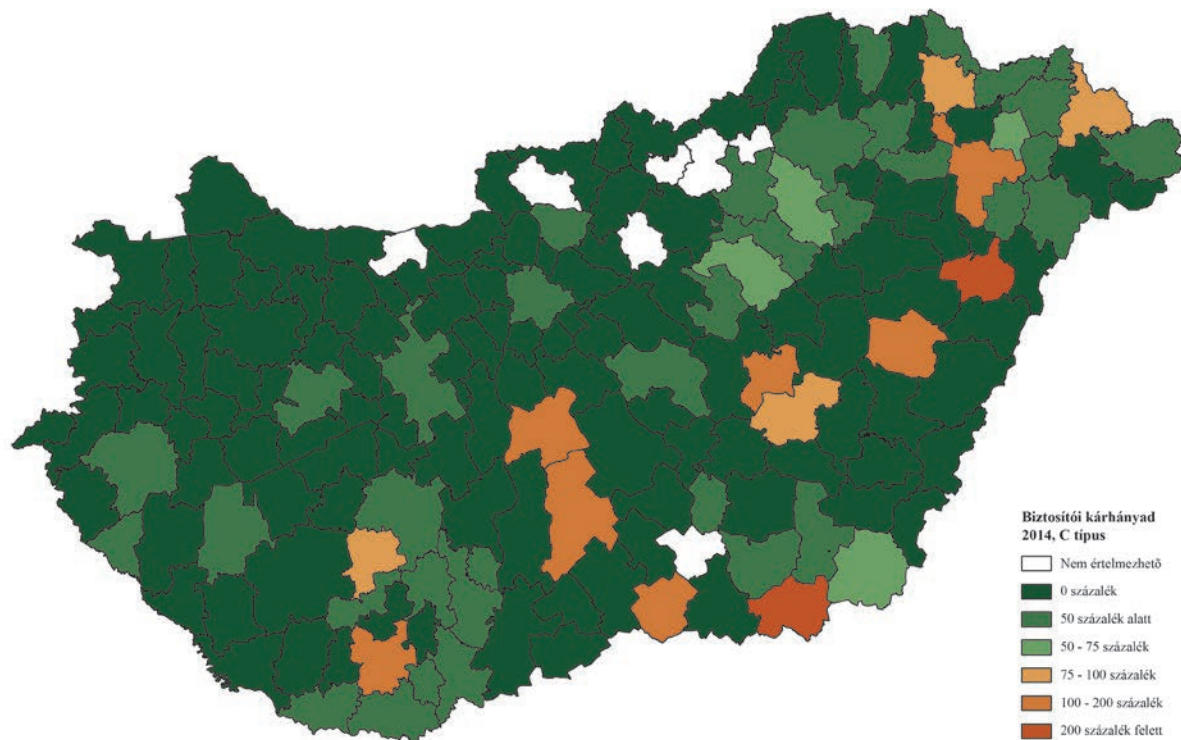
¹⁴ Ha egy járás sorozatosan kedvezőtlen (75 százalék feletti) kárhányadokat produkál, a biztosítók az adott járásban várhatóan emelni fogják a díjakat, hogy javítsanak az adott kistérség kárhányadán, és hozzáigazítsák a biztosítások díját a kárkifizetésekhez. Emellett azonban egy-egy kistérség egy-egy éves kárhányadának drasztikus eltérése az éves országos kárhányadtól nem jelent extrém esetet: a biztosítói működés lényegéhez tartozik, hogy a veszélyközösségtől összegyűjtött biztosítási díjakat az adott évben éppen károsodó termelő vagy kistérség kapja meg, amelynek kárhányada így természetesen jóval meghaladhatja nemcsak a 75 százalékot, hanem a 100 százalékot is.

54. ábra: Kárhányadok járásonkénti alakulása a „B” típusú biztosítás esetén 2014-ben



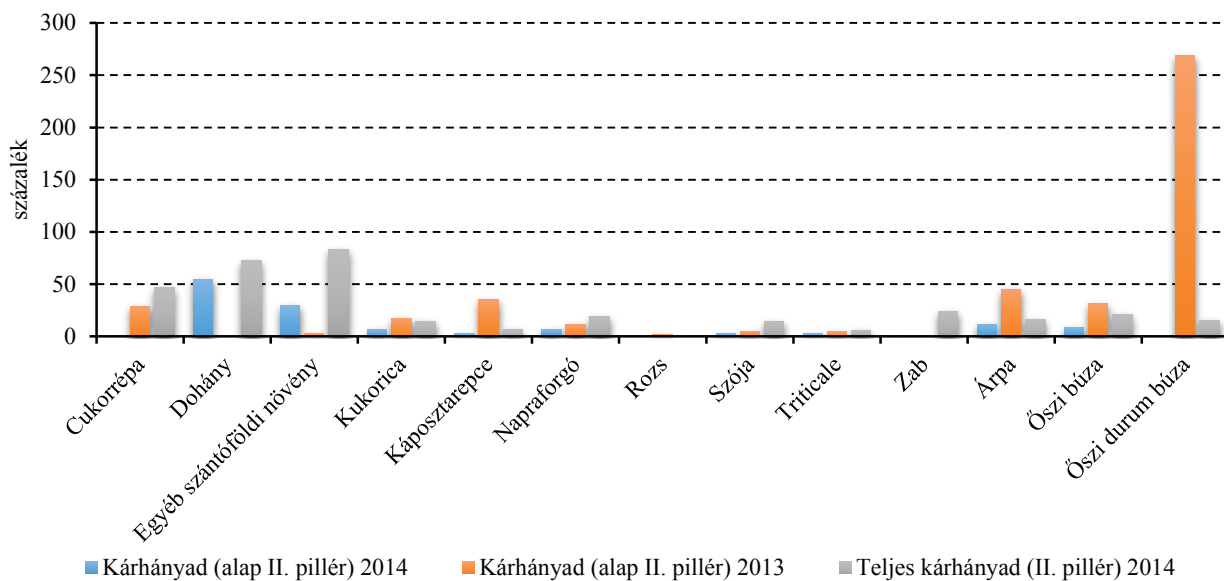
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

55. ábra: Kárhányadok járásonkénti alakulása a „C” típusú biztosítás esetén 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

56. ábra: A főbb szántóföldi kultúrák kárhányadai a II. pillérben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

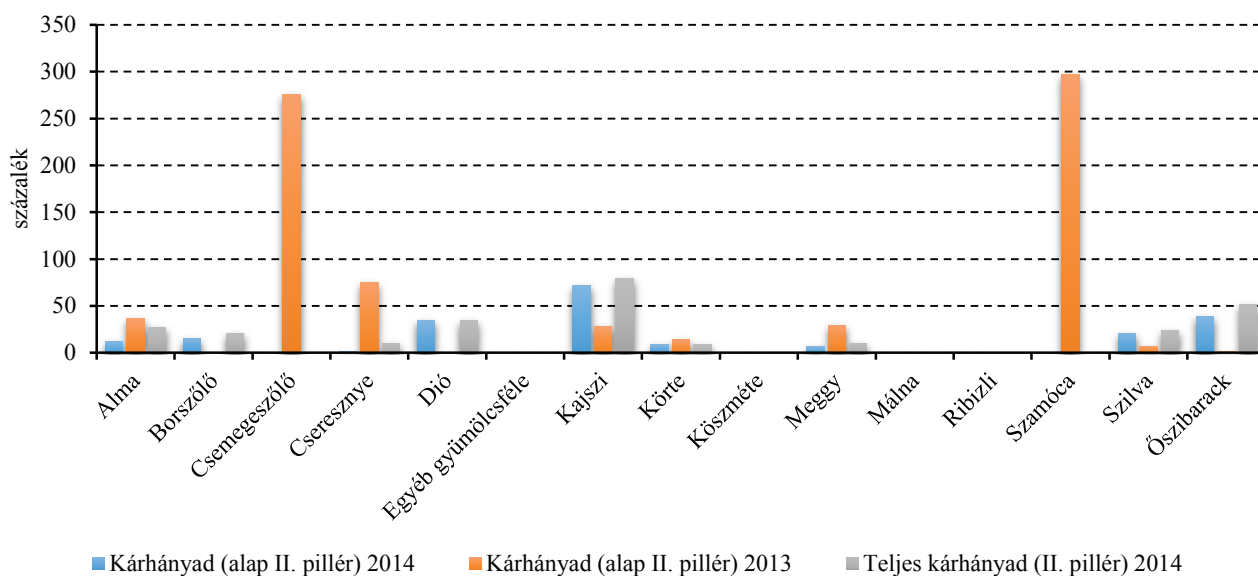
Ágazatonkénti bontás

A szántóföldi növények kárhányadai esetében az extrémnek számító 250 százalékos feletti kárhányadú durumbúza kivételével szinte minden növény esetében 100 százalékos alatti kárhányadok figyelhetők meg. A kedvezőtlen kárhányadú növények között a dohány, az egyéb szántóföldi növények szerepelnek 100 százalékos körüli értékekkel. A cukorrépa és a zab megközelíti az 50 százalékos kárhányadot, minden más esetben 50 százalékos alatti marad a kárhányad. Megállapítható, hogy a szántóföldi növények díjbevétele fedezte a biztosítók felé felmerülő termelői kárkifizetési igényeket.

Az ültetvények növénykultúrái közül a szamóca és a csemegegye esetében látható extrém, 300 százalékos körüli kárhányad, a többi ültetvény esetében viszont ugyanúgy 100 százalékos alatti értékek figyelhetők meg. Csak a cseresznye kárhányada közelíti meg a 70 százalékos értéket, míg a meghatározó alma esetében nem éri el az 50 százalékos kárhányad. Összességében az ültetvények kárhányadait figyelembe véve elmondható, hogy a biztosítók bőven fedezni tudták a kárkifizetéseket az összegyűlt díjakból (57. ábra).

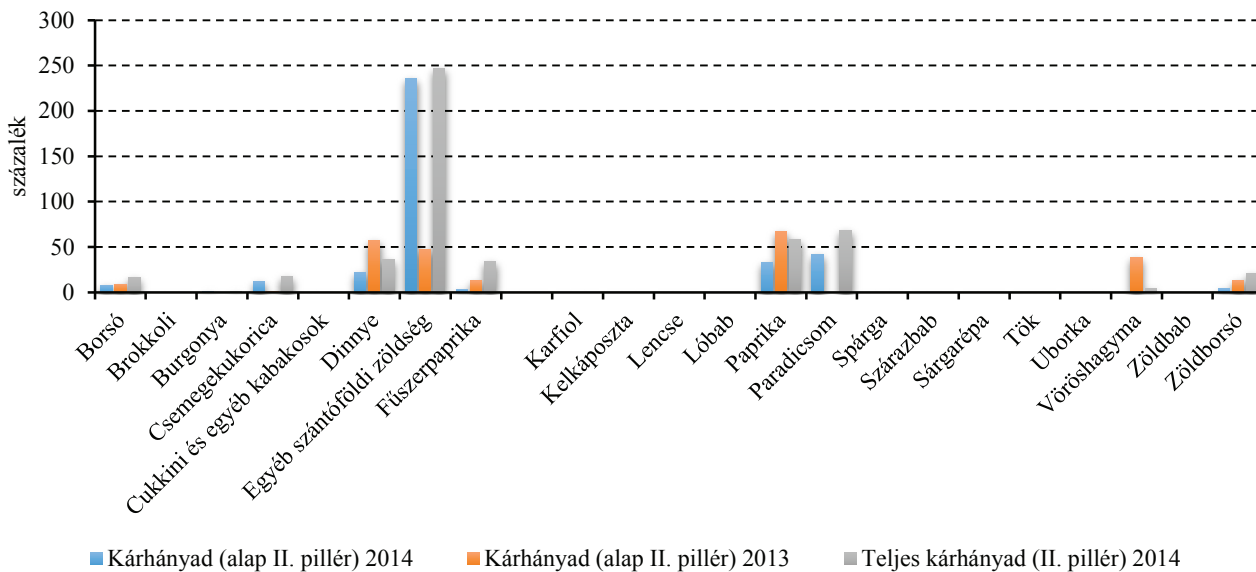
A zöldségfélék közül 2014-ben csak az egyéb szántóföldi növényeknél jelent meg extrém nagy, 236 százalékos kárhányad, az összes egyéb esetben maximum

57. ábra: A főbb ültetvénykultúrák kárhányadai a II. pillérben



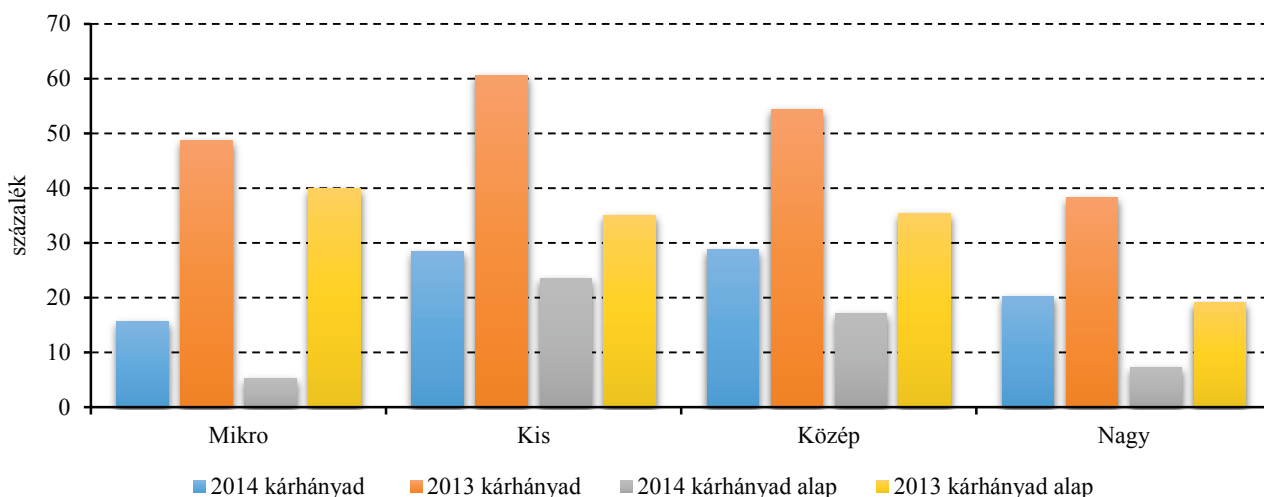
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

58. ábra: A főbb zöldségkultúrák kárhányadai a II. pillérben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

59. ábra: A kárhányadok méretkategóriánkénti alakulása a II. pillérben 2013–2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

100 százaléknál alacsonyabb kárhányadok voltak jellemzőek. Jól látható, hogy 2013 után 2014-ben is magas kárhányadú növény volt a dinnye, a paprika és a paradicsom is. A többi zöldségféle igen alacsony kárhányaddal rendelkezett, így 2014-ben a zöldségfélék összességére is igaz volt, hogy a díjbevétel fedezte a kárkifizetések összegét (58. ábra).

Méret szerinti bontás

A kárhányadok méret szerinti bontásának vizsgálata során jól látható, hogy 2014-ben jelentősen redukálódtak a kárhányadok és az egyes méretkategóriák között jóval egyenletesebb volt az eloszlás. Az összes méretkategória esetében átlagosan 30 százaléknál alacsonyabb kárhányadok jelentek meg, ami a 2014. évi kedvező

időjárási feltételeknek köszönhető. Elsősorban a kis- és a közepes vállalkozások kárhányada haladta meg a másik két méretkategória kárhányadát. A nagyvállalkozások ennél alacsonyabb, 20 százaléknál alacsonyabb kárhányaddal rendelkeztek, és a legalacsonyabb a mikrovállalkozások kárhányada volt (59. ábra).

A biztosítási díjak változása

A biztosítási díjak kulcs tényezőként jelennek meg a termelők kockázatvállalás tekintetében, mint a biztosítói kárhányadok alakulásában. Ennek megfelelően a következőkben megvizsgáljuk, hogy az egyes ágazatok esetében milyen biztosítási díjtételekkel¹⁵ találkozhatnak a termelők, és milyen változások következtek be

¹⁵ A díjtétel a biztosított terményérték (biztosítási összeg) meghatározott százaléka.

2013 és 2014 között az egyes biztosítási típusok között. Mivel az „A” típusú biztosítások esetében azonos a biztosítók által lefedett kockázat, a „B” típusú biztosítások esetében pedig az esetek döntő többségében jég-, esetleg jég-tűz-vihar biztosításról van szó, ezért ezt a két típust vizsgáljuk meg. Mivel a „C” típusú biztosítások esetében bármilyen veszélynem bekerülhet a fedezett kockázatok körébe, így e típust, mivel az egyes biztosítások igen eltérő kockázatokat fedhetnek le, nem elemezzük.

A szántóföldi növények esetében az egyes biztosítók által kiszabott biztosítási díjtételek nem vagy alig csökkentek az előző időszakhoz képest 2014-ben. A kukorica, a napraforgó, az őszi búza és a rozs esetében 0,01–0,885 százalékponttal csökkentek a díjtételek, a tritikálé esetében 0,04 százalékos növekedés könyvelhető el a tárgyévben. A mérsékelt csökkenés hátterében, annak ellenére, hogy a 2014. évben nagyon kedvező időjárási feltételek uralkodtak és a kárhányad is jelentősen csökkent, a belépő gazdálkodók számának növekedése állhat. A kiegészítő biztosítások díjtétele az előző évihez képest inkább emelkedett, ami alapvetően e biztosítási típus erős veszteségtermelő képességére vezethető vissza. Összességében az alapidíjtételek 0,08 százalékponttal emelkedtek, míg a kiegészítő biztosítások díjtétele 0,03 százalékponttal esett. Így a szántóföldi növények esetében összességében minimális mértékben, 1 százalékkal nőtt a biztosítási díjtétel.

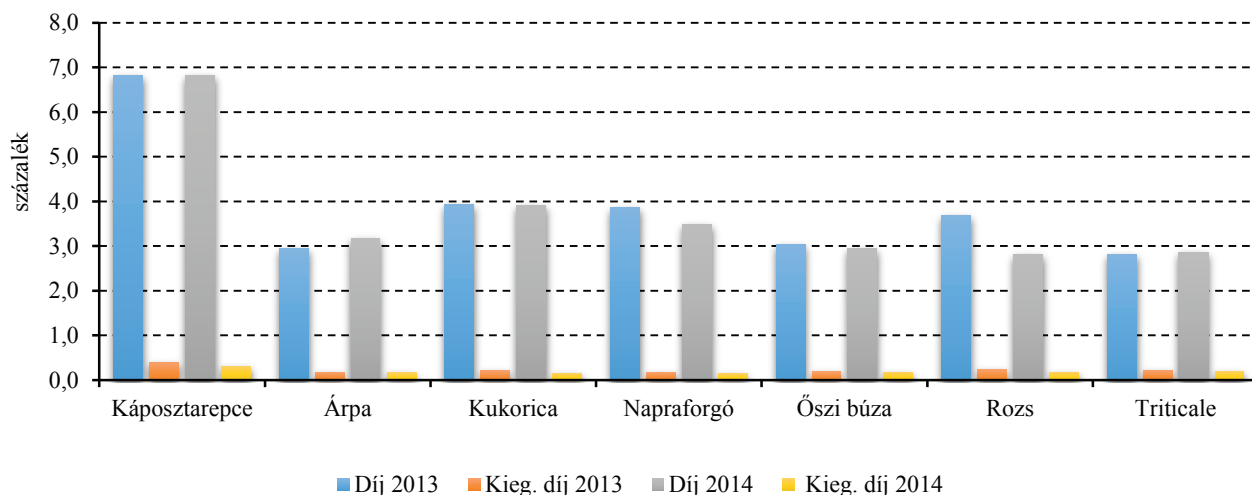
A mezőgazdasági biztosításokat kínáló biztosítók díjtételei között, illetve az egyes növénykultúrák előző évi díjtételeihez képest jelentős eltérések mutatkoztak. Az egyes szántóföldi növénykultúráknál a maximum díjtétel értékek között kisebb csökkenés történt, az egyes növények minimum díjtételei 1-2 százalékkal emelkedtek a 2013. évi értékekhez viszonyítva.

Összességében megállapítható, hogy míg a maximum díjtételek jellemzően alig csökkentek, addig a minimum díjtételek jelentősen növekedtek, így jelentősen csökkent a minimum és maximum díjtételek közötti különbség. Ez vélhetően az erős árversenyt indító biztosítók „bevezető árazásának” végét jelenti, amelynek nyomán a nagyjából gazdaságosan művelhető tartományba emelték díjaikat, mérsékelve ezzel a versenytársakra helyezett nyomást.

A 62. ábrán látható, hogy az alma, a körte és a borszőlő esetében a biztosítási díjtételek 1–11 százalékot emelkedtek a 2013. évi értékekhez képest a tárgyévben. A csemege-szőlőnél figyelhető meg csökkenés, ezen biztosítás díjtétele 7 százalékot esett 2014-ben az előző időszakban szabott árhoz képest. A mozgások alapvetően a kiegyenlítődés irányába hatottak, tehát míg az alacsony értékek (borszőlő) emelkedtek, a magas értékek (csemege-szőlő) visszaestek. Az alma mint meghatározó termék esetében alapvetően az előzőekben említett „bevezető árazás” befejeződésének köszönhető a díjemelkedés. Összességében igen jelentős mértékben, 5 százalékponttal, közel 50 százalékkal nőtt e termék ára 2013-hoz képest.

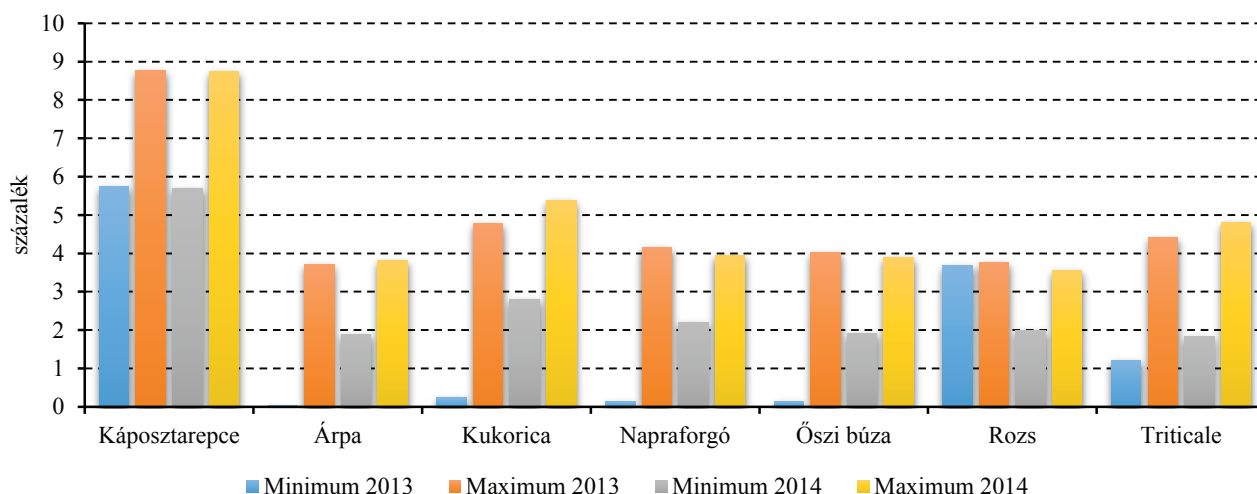
A gyümölcsösök esetében is megfigyelhető a minimális és maximális díjtételek közötti rés záródása: míg a maximális díjtételek csökkentek (az óvatosabb biztosítók rájöttek, hogy túlárzott a termék), addig az agresszívebb értékesítést képviselő biztosítók a bevezető árazást konszolidálták, és emeltek díjtételeiken. Ez egy induló piac esetében normális folyamatnak tekinthető, mivel kezdetben még nem annyira stabil a termék ára, azonban a piaci tapasztalatok szerzésével az egyes biztosítók kalkulációi egyre közelebb kerülnek egymáshoz.

60. ábra: Az „A” típusú biztosítások átlagos alap- és kiegészítő díjtételének változása 2013–2014-ben a szántóföldi növények körében



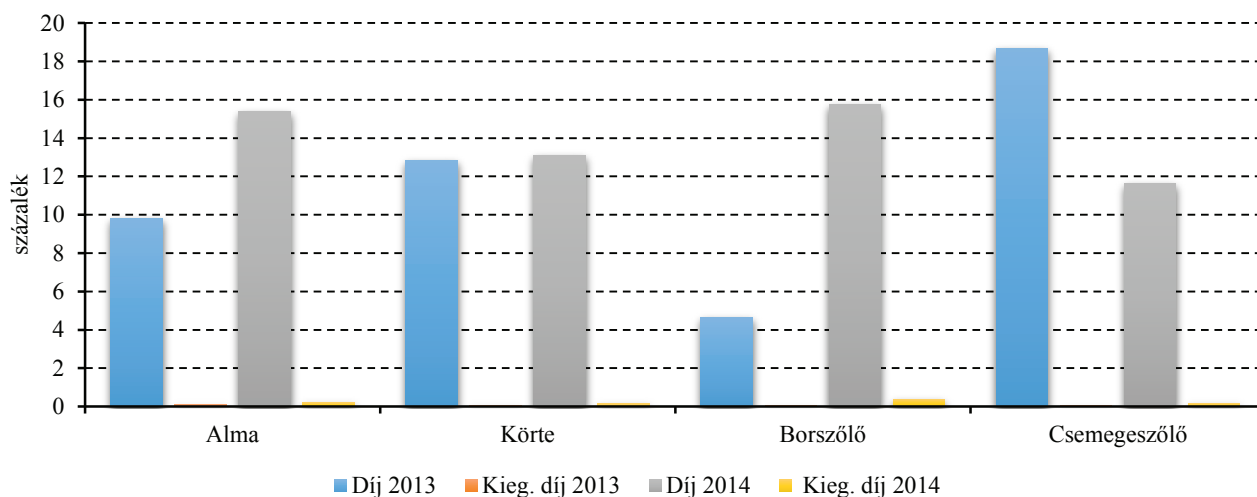
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

61. ábra: Az „A” típusú biztosítások minimum és maximum díjtételének változása 2013–2014-ben a szántóföldi növények körében



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

62. ábra: A Az ültetvénykultúrákra kötött „A” típusú biztosítások átlagos alap- és kiegészítő díjtételének változása 2013–2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

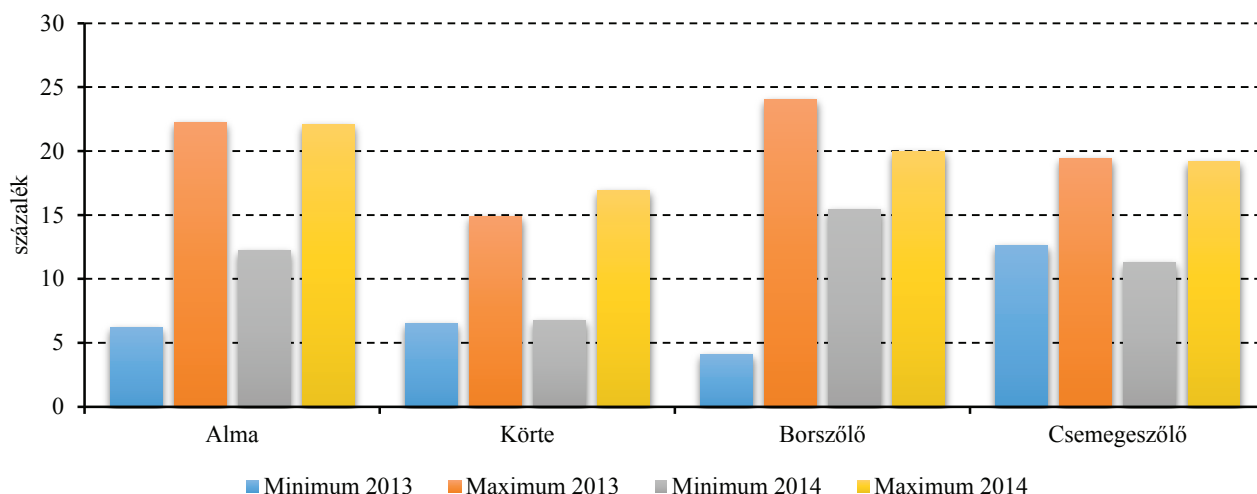
A „B” típusú biztosítások körében 2014-ben a káposztarepce, a cukorrépa és a szója esetében 0,05–1 százalékkal csökkentek a biztosítási díjtételek az előző évi adatokhoz képest. A nagyobb szántóföldi kultúráknál 0,05–0,5 százalékos emelkedés figyelhető meg a tárgyévben. A kiegészítő biztosítások a zab, az egyéb szántóföldi növények és a káposztarepce díjtételeinél emelkedtek valamelyest (0,006–0,06 százalékkal), a többi növényenél mérséklődtek a kiegészítő biztosítás díjtételei (0,03 százalékkal). Összességében a biztosítási díjak 0,15 százalékponttal, mintegy 13 százalékkal emelkedtek az előző évi biztosítási díjtételek szintjéhez képest (64. ábra).

Ha a minimum és maximum kategóriákat vizsgáljuk, megállapítható, hogy a legtöbb szántóföldi növény minimális biztosítási díjtételei 2–3 százalékot nőttek,

ugyanakkor a „B” típusra biztosított szántóföldi növények maximális díjtételei 0,1–1 százalékot csökkentek az előző időszak legmagasabb biztosítási áraihoz képest 2014-ben. Összességében elmondható, hogy a rendkívül alacsony, jellemzően biztosítóegyesületek esetében elszámolt díjak növekedése volt a legszembetűnőbb, tehát itt is elmondható, hogy a legtöbb növény esetében szűkült a legkisebb és a legnagyobb díj közötti rés (65. ábra).

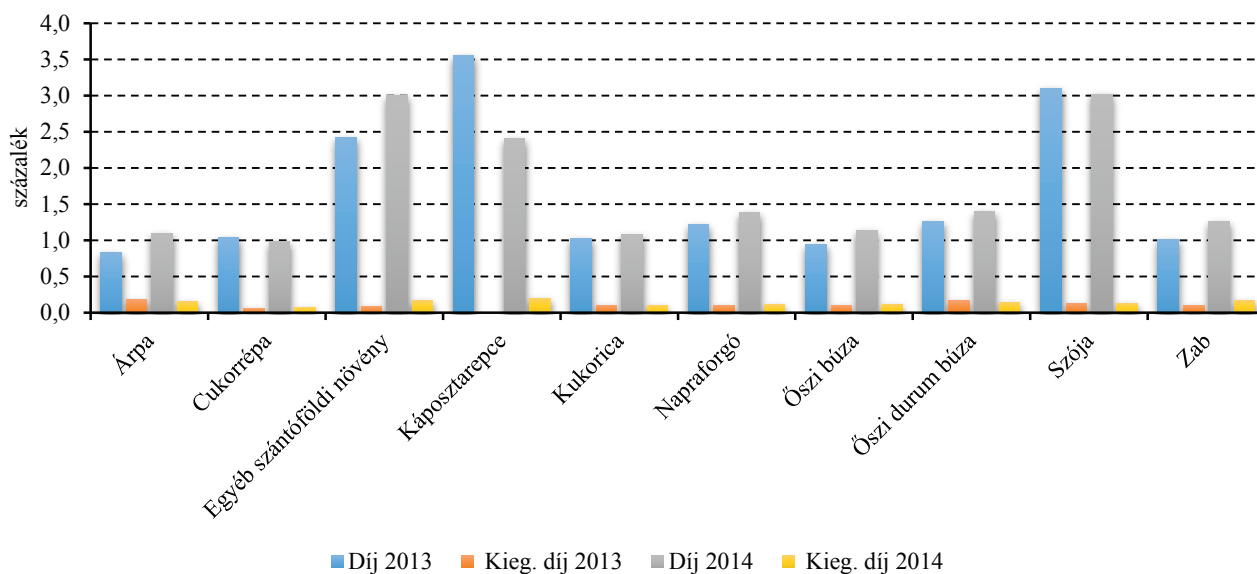
A cseresznye, a meggy, az egyéb gyümölcsfélék és az őszibarack esetében a 2013. évi biztosítási díjtételekhez képest 2–3 százalékos drágulás mutatható ki a tárgyévben. A biztosítási díjtételek a dió, a kajszi és a szilva esetében 2014-ben 0,5–5 százalékkal csökkentek az előző évi értékekhez képest. A kiegészítő

63. ábra: Az „A” típusú biztosítások minimum és maximum díjtételének változása 2013–2014-ben a ültetvénykultúrák esetén



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

64. ábra: A „B” típusú biztosítások átlagos alap- és kiegészítő díjtételének változása 2013–2014-ben a szántóföldi növények esetén



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

biztosítások díjtétele szinte változatlan az előző évhez viszonyítva, a szamóca és az őszibarack díjtétele 0,5–0,7 százalékpontot növelt a 2013. évi értékekhez képest a tárgyévben. Összességében a gyümölcsbiztosítások díjtétele 0,7 százalékponttal, a kiegészítő biztosítások díjtétele 0,08 százalékponttal növelt. Ez az alapidíjak tekintetében 7,5 százalékos díjnövekménynek felel meg (66. ábra).

A gyümölcsöknél a „B” típusú biztosítások esetében a minimum és maximum díjtételek hasonló változást eredményeztek, mint az „A” típusú biztosításoknál: a minimum díjtételek szinte mindenhol nőttek,

a maximum díjtételek szinte mindenhol csökkentek. Egyértelmű díjemelkedés egyedül a meggyénél mutatható ki, ahol is az előző évi maximális díjtétel értéke közel háromszorosára nőtt, a minimális díjtétel pedig közel 70 százalékkal nőtt a tárgyévben. Egyértelmű csökkenés a diónál könyvelhető el, ahol mind a minimális, mind a maximális biztosítási díjtétel mintegy 50 százalékkal csökkent.

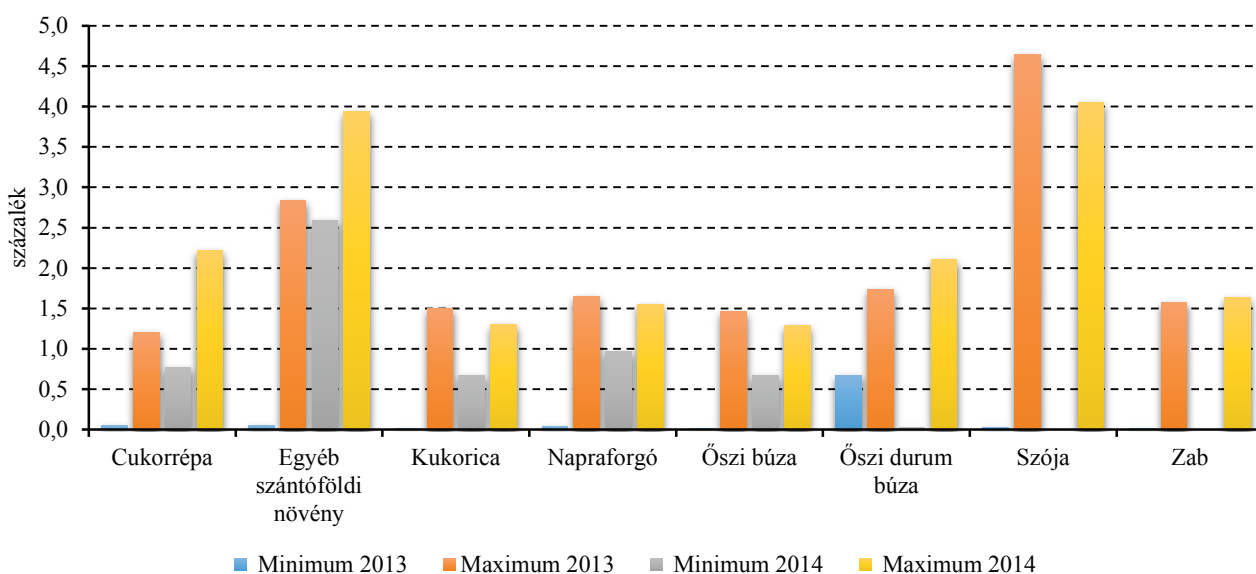
A cukkini és a paradicsom esetében a 2013. évi biztosítási díjtételek jelentősen, 2-3 százalékponttal visszaestek a tárgyévben, a kelkáposzta és az uborka díjtétele azonban 2-7 százalékponttal emelkedett

2014-ben. Összességében a zöldségféléknél a biztosítási díjak jellemzően 0,43 százalékponttal csökkentek, a kiegészítő biztosítások díjtétele alig változott. Ez az alapidíjak tekintetében mintegy 10 százalékos biztosítási díj-csökkenésnek felel meg.

A zöldségfélék esetében is megfigyelhető volt a maximális és minimális díjak közötti rés szűkülése, bár itt nem volt olyan egyértelmű ez a tendencia, mint a szántóföldi növények és a gyümölcsök esetében.

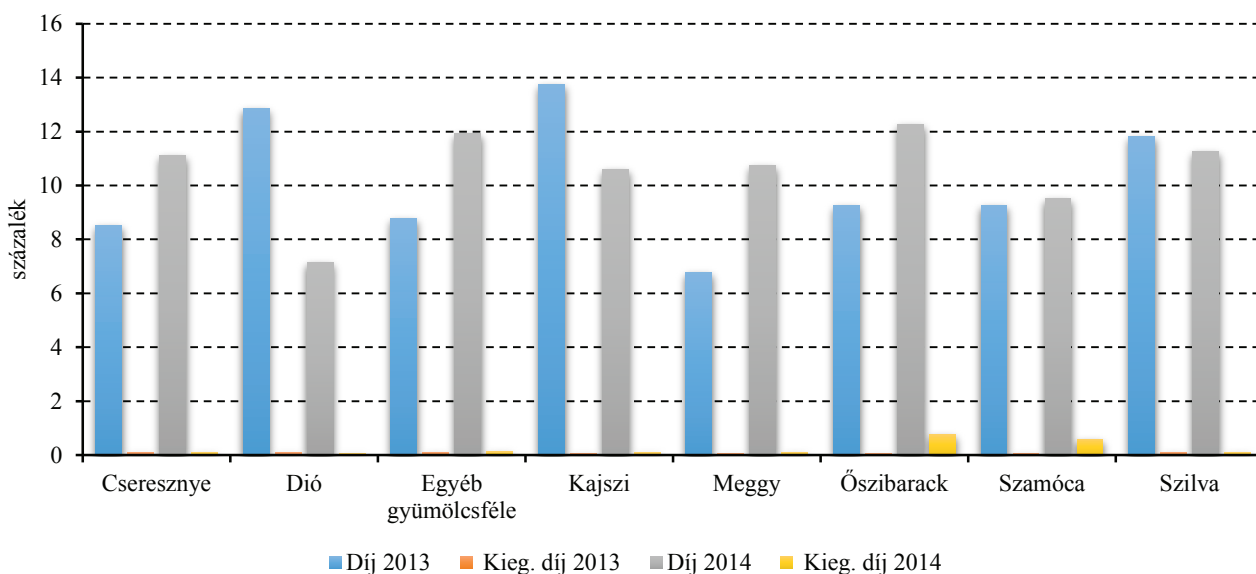
A maximális díjtételek 2014-ben a dinnye és a paprika esetében 3 százalékponttal csökkentek, a szárazbab díjtétele közel negyedére esett, míg a káposzta díjtétele hétszeresére, a sárgarépaé pedig közel hatszorosára nőtt az előző évihez képest. A minimális biztosítási díjtétel a dinnyénél 4, az uborkánál 9 százalékpontot emelkedett, a paradicsom díjtétele 2 százalékponttal csökkent a tárgyévben.

65. ábra: A „B” típusú biztosítások minimum és maximum díjtételének változása 2013–2014-ben a szántóföldi növények esetén



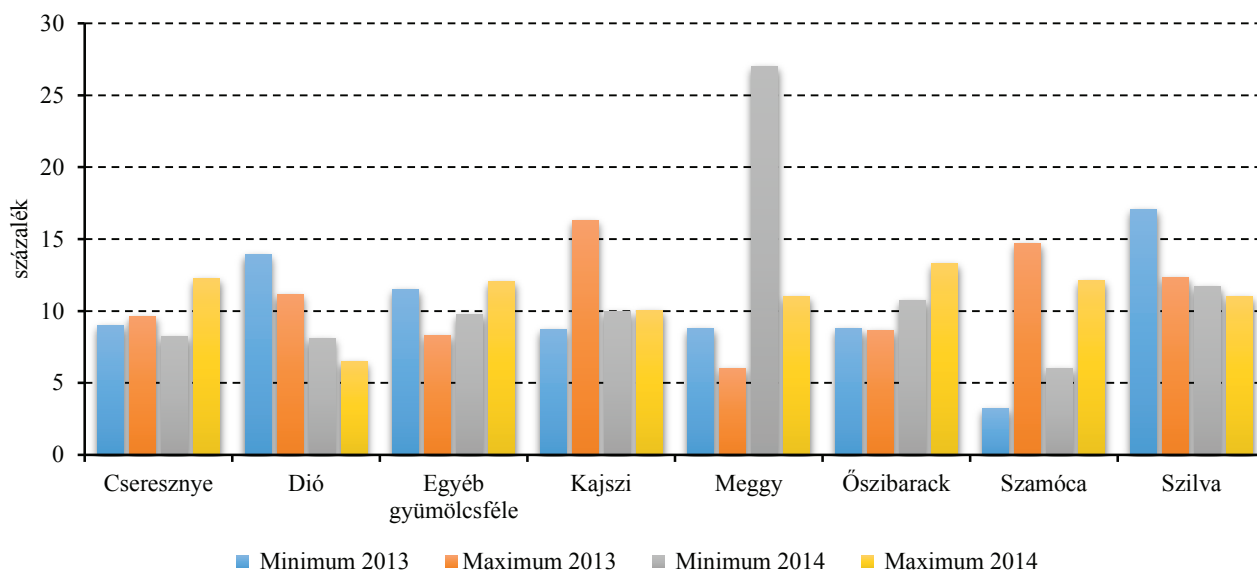
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

66. ábra: A „B” típusú biztosítások átlagos alap- és kiegészítő díjtételének változása 2013–2014-ben a ültetvénykultúrák esetén



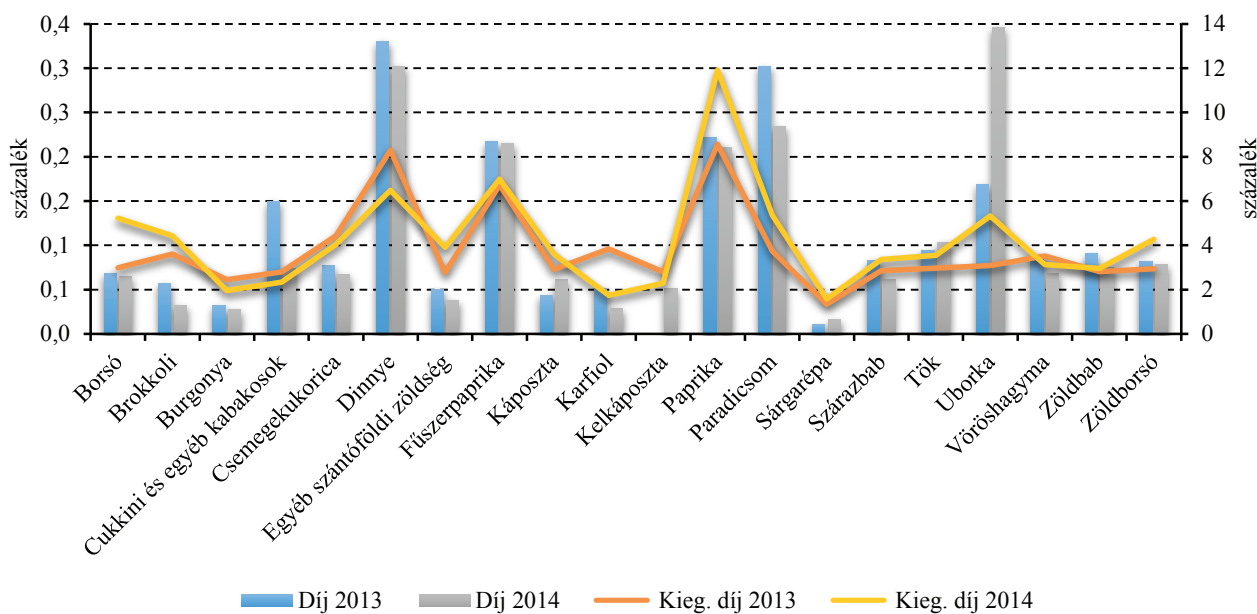
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

67. ábra: Az „A” típusú biztosítások minimum és maximum díjtételének változása 2013–2014-ben a ültetvénykultúrák esetén



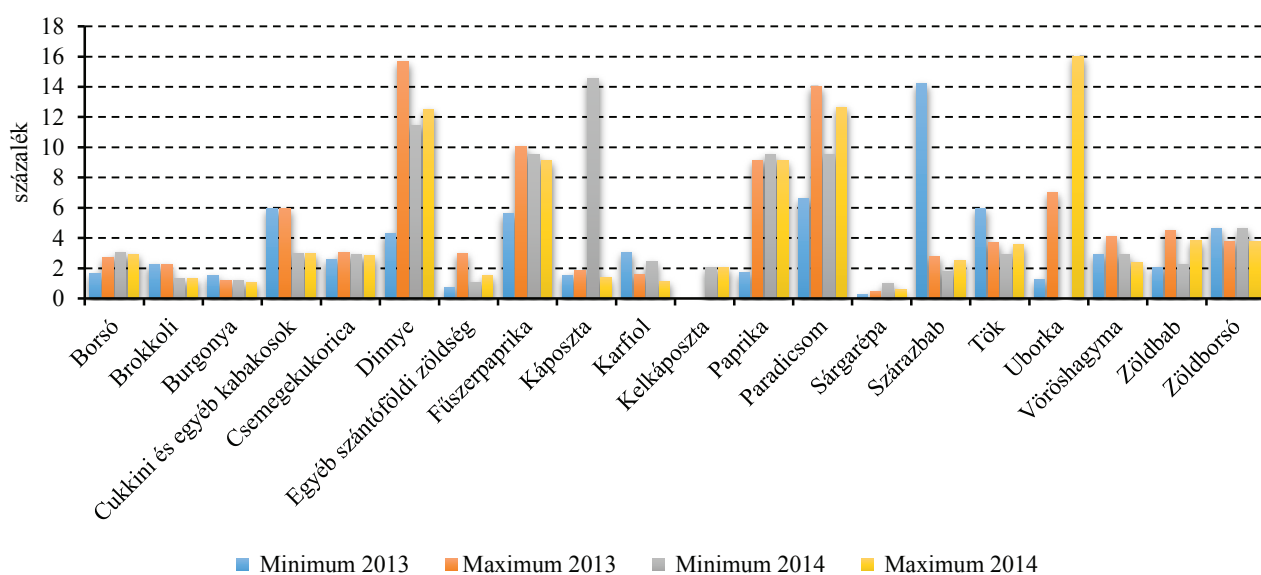
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

68. ábra: A „B” típusú biztosítások átlagos alap- és kiegészítő díjtételének változása 2013–2014-ben a zöldségek esetén



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

69. ábra: A „B” típusú biztosítások minimum és maximum díjtételének változása
2013–2014-ben a zöldségek esetén



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Összefoglalás

Az agrár-kockázatkezelési rendszer működésének értékelése 2014

Kemény Gábor (szerk.)

Kedvezően alakultak az időjárási feltételek 2014-ben, az egész országra kiterjedő káresemény, amely a gazdák jelentősebb csoportja tekintetében súlyos, 30 százaléknál nagyobb hozamérték-csökkenést eredményezett volna nem volt. Az I. pillérben belül a szántóföldi növények és az ültetvények lefedettsége szinte teljes, 90-100 százalék körüli, míg, a zöldségféléknél igen eltérő, 4–100 százalék közötti volt. A II. pillér esetében a díjtámogatott biztosításokkal lefedett terület a legtöbb szántóföldi növény esetében elérte vagy meghaladta a 20 százalékot, az ültetvénykultúráknál 1-13 százalék közötti volt a tárgyévben. A főbb zöldségfélék esetében rendkívül nagy eltérések mutatkoznak a biztosítottság növekedése és területi lefedettsége között. Az I. pillérnél 2014-ben a kedvező időjárási feltételek következtében a kárbejelentések száma 60 százalékkal, a bejelentett területek pedig 70 százalékkal csökkentek az előző évi értékekhez képest. Az I. pillérben a legnagyobb területet érintő káresemény a belvízkár volt, és továbbra is a kukoricára, napraforgóra és az almára igényelték a legnagyobb összegű kárenyhítő juttatást. A II. pillérben a jég-, aszály-, árvíz-, tűz-, tavaszi fagy és viharkár térítésére került sor, és a kukorica, a búza, az alma és a kajszi kárait fizették ki a biztosítók a legnagyobb kártérítési összegeket. A kárhányadok az I. pillér esetében jelentősen csökkentek. A szántóföldi kultúráknál az előző évi 10 és 80 százalék

közötti kárhányadok 1-40 százalék közötti kárhányad-értékekre mérséklődtek. A II. pillérben az „A” típusú biztosítás kárhányada 30 százalékot, a „B” típusú biztosításé 2-3 százalékot, a „C” típusú biztosításé pedig 10 százalékot csökkent az előző évi kárhányad értékekhez viszonyítva. A II. pillérben a biztosítási díjtételek 2013-ról 2014-re gyakorlatilag nem változtak sem az „A”, sem a „B”, sem a „C” biztosítások esetében. Az I. pillér esetén továbbra is megfigyelhető, hogy kárenyhítő juttatásban elsősorban a kisebb, zöldség-gyümölcs-termelő, kedvezőtlenebb természeti adottságú területeken gazdálkodó üzemek részesültek. A II. pillérnél az alacsony kárhányadok miatt a termelői díjbefizetések összege jelentősen meghaladta a biztosítói kárkifizetések összegét. Mivel a termelőket 2014-ben nem érte jelentős károsodás, ezért mind a Kárenyhítési Alapban, mind a biztosítók tartalékalapjaiban nőttek tartalékok, melyek egy esetleges kedvezőtlen év esetén a termelők rendelkezésére bocsáthatók. Javasolt a rendelkezésre álló támogatások hatékony felhasználása érdekében a biztosítási konstrukciókon változtatni oly módon, hogy azon növénykultúrák esetében legyen magasabb a díjtámogatás intenzitása, ahol erre a magasabb díjak és a gyenge penetráció miatt szükség van, míg azon kultúrák esetében, ahol alacsonyak a díjak és kedvező a penetráció, javasolt a díjtámogatás csökkentése. Megfontolandó a jelenlegi biztosítási díjak revíziója, csökkentése, ami növelheti a kockázatközösséget is.

Summary

Operation report of the agricultural risk management system, 2014

KEMÉNY, Gábor (ed.)

The weather conditions were favourable in 2014, no damage occurred that affected all of Hungary and caused a serious (higher than 30 per cent) decline in yield value for a major group of farmers. In Pillar I of the CAP the coverage of arable crops and plantations was almost complete, about 90 to 100 per cent, while it varied significantly for vegetables, between 4 and 100 per cent. In Pillar II the total area covered by insurance premiums for arable crops exceeded 20 per cent; it was between 1 and 13 per cent for plantations in the analysed year. In the case of major vegetables, significant differences occurred between the increase of insurances and the total size of the covered area. In 2014 the number of reported losses increased by 60 per cent in Pillar I, however the size of the reported area decreased compared to the figures in the previous year due to favourable weather conditions. The losses caused by inland water covered the largest area in Pillar I, the highest amount of the mitigation benefits were applied to maize, sunflowers and apples. In Pillar II the losses caused by ice, drought, flood, fire and spring frost were covered, and the highest amounts were paid for damage to maize, wheat, apples and apricots. The loss rates have significantly decreased in Pillar I. In the case of arable crops, losses have decreased to 1 to 40 per cent from the figures of 10 to 80 per cent in

the previous year. In Pillar II the loss ratio of 'A' type insurances has decreased by 30 per cent, the 'B' type by 2 to 3 per cent and the 'C' type by 10 per cent compared to the previous year. The insurance fees have not significantly changed from 2013 to 2014 for 'A', 'B' and 'C' insurances in Pillar II. It can be observed in Pillar II that mitigation payments were primarily allocated to small farms that produce fruits and vegetables and are located in areas with unfavourable natural conditions. In Pillar II the total amount of fee payments of farmers was significantly higher than the amount value of the mitigation payments of insurance due to the low level of losses. The low volume of losses in 2014 has led to increasing reserves both in the Compensation Fund and the reserve funds of insurance companies which are available for producers in an unfavourable year. It is recommended to change the insurance schemes in order to ensure the efficient use of available funds by increasing the intensity of insurance premiums for those plant species for which it is needed due to high fees and low penetration, while in the case of those species where the fees are low and the penetration is at an appropriate level a decrease in the insurance premiums is recommended. Revisions or reductions of current insurance fees should be considered which may also increase the size of the risk community.

Kivonat

Az agrár-kockázatkezelési rendszer működésének értékelése 2014

Kemény Gábor (szerk.)

Az időjárási feltételek kedvezőek voltak 2014-ben, nem volt súlyos, az egész országra kiterjedő káresemény. Kárenyhítő juttatásban elsősorban a kisebb, zöldség-gyümölcsstermelő, kedvezőtlenebb természeti adottságú területeken gazdálkodó üzemek részesültek. A II. pillérben az alacsony kárhányadok miatt a termelői díjbefizetések összege jelentősen meghaladta a biztosítói kárfizetések összegét. Először fordult elő, hogy a biztosítási díjtámogatás forrása nem volt ele-

gendő az összes felmerülő díjtámogatási igény fedezésére, így 2014-ben elsőként a „C” típusú biztosítások esetében 65 százalékról 30 százalékra, míg a „B” biztosítások esetében 65 százalékról 63 százalékra csökkent a díjtámogatás mértéke. Az elvégzett elemzések alapján javasolható a jelenlegi biztosítási díjak revíziója, csökkentése, mivel a biztosítói kárhányadok már negyedik éve a 65 százalékos szint alatt tartózkodnak.

Abstract

Operation report of the agricultural risk management system, 2014

KEMÉNY, Gábor (ed.)

The weather conditions were favourable in 2014; no serious damage occurred that affected all of Hungary. Mitigation payments were primarily allocated to small farms that produce fruits and vegetables and are located in areas with unfavourable natural conditions. In Pillar II of the CAP the total amount of fee payments of farmers was significantly higher than the value of the mitigation payments of insurance due to the low level of damage. For the first time, the source of insurance

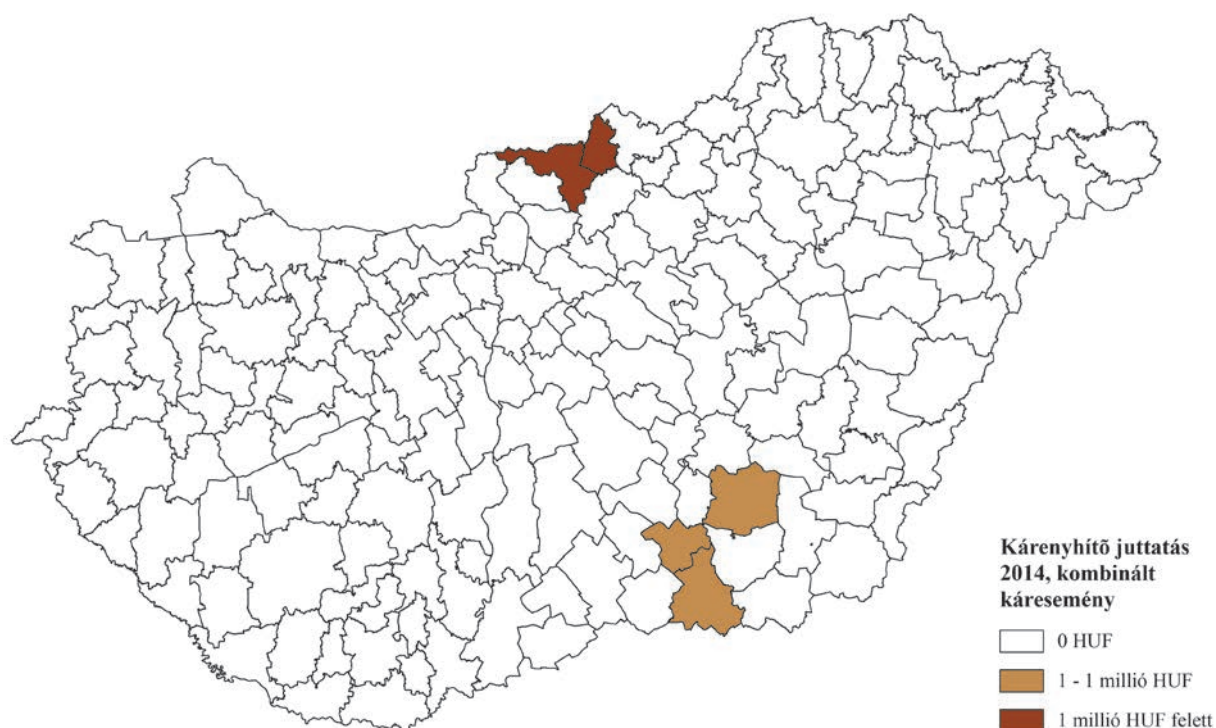
premium was not enough to cover the total premium needs incurred, therefore in 2014 the rate of premium decreased firstly from 65 per cent to 30 per cent in the case of 'C' type insurances, then from 65 per cent to 63 per cent in the case of 'B' type insurances. According to the analysis carried out, revision and reduction of current insurance fees can be proposed due to the low level (below 65 per cent) of damage in the last four years.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

- | | | | |
|--|----|--|----|
| 1. melléklet: Együttesen előforduló káresemények által okozott kárra kifizetett kárenyhítő juttatás összege járásonként 2014-ben az I. pillérben ... | 64 | 4. melléklet: „B” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben..... | 65 |
| 2. melléklet: Árvízkárra kifizetett biztosítói kártérítési összegek járásonkénti alakulása 2014-ben a II. pillérben | 64 | 5. melléklet: „C” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben..... | 66 |
| 3. melléklet: „A” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben..... | 65 | 6. melléklet: A csapadék eloszlása 1971–2010 között Magyarországon..... | 66 |

1. melléklet: **Együttesen előforduló káresemények által okozott kárra kifizetett kárenyhítő juttatás összege járásonként 2014-ben az I. pillérben**



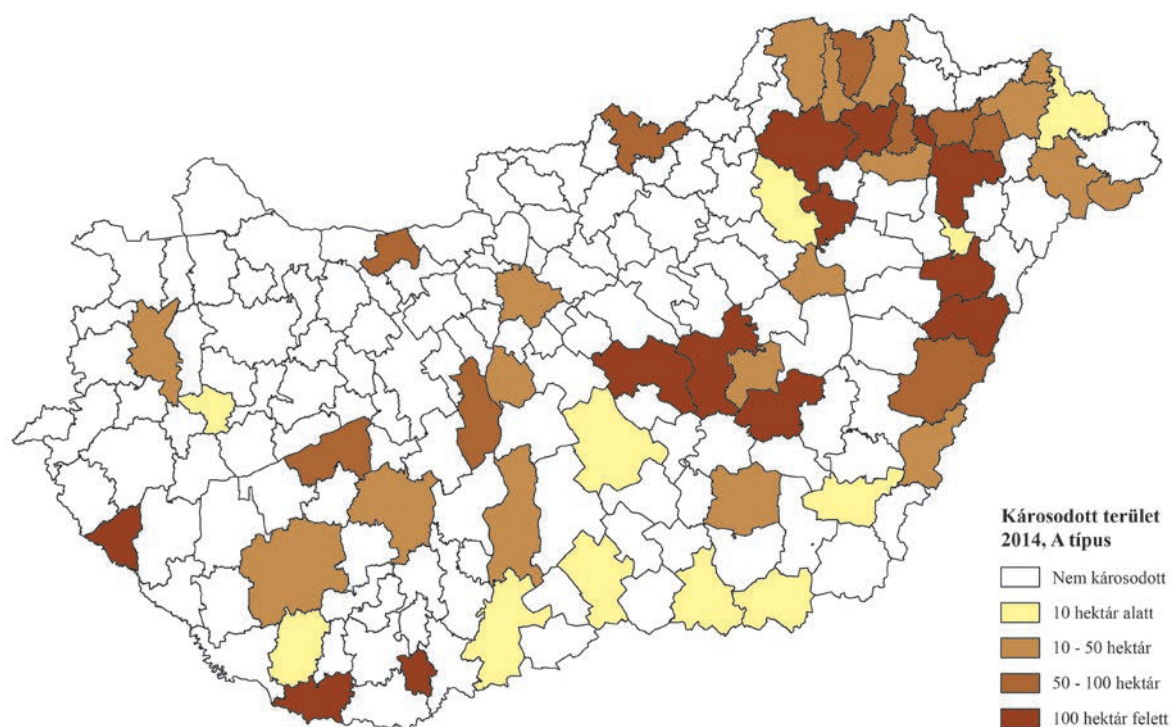
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

2. melléklet: **Árvízkárra kifizetett biztosítói kártérítési összegek járásonkénti alakulása 2014-ben a II. pillérben**



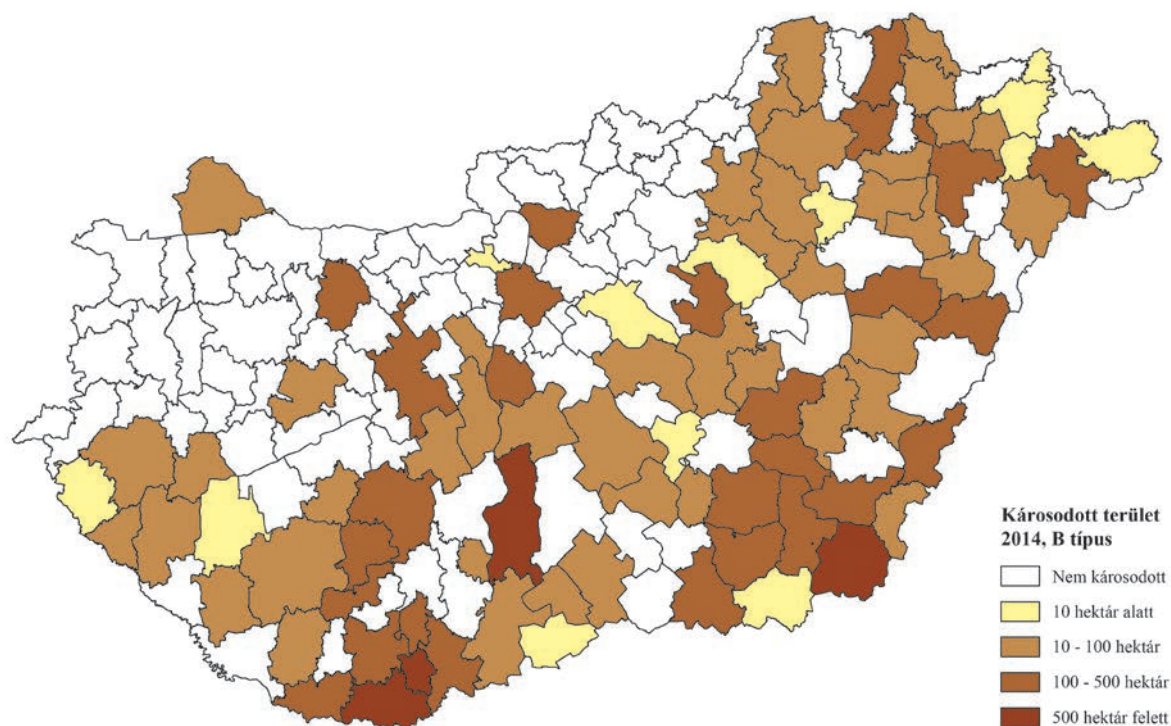
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

3. melléklet: „A” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben



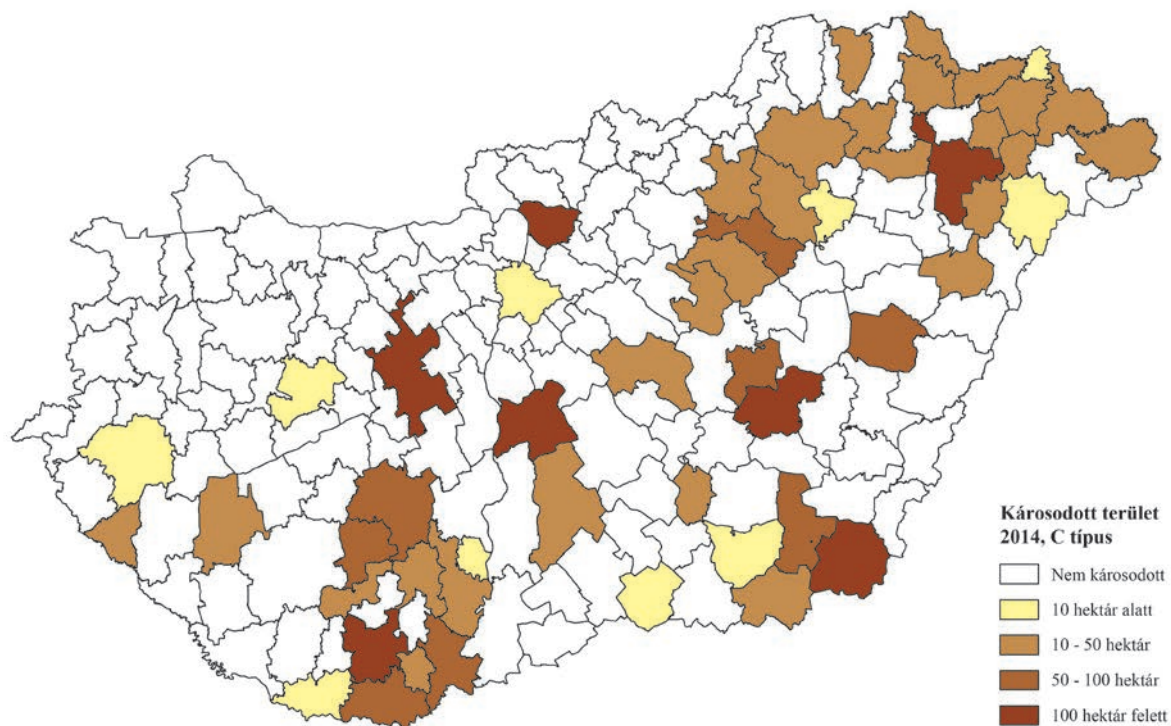
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

4. melléklet: „B” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben



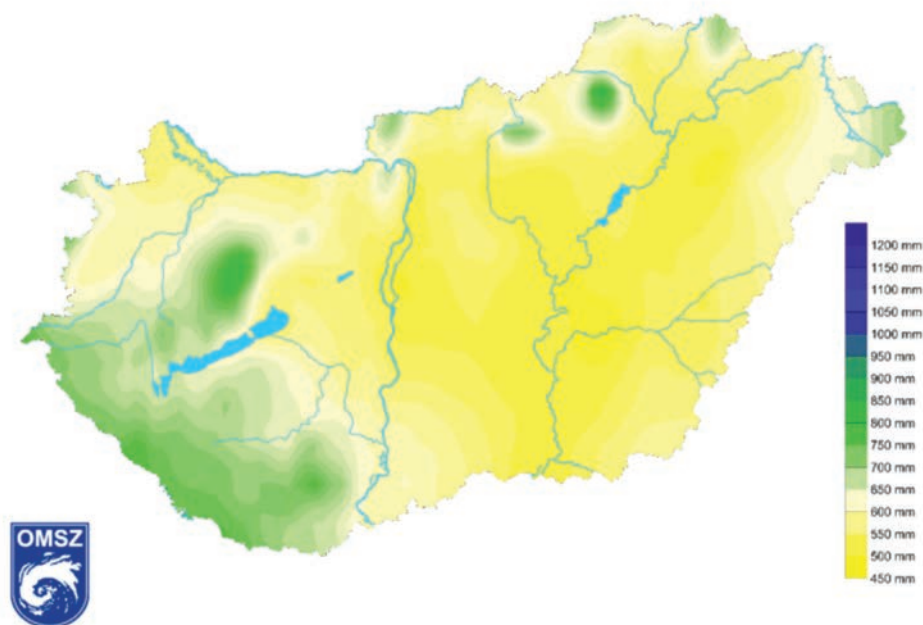
Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

5. melléklet: „C” típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2014-ben



Forrás: MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. melléklet: A csapadék eloszlása 1971–2010 között Magyarországon



Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat